Innehåll

1 Promemorians huvudsakliga innehåll 5

2 Lagtext 7

2.1 Förslag till lag om ändring av lagen (1946:819) om upptagande av ed för rättighets tillvaratagande i utlandet 7
2.2 Förslag till lag om ändring i studiestödslagen (1973:349) 8
2.3 Förslag till lag om ändring i passlagen (1978:302) 9
2.4 Förslag till lag om ändring i utlänningslagen (1989:529) 11
2.5 Förslag till lag om ändring i lagen(1990:515) om auktorisation av handelskamrar 15
2.6 Förslag till lag om ändring av lagen(1995:528) om revisorer 16
2.7 Förslag till lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring 18
2.8 Förslag till lag om ändring av lagen (1998:531) om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område 19
2.9 Förslag till lag om ändring i socialförsäkringslagen (1999:799) 20
2.10 Förslag till lag om ändring i lagen (1999:678) om utstationering av arbetstagare 21
2.11 Förslag till lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395) 23
2.12 Förslag till lag om ändring i rättegångsbalken 24

3 Avtalets bakgrund 31

4 Avtalets disposition 33

5 Avtalet om fri rörlighet för personer 35

5.1 Grundläggande bestämmelser 35
5.2 Allmänna bestämmelser och slutbestämmelser 42
5.3 Bilaga I till avtalet om fri rörlighet för personer 53
5.3.1 Allmänna bestämmelser 53
5.3.2 Arbetstagare 67
5.3.3 Egenföretagare 76
5.3.4 Tillhandahållande av tjänster 80
5.3.5 Personer som inte utöver ekonomisk förvärvsverksamhet 86
5.3.6 Förvärv av fast egendom 88
5.3.7 Övergångsbestämmelser samt avtalets framtida utveckling 89
5.4 Bilaga II till avtalet om fri rörlighet för personer. (Samordning av socialförsäkringssystemen) 90
5.5 Ömsesidigt erkännande av yrkesbehörighet 94
5.5.1 Allmänt 94
5.5.2 De s.k. övergångs- och liberaliseringsdirektiven 95
5.5.3 Det första generella direktivet 110
5.5.4 Det andra generella direktivet 113
5.5.5 Juridiska yrken 114
5.5.6 Vissa yrken inom hälso- och sjukvården 116
5.5.7 Veterinär 137
5.5.8 Arkitektur 139
5.5.9 Yrken inom sjöfartens område 140
5.5.10. Revisorer 142

6 Avtalets konsekvenser för Sverige 145

6.1 Allmänt 145
6.2 Fri rörlighet för personer 145

6.3 Samordningen av socialförsäkringssystemen 146
6.4 Ömsesidigt erkännande av yrkesbehörighet 147

7 Avtalet om luftfart 149

8 Avtalet om gods- och persontransporter på väg och järnväg 153

9 Avtalet om handel med jordbruksprodukter 159

10 Avtalet om ömsesidigt erkännande i samband med bedömning av överensstämmelse 163

11 Avtalet om vissa aspekter rörande offentlig upphandling 167

12 Avtalet om vetenskapligt och tekniskt samarbete 171

13 Godkännande av avtalet om fri rörlighet för personer 173

14 Författningskommentarer 175

14.1 Förslaget till ändring i lagen (1946:819) om upptagande av ed för rättighets tillvaratagande i utlandet 175
14.2 Förslaget till lag om ändring i studiestödslagen (1973:349) 175
14.3 Förslaget till lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring 176
14.4 Förslaget till lag om ändring i passlagen (1978:302) 176
14.5 Förslaget till lag om ändring i utlänningslagen (1989:547) 177
14.6 Förslaget till lag om ändring i lagen (1990:515, ändrad den 5 december 1995) om auktorisation av handelskamrar 177

14.7 Förslaget till lag om ändring i lagen (1995:528) om revisorer....178
14.8 Förslaget till lag om ändring i lagen (1998:531) om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område....178
14.9 Förslaget till lag om ändring i socialförsäkringslagen (1999:799) 179
14.10 Förslaget till lag om ändring i rättegångsbalken....179
14.11 Förslaget till lag om ändring i lagen (1999:678) om utstationering av arbetstagare 179
14.12 Förslaget till lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395) 180

1 Promemorians huvudsakliga innehåll

I promemorian föreslås att Sverige skall ratificera avtalet mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater å ena sidan och Schweiz å andra sidan avseende fri rörlighet för personer. Avtalet ingår i ett gemensamt paket tillsammans med sex andra avtal mellan Europeiska gemenskapen å ena sidan och Schweiz å andra sidan inom områdena luftfart, gods- och persontransporter på väg och järnväg, handel med jordbruksprodukter, ömsesidigt erkännande i samband med bedömning av överensstämmelse, vissa aspekter rörande offentlig upphandling respektive vetenskapligt och tekniskt samarbete I promemorian redogörs kortfattat för bakgrunden till avtalet liksom för de sex EG-avtalen. Avtalet om fri rörlighet för personer och dess bilagor presenteras ingående. I promemorian lämnas också förslag till de ändringar i svenska lagar som ratificeringen av avtalet om fri rörlighet för personer kommer att kräva. Lagförslagen föreslås träda i kraft den dag regeringen bestämmer.

Texten till avtalet om fri rörlighet, återfinns som bilaga till denna departementspromemoria. Övriga avtalstexter kan beställas från Utrikesdepartementets EU-enhet.

2 Lagtext

2.1 Förslag till lag om ändring av lagen (1946:819) om upptagande av ed för rättighets tillvaratagande i utlandet

Härigenom föreskrivs att 1 §[1] lagen (1946:819) om ed för rättighets tillvaratagande i utlandet skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
1 §	
Behöver någon få en uppgift bekräftad med ed, antingen av honom själv eller av någon annan, för att i utlandet ta till vara sin rätt till arv, försäkring, pension, skadestånd, underhållsbidrag eller någon annan rättighet som tillkommer honom, får sådan ed tas upp av tingsrätt. Vad som sägs i första stycket gäller också den som för att få idka näring inom Europeiska	Behöver någon få en uppgift bekräftad med ed, antingen av honom själv eller av någon annan, för att i utlandet ta till vara sin rätt till arv, försäkring, pension, skadestånd, underhållsbidrag eller någon annan rättighet som tillkommer honom, får sådan ed tas upp av tingsrätt. Vad som sägs i första stycket gäller också den som för att få idka näring inom Europeiska

[1] Senaste lydelse 1994:1590

ekonomiska samarbetsområdet behöver bekräfta med ed att han inte varit försatt i konkurs.	ekonomiska samarbetsområdet *eller i Schweiz* behöver bekräfta med ed att han inte varit försatt i konkurs.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

2.2 Förslag till lag om ändring i studiestödslagen (1973:349)

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 8 §[2] studiestödslagen (1973:349) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	1 kap.
	8 §[3]
Utländska medborgare som på grund av anställning eller etablering som egenföretagare här i landet kan härleda rättigheter från EG-rätten *eller* avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) i fråga om sociala förmåner skall när det gäller rätt till studiestöd enligt denna lag jämställas med svenska medborgare under de förutsättningar som anges i	Utländska medborgare som på grund av anställning eller etablering som egenföretagare här i landet kan härleda rättigheter i fråga om sociala förmåner från – EG-rätten, – avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES), *eller* – avtalet mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater, å ena sidan,

[2] Lagen omtryckt 1987:303
[3] Senaste lydelse 1997:573.

föreskrifter av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer. Detsamma gäller *make, sambo och barn* till sådana utländska medborgare.

och Schweiz å andra sidan,
skall när det gäller rätt till studiestöd enligt denna lag jämställas med svenska medborgare under de förutsättningar som anges i föreskrifter av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer. Detsamma gäller *familjemedlemmar* till sådana utländska medborgare. *Därvid skall sambo anses som familjemedlem*.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

2.3 Förslag till lag om ändring i passlagen (1978:302)

Härigenom föreskrivs att 5 § passlagen (1978:302) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	Föreslagen lydelse

5 §

Svensk medborgare får ej resa ut ur riket utan att medföra giltigt pass. Vad som har sagts nu gäller dock ej

1. på fartyg mönstrat sjöfolk under tjänstgöring ombord på fartyget eller fiskare under yrkesutövning,
2. medlem av besättning på luftfartyg under tjänstgöring ombord på luftfartyget, om han har luftfartscertifikat eller därmed jämförlig handling,
3. den som är medborgare även i annat land än Sverige och som medför av myndighet i det landet utfärdad legitimationshandling vilken gäller som pass,

4. den som reser till någon av de stater som har tillträtt eller anslutit sig till konventionen om tillämpning av Schengenavtalet av den 14 juni 1985 eller som har slutit avtal om samarbete enligt konventionen med konventionsstaterna,

4. den som reser till någon av de stater som har tillträtt eller anslutit sig till konventionen om tillämpning av Schengenavtalet av den 14 juni 1985 eller som har slutit avtal om samarbete enligt konventionen med konventionsstaterna *eller till Schweiz*

5. passagerare på fartyg som efter utresan med återvändande tur anlöper svensk hamn, om passageraren enligt de villkor som gäller för resan inte tillåts stiga i land i främmande stat och medför särskilt passerkort för resan.

Det ankommer på polisen att övervaka efterlevnaden av bestämmelserna i första stycket. Den som enligt första stycket skall medföra pass vid utresa ur riket är skyldig att på begäran visa upp sitt pass för polisman, särskilt förordnad passkontrollant, tulltjänsteman eller tjänsteman vid Kustbevakningen eller vid Migrationsverket. Motsvarande skyldighet föreligger vid inresa från en stat som *inte* har tillträtt eller anslutit sig till konventionen om tillämpning av Schengenavtalet av den 14 juni 1985 *och inte heller* har slutit avtal om samarbete enligt konventionen med konventionsstaterna, *om det svenska medborgarskapet inte*

Det ankommer på polisen att övervaka efterlevnaden av bestämmelserna i första stycket. Den som enligt första stycket skall medföra pass vid utresa ur riket är skyldig att på begäran visa upp sitt pass för polisman, särskilt förordnad passkontrollant, tulltjänsteman eller tjänsteman vid Kustbevakningen eller vid Migrationsverket. Motsvarande skyldighet *gäller* vid inresa från *annat land än*

1. en stat som har tillträtt eller anslutit sig till konventionen om tillämpning av Schengenavtalet av den 14 juni 1985,*2*. *en stat som* har slutit avtal om samarbete enligt konventionen med konventionsstaterna *eller*

styrks på annat sätt.	3. Schweiz, Skyldigheten att uppvisa pass vid inresa gäller endast om det svenska medborgarskapet inte kan styrkas på annat sätt.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer

2.4 Förslag till lag om ändring i utlänningslagen (1989:529)

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 14 § och 11 kap. 3 § utlänningslagen (1989:529) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	Föreslagen lydelse
	2 kap. 14 §
Utöver vad som följer av 4 a § får regeringen meddela föreskrifter om 1. uppehållstillstånd för studier eller besök, och 2. uppehållstillstånd av humanitära skäl. Regeringen får också meddela föreskrifter om att en ansökan om uppehållstillstånd får bifallas om det följer av en överenskommelse med främmande stat, samt att uppehållstillstånd får återkallas för de utlänningar som omfattas av avtalet om ett Europeiskt ekonomiskt samarbetsområde (EES) även i	Utöver vad som följer av 4 a § får regeringen meddela föreskrifter om 1. uppehållstillstånd för studier eller besök, och 2. uppehållstillstånd av humanitära skäl. Regeringen får också meddela föreskrifter om att en ansökan om uppehållstillstånd får bifallas om det följer av en överenskommelse med främmande stat, samt att uppehållstillstånd får återkallas för de utlänningar som omfattas av avtalet om ett Europeiskt ekonomiskt samarbetsområde (EES) *eller*

andra fall än de som anges i 11 § första stycket.	*avtalet om fri rörlighet för personer mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater å ena sidan och Schweiz å andra sidan* även i andra fall än de som anges i 11 § första stycket.

Regeringen skall anmäla föreskrifter om tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 4 a § till riksdagen genom en särskild skrivelse inom tre månader.

11 kap.

1 §

En utlänning som har ansökt om asyl i Sverige får avvisas endast om muntlig handläggning har ingått vid Migrationsverkets handläggning av ärendet. Muntlig handläggning skall även annars företas på begäran av utlänningen, om inte en sådan handläggning skulle sakna betydelse för att avgöra asylärendet.

I ett asylärende vid Utlänningsnämnden skall muntlig handläggning ingå, om detta kan antas vara till fördel för utredningen eller på annat sätt bidra till ett snabbt avgörande. Muntlig handläggning skall även annars företas på utlänningens begäran, om det inte står klart att en sådan handläggning är obehövlig i asylärendet.

Utlänningsnämnden skall ha muntlig handläggning i ärenden som rör utvisning eller vägran att förnya ett uppehållstillstånd avseende de utlänningar som omfattas av avtalet om ett Europeiskt ekonomiskt samarbetsområde (EES). Även ärenden som rör avvisning eller vägran att bevilja uppehållstillstånd skall	Utlänningsnämnden skall ha muntlig handläggning i ärenden som rör utvisning eller vägran att förnya ett uppehållstillstånd avseende de utlänningar som omfattas av avtalet om ett Europeiskt ekonomiskt samarbetsområde (EES) *eller avtalet om fri rörlighet för personer mellan Schweiz å ena sidan och*

handläggas muntligen, om det begärs av en utlänning som omfattas av avtalet och som ansökt om uppehållstillstånd. I detta fall får dock muntlig handläggning underlåtas, om den skulle strida mot den nationella säkerhetens intresse.

Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater å andra sidan. Även ärenden som rör avvisning eller vägran att bevilja uppehållstillstånd skall handläggas muntligen, om det begärs av en utlänning som omfattas av avtalet och som ansökt om uppehållstillstånd. I detta fall får dock muntlig handläggning underlåtas, om den skulle strida mot den nationella säkerhetens intresse.

Migrationsverket och Utlänningsnämnden får bestämma att även andra personer än utlänningen skall höras vid handläggningen. Ersättning för inställelsen lämnas i sådana fall enligt 6 kap. 15 § andra stycket.

Särskilda bestämmelser om utredning som rör barn finns i 1 a §.

3 §[4]

Bestämmelserna i 20 § förvaltningslagen om motivering av beslut gäller även för beslut som meddelas i ärenden enligt denna lag, om inte något annat följer av andra eller tredje stycket.

Ett beslut i fråga om uppehållstillstånd skall alltid innehålla de skäl som ligger till grund för beslutet.

Vid beslut om visering eller arbetstillstånd får skälen som ligger till grund för beslutet utelämnas. En utlänning som omfattas av avtalet om ett Europeiskt ekonomiskt samarbetsområde (EES), utan

Vid beslut om visering eller arbetstillstånd får skälen som ligger till grund för beslutet utelämnas. En utlänning som omfattas av avtalet om ett Europeiskt ekonomiskt samarbetsområde (EES) *eller avtalet om fri rörlighet för*

[4] Senaste lydelse 1996:1379.

att vara medborgare i ett EES land, har dock alltid rätt till motivering av ett beslut om visering om det går honom emot.	*personer mellan Schweiz å ena sidan och Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater å andra sidan*, utan att vara medborgare i ett EES-land *eller i Schweiz*, har dock alltid rätt till motivering av ett beslut om visering om det går honom emot.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

2.5 Förslag till lag om ändring i lagen(1990:515) om auktorisation av handelskamrar

Härigenom föreskrivs att 9 §[5] lagen (1990:515)om auktorisation av handelskamrar skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
9 §	
Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får uppdra åt auktoriserade handelskamrar att utfärda sådana certifikat och andra dokument för handelsändamål, som kan behövas på grund av internationella överenskommelser eller utländska föreskrifter om in- eller utförsel av varor.	
Vad som sägs i första stycket gäller också sådana intyg för enskilda personer om faktiskt utövande av verksamhet som behövs för att få idka näring inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.	Vad som sägs i första stycket gäller också sådana intyg för enskilda personer om faktiskt utövande av verksamhet som behövs för att få idka näring inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet *och i Schweiz.*

[5] Senaste lydelse 1994:1591

Beslut av auktoriserade handelskamrar i ärenden enligt andra stycket får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

2.6 Förslag till lag om ändring av lagen(1995:528) om revisorer

Härigenom föreskrivs att 4 samt 6-8§§ i lagen om revisorer (1995:528) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	4 §
För att bli godkänd revisor skall sökanden	
1. yrkesmässigt utöva revisionsverksamhet	
2. vara bosatt i Sverige *eller* i en annan stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet,	2. vara bosatt i Sverige, *i en* annan stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet *eller i Schweiz,*
3. varken vara i konkurs, vara underkastad näringsförbud, ha förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken, vara förbjuden att utöva rådgivningsverksamhet enligt 3 § lagen (1985:354) om förbud mot yrkesmässig rådgivning i vissa fall, m. m. eller vara underkastad någon motsvarande rådighetsinskränkning i en annan stat,	
4. hos Revisorsnämnden ha avlagt revisorsexamen, och	
5. vara redbar och i övrigt lämplig att utöva revisionsverksamhet.	

6 §

Det krav på revisorsexamen som ställs upp i 4 § 4 skall anses uppfyllt också av den som

1. innehar ett sådant utländskt examensbevis som krävs för att få utföra lagstadgad revision i stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, och

1. innehar ett sådant utländskt examensbevis som krävs för att få utföra lagstadgad revision i stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet *och i Schweiz*, och

2. hos Revisorsnämnden har genomgått ett särskilt lämplighetsprov.

7§

Det krav på högre revisorsexamen som ställs upp i 5 § skall anses uppfyllt också av den som

1. innehar ett sådant utländskt examensbevis som krävs för att utan behörighetsbegränsning få utföra lagstadgad revision i stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, och

1. innehar ett sådant utländskt examensbevis som krävs för att utan behörighetsbegränsning få utföra lagstadgad revision i stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet *och i Schweiz*, och

2. hos Revisorsnämnden har genomgått ett särskilt lämplighetsprov.

8 §

Revisorsnämnden får, om det finns särskilda skäl, medge en revisor att under viss tid behålla godkännande eller

Revisorsnämnden får, om det finns särskilda skäl, medge en revisor att under viss tid behålla godkännande eller

auktorisation vid bosättning utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.	auktorisation vid bosättning utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet *och Schweiz.*

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

2.7 Förslag till lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring

Härigenom föreskrivs att 48 § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
48 §	
Till personer som uppfyller villkoren för rätt att med bibehållen ersättning söka arbete i något annat EU- eller EES-land utfärdar Arbetsmarknadsstyrelsen intyg som visar rätten till ersättning.	Till personer som uppfyller villkoren för rätt att med bibehållen ersättning söka arbete i något annat EU- eller EES-land *eller Schweiz* utfärdar Arbetsmarknadsstyrelsen intyg som visar rätten till ersättning.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

2.8 Förslag till lag om ändring av lagen (1998:531) om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område

Härigenom föreskrivs att 5 kap. 7§ i lagen (1998:531)om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område skall ha följande lydelse

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	5 kap.
	7 §
Legitimation att utöva ett yrke inom hälso- och sjukvården skall återkallas om den legitimerade	
1. varit grovt oskicklig vid utövning av sitt yrke eller på annat sätt visat sig uppenbart olämplig att utöva yrket,	
2. på grund av sjukdom eller någon liknande omständighet inte kan utöva yrket tillfredsställande,	
3. begär att legitimationen skall återkallas och det inte finns hinder mot återkallelse från allmän synpunkt, eller	
4. ålagts prövotid enligt 6 § första stycket och under prövotiden på nytt varit oskicklig vid utövning av sitt yrke eller på annat sätt visat sig olämplig att utöva yrket.	
Om det finns särskilda skäl får återkallelse underlåtas i fall som avses i första stycket 4, varvid föreskrift om prövotid kan meddelas ytterligare en gång.	
Har någon som blivit auktoriserad i *ett annat land* inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) fått legitimation inom hälso- och sjukvården och återkallas den auktorisationen, skall även	Har någon som blivit auktoriserad i *en annan stat* inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) *eller i Schweiz* fått legitimation inom hälso- och sjukvården och återkallas den

legitimationen återkallas.	auktorisationen, skall även legitimationen återkallas.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

2.9 Förslag till lag om ändring i socialförsäkringslagen (1999:799)

Härigenom föreskrivs att 4 kap. 1 § socialförsäkringslagen (1999:799) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	4 kap.
	1 §
För tid då en försäkrad vistas i ett land som inte ingår i Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) får förmåner som grundas på bosättning utges endast i de fall som avses i 2 och 3 §§.	För tid då en försäkrad vistas i ett land som inte ingår i Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) *och som inte heller är Schweiz* får förmåner som grundas på bosättning utges endast i de fall som avses i 2 och 3 §§.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

2.10 Förslag till lag om ändring i lagen (1999:678) om utstationering av arbetstagare

Härigenom föreskrivs att 1§, 8-9 §§ samt rubriken närmast före 8 § lagen (1999:678) om utstationering av arbetstagare skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
1 §	
Denna lag gäller när en arbetsgivare som är etablerad i ett annat land än Sverige utstationerar arbetstagare här i landet i samband med att arbetsgivaren tillhandahåller tjänster över gränserna.	Denna lag gäller när en arbetsgivare som är etablerad i ett annat land än Sverige utstationerar arbetstagare här i landet i samband med att arbetsgivaren tillhandahåller tjänster över gränserna.
Dessutom finns i 8 § bestämmelser om arbetsgivare som har sitt hemvist eller säte i Sverige och utstationerar arbetstagare till ett annat medlemsland inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES).	Dessutom finns i 8 § bestämmelser om arbetsgivare som har sitt hemvist eller säte i Sverige och utstationerar arbetstagare till ett annat medlemsland inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) *eller Schweiz*.
Utstationeringar till andra länder inom EES *eller Schweiz*	
8 §	
När arbetsgivare med hemvist eller säte i Sverige utstationerar arbetstagare till annat land inom EES, skall	När arbetsgivare med hemvist eller säte i Sverige utstationerar arbetstagare till annat land inom EES *eller*

arbetsgivaren tillämpa de nationella bestämmelser varigenom det landet genomfört Europaparlamentets och rådets direktiv 96/71/EG av den 16 december 1996 om utstationering av arbetstagare i samband med tillhandahållande av tjänster.	*Schweiz*, skall arbetsgivaren tillämpa de nationella bestämmelser varigenom det landet genomfört Europaparlamentets och rådets direktiv 96/71/EG av den 16 december 1996 om utstationering av arbetstagare i samband med tillhandahållande av tjänster.
Första stycket hindrar inte att arbetsgivaren tillämpar bestämmelser eller villkor som är förmånligare för arbetstagaren.	Första stycket hindrar inte att arbetsgivaren tillämpar bestämmelser eller villkor som är förmånligare för arbetstagaren.

9 §

Arbetarskyddsstyrelsen skall vara förbindelsekontor och tillhandahålla information om de arbets- och anställningsvillkor som kan bli tillämpliga vid en utstationering i Sverige.	Arbetarskyddsstyrelsen skall vara förbindelsekontor och tillhandahålla information om de arbets- och anställningsvillkor som kan bli tillämpliga vid en utstationering i Sverige.
För information om kollektivavtal som kan komma att bli tillämpliga skall Arbetarskyddsstyrelsen hänvisa till berörda kollektivavtalsparter.	För information om kollektivavtal som kan komma att bli tillämpliga skall Arbetarskyddsstyrelsen hänvisa till berörda kollektivavtalsparter.
Arbetarskyddsstyrelsen skall även samarbeta med motsvarande förbindelsekontor i andra länder inom EES.	Arbetarskyddsstyrelsen skall även samarbeta med motsvarande förbindelsekontor i andra länder inom EES *och*

Schweiz.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

2.11 Förslag till lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395)

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 4 § och rubriken närmast före 1 kap. 4 § studiestödslagen (1999:1395) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	Föreslagen lydelse
Medborgare i annat EU/EES-land	**Medborgare i annat EU/EES-land *eller Schweiz***
	1 kap. 4 §
Utländska medborgare som på grund av anställning eller etablering som egenföretagare här i landet kan härleda rättigheter från EG-rätten *eller* avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) i fråga om sociala förmåner skall när det gäller rätt till studiestöd enligt denna lag jämställas med svenska medborgare under de förutsättningar som anges i föreskrifter av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer. Detsamma gäller	Utländska medborgare som på grund av anställning eller etablering som egenföretagare här i landet kan härleda rättigheter i fråga om sociala förmåner från – EG-rätten, – avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES), *eller* – avtalet mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Schweiz å andra sidan, skall när det gäller rätt till studiestöd enligt denna lag

make, sambo och barn till sådana utländska medborgare.	jämställas med svenska medborgare under de förutsättningar som anges i föreskrifter av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer. Detsamma gäller *familjemedlemmar* till sådana utländska medborgare. *Därvid skall sambo anses som familjemedlem*.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

2.12 Förslag till lag om ändring i rättegångsbalken

Härmed föreskrivs att 8 kap. 2, 9, 10, 11§§; 12 kap. 2 §; samt 33 kap. 8§ i rättegångsbalken skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	Föreslagen lydelse
	8 kap.
	2 §[6]
Till ledamot av advokatsamfundet får endast den antas som	
1. är svensk medborgare, medborgare i en annan stat inom Europeiska unionen *eller* Europeiska ekonomiska samarbetsområdet	1. är svensk medborgare, medborgare i en annan stat inom Europeiska unionen, Europeiska ekonomiska samarbetsområdet e*ller i Schweiz*,
2. har hemvist i Sverige, i	2. har hemvist i Sverige, i

[6] Senaste lydelse 2000:172

en annan stat inom Europeiska unionen *eller* Europeiska ekonomiska samarbetsområdet	en annan stat inom Europeiska unionen, Europeiska ekonomiska samarbetsområdet *eller i Schweiz,*

3. har avlagt de kunskapsprov som är föreskrivna för behörighet till domarämbete,

4. har genomgått för advokatverksamhet erforderlig praktisk och teoretisk utbildning,

5. har gjort sig känd för redbarhet, och

6. även i övrigt bedöms lämplig att utöva advokatverksamhet.

Advokatsamfundets styrelse får i enskilda fall medge undantag från antagningskraven såvitt gäller första stycket 1 och 2. Detsamma gäller antagningskraven enligt första stycket 3 och 4 beträffande den som är auktoriserad som advokat i en annan stat i enlighet med där gällande bestämmelser.

Den som har genomgått en utbildning som krävs för att bli advokat i en stat inom Europeiska unionen *eller* Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och som i Sverige genomgått ett prov som visar att han har tillräckliga kunskaper om den svenska rättsordningen, skall anses uppfylla kraven enligt första stycket 3 och 4. Detsamma gäller den som registrerats enligt 2 a § och som därefter under minst tre år bedrivit faktisk och regelbunden advokatverksamhet i Sverige, under förutsättning antingen att verksamheten	Den som har genomgått en utbildning som krävs för att bli advokat i en stat inom Europeiska unionen, Europeiska ekonomiska samarbetsområdet *eller i Schweiz* och som i Sverige genomgått ett prov som visar att han har tillräckliga kunskaper om den svenska rättsordningen, skall anses uppfylla kraven enligt första stycket 3 och 4. Detsamma gäller den som registrerats enligt 2 a § och som därefter under minst tre år bedrivit faktisk och regelbunden advokatverksamhet i Sverige, under förutsättning antingen att verksamheten

huvudsakligen omfattat svensk rätt eller att, om verksamheten inte huvudsakligen omfattat svensk rätt, den registrerade på annat sätt har förvärvat tillräckliga kunskaper och erfarenheter för att antas till ledamot i samfundet.	huvudsakligen omfattat svensk rätt eller att, om verksamheten inte huvudsakligen omfattat svensk rätt, den registrerade på annat sätt har förvärvat tillräckliga kunskaper och erfarenheter för att antas till ledamot i samfundet.

Den som har blivit auktoriserad som advokat i Danmark, Finland, Island eller Norge i enlighet med där gällande bestämmelser och som därefter under minst tre år på ett tillfredsställande sätt har tjänstgjort som biträdande jurist på advokatbyrå i Sverige skall anses uppfylla kraven enligt första stycket 3-6.

Den som är försatt i konkurs eller som har förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken får inte antas till ledamot. Inte heller får den antas till ledamot som enligt 3 § lagen (1985:354) om förbud mot yrkesmässig rådgivning i vissa fall, m.m. är förbjuden att utöva rådgivningsverksamhet.

Lagfaren domare i eller befattningshavare vid domstol eller allmän åklagare eller kronofogde får inte antas till ledamot; inte heller den som annars är anställd i en stats eller kommuns tjänst eller hos någon annan enskild än advokat, om inte advokatsamfundets styrelse medger undantag. Vad som nu sagts gäller dock inte den som är anställd vid allmän advokatbyrå.

9§[7]

Vad i rättegångsbalken eller i någon annan lag föreskrivs om advokater skall i tillämpliga delar gälla även den som är auktoriserad som advokat i någon annan stat	Vad i rättegångsbalken eller i någon annan lag föreskrivs om advokater skall i tillämpliga delar gälla även den som är auktoriserad som advokat i någon annan stat

[7] Senaste lydelse 1999:791

inom Europeiska unionen eller Europeiska ekonomiska samarbetsområdet när denne är verksam i Sverige. . Därvid skall han använda den yrkes beteckning som används i den stat där han är auktoriserad, uttryckt på denna stats språk och med hänvisning till den yrkesorganisation som han tillhör eller till den domstol vid vilken han enligt den statens lag får tjänstgöra. Om rätten kräver det, skall den som uppger sig uppfylla kraven i första meningen förete bevis härför.	inom Europeiska unionen, Europeiska ekonomiska samarbetsområdet *eller i Schweiz* när denne är verksam i Sverige. Därvid skall han använda den yrkesbeteckning som används i den stat där han är auktoriserad, uttryckt på denna stats språk och med hänvisning till den yrkesorganisation som han tillhör eller till den domstol vid vilken han enligt den statens lag får tjänstgöra. Om rätten kräver det, skall den som uppger sig uppfylla kraven i första meningen förete bevis härför.

Första stycket första meningen omfattar bestämmelsen i 4 § andra stycket om advokatverksamhet i bolag endast i fråga om den som är skyldig att vara registrerad enligt 2 a §.

Advokatsamfundets styrelse skall underrätta behörig myndighet eller organisation i den stat där advokaten är auktoriserad om beslut i vilket det har konstaterats att han åsidosatt sina plikter som advokat.

10§[8]

Den som utan att vara behörig till det utger sig för att vara auktoriserad som advokat i Sverige eller i en annan stat inom Europeiska unionen eller Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, döms till böter.	Den som utan att vara behörig till det utger sig för att vara auktoriserad som advokat i Sverige, i en annan stat inom Europeiska unionen, Europeiska ekonomiska samarbetsområdet *eller i Schweiz* döms till böter.

11§[9]

Regeringen får föreskriva att bestämmelserna i detta kapitel om registrering av den som är auktoriserad som advokat i en annan stat inom Europeiska unionen också skall omfatta den som är auktoriserad som advokat i en annan stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.	Regeringen får föreskriva att bestämmelserna i detta kapitel om registrering av den som är auktoriserad som advokat i ett annan stat inom Europeiska unionen också skall omfatta den som är auktoriserad som advokat i en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet *eller i Schweiz.*

12 kap.

2 §

Såsom ombud får inte brukas annan än den som rätten med hänsyn till redbarhet, insikter och tidigare verksamhet finner lämplig att vara ombud i målet. Ombudet skall behärska svenska språket.

[8] Senaste lydelse 1992:1511
[9] Senaste lydelse 1992:1511

Ombud skall ha hemvist i Sverige *eller* i en annan stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet;	Ombud skall ha hemvist i Sverige, i en annan stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet *eller i Schweiz;*

dock får även annan brukas såsom ombud, om rätten med hänsyn till omständigheterna finner det lämpligen kunna ske.

Ej må den vara ombud, som är underårig eller i konkurstillstånd eller som har förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken.

33 kap.
8 §

Har part, som saknar hemvist inom riket, inte hos rätten uppgivit ombud, som har hemvist i riket *eller* i en annan stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och som äger att för parten ta emot delgivning i målet, får rätten förelägga honom, då han första gången för talan, att för sig ställa sådant ombud och göra anmälan därom hos rätten. Underlåter han det, får delgivning med honom ske genom att handlingen med posten sänds till honom under hans senaste kända adress.	Har part, som saknar hemvist inom riket, inte hos rätten uppgivit ombud, som har hemvist i riket, i en annan stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet *eller i Schweiz* och som äger att för parten ta emot delgivning i målet, får rätten förelägga honom, då han första gången för talan, att för sig ställa sådant ombud och göra anmälan därom hos rätten. Underlåter han det, får delgivning med honom ske genom att handlingen med posten sänds till honom under hans senaste kända adress.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

3 Avtalets bakgrund

De föreslagna sju sektorsavtalen mellan Europeiska gemenskapen (och i ett fall EU-länderna) å ena sidan och Schweiz å andra sidan har sitt ursprung i den folkomröstning som ägde rum i Schweiz den 6 december 1992, varvid det schweiziska folket avvisade EES-avtalet. I syfte att i viss utsträckning försöka uppnå ett närmande mellan Europeiska unionen och Schweiz på några viktigare områden, inleddes förhandlingar mellan parterna den 12 december 1994. Dessa kunde avslutas i Wien först den 11 december 1998 och hade då resulterat i sju sektorsavtal, dels ett s.k. blandat avtal mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater å ena sidan och Schweiz å andra sidan om fri rörlighet för personer, dels sex s.k. EG-avtal mellan Europeiska gemenskapen å ena sidan och Schweiz å andra sidan inom områdena luftfart, gods- och persontransporter på väg och järnväg, handel med jordbruksprodukter, ömsesidigt erkännande i samband med bedömning av överensstämmelse, vissa aspekter rörande offentlig upphandling respektive vetenskapligt och tekniskt samarbete. I det sistnämnda avtalet ingår Europeiska atomenergigemenskapen (Euratom) som avtalspartner tillsammans med Europeiska gemenskapen.

Avtalen paraferades i Bern den 26 februari 1999. Regeringen beslutade den 17 juni 1999 att avtalen skulle undertecknas för svensk del och de sju avtalen undertecknades i Luxemburg den 21 juni samma år. Det schweiziska parlamentet godkände avtalen den 8 oktober 1999. Avtalen antogs av Europaparlamentet den 4 maj 2000. En folkomröstning ägde slutligen rum i Schweiz den 21 maj 2000 vilken resulterade i att 67,2 procent röstade för avtalspaketet.

4 Avtalets disposition

De sju sektorsavtalen som ingår i avtalspaketet sträcker sig över sju sektorer; luftfart, gods- och persontransporter på väg och järnväg, handel med jordbruksprodukter, ömsesidigt erkännande i samband med bedömning av överensstämmelse, offentlig upphandling, vetenskapligt och tekniskt samarbete samt personers fria rörlighet. De sex första sektorsavtalen är gemenskapsrättsliga, vilket innebär att de sträcker sig över områden där den Europeiska gemenskapen är behörig att besluta om regler och därmed även att ingå avtalen, och att medlemsstaterna - på motsvarande sätt som gäller andra gemenskapsregler inom dessa områden - har att anpassa sig till sektorsavtalens innehåll. Vad gäller det sista sektorsavtalet – avtalet om personers fria rörlighet – är förhållandet dock ett annat. Detta sektorsavtal är ett s.k. blandat avtal varmed avses att de avtalsslutande parterna utgörs av Europeiska gemenskapen *och* dess medlemsstater (d.v.s. EU-länderna) å ena sidan och Schweiz å andra sidan. Det faktum att EU-länderna är avtalsslutande parter betyder i praktiken att sektorsavtalet innefattar områden som ligger inom den nationella lagstiftningsmaktens kompetens. Detta föranleder i sin tur att sektorsavtalet om personers fria rörlighet måste ratificeras av EU:s samtliga medlemsstater.

Med beaktande av ovanstående resonemang skulle det kunna antas att det bara är just sektorsavtalet om personers fria rörlighet som skall godkännas av riksdagen. Principiellt är så också fallet, men även om de sju sektorsavtalen är självständiga, behandlas de som ett gemensamt paket – allt i ett – i och med den s.k. giljotinklausulen i avtalet om personers fria rörlighet. Sektorsavtalen träder således i kraft respektive kan sägas upp endast som en helhet, med följden att riksdagen måste ratificera samtliga sju sektorsavtal som ett paket, eller ett avtal. När avtalspaketet ratificerats i dess helhet av samtliga EU-länder och ratificeringsinstrumenten överlämnats till Europeiska rådet i Bryssel, fattar rådet ett formellt beslut om avtalets ikraftträdande.

Detta att sektorsavtalen skall behandlas som ett paket är ett oeftergivligt krav (*conditio sine qua non*). Giljotinklausulen etablerades till följd av ett krav från Europeiska unionen och med argumentet att enbart som ett sammanhållet paket kan avtalet tillvarata båda sidors

intressen. Klausulen gäller dock inte beträffande sektorsavtalet om vetenskapligt och tekniskt samarbete när detta löper ut 2002 eller i det fall detta sektorsavtal sägs upp av Schweiz till följd av en modifiering av Europeiska gemenskapens ramprogram på området.

Giljotinklausulen stadgar vidare att avtalspaketet har ingåtts för en period av sju år. Båda parterna kan före utgången av de sju åren besluta att inte förlänga avtalspaketet. Om någon sådan begäran inte sker, förlängs avtalspaketet automatiskt på obestämd tid. Båda parter har dock möjlighet att när som helst säga upp avtalspaketet. I den händelse att något av sektorsavtalen inte förlängs, förlängs inte heller de andra sektorsavtalen. Samma princip är tillämplig om något av sektorsavtalen skulle sägas upp. Om så sker sägs samtliga avtal upp. Denna regel gäller för samtliga sektorsavtal med undantag för sektorsavtalet om vetenskapligt och tekniskt samarbete. Skulle detta sektorsavtal inte förlängas eller sägas upp, har detta – som nämndes ovan - ingen inverkan på övriga sektorsavtal.

De sju sektorsavtalen har olika karaktär och omfattning. Sektorsavtalet om luftfart utgör ett integrationsavtal, där Schweiz förbinder sig att tillämpa Europeiska gemenskapens regler på området (*acquis communautaire)*, medan sektorsavtalet om vetenskapligt och tekniskt samarbete är ett vanligt samarbetsavtal utan ömsesidighet som grundprincip. De fem övriga sektorsavtalen avser däremot avreglering på det ekonomiska området, dock utan att man når lika långt som i EES-avtalet utom på enstaka delområden.

För varje sektorsavtal finns en gemensam kommitté som skall säkerställa implementeringen på respektive område samt besluta om tolkning och tillämpning av respektive sektorsavtal.

5 Avtalet om fri rörlighet för personer

5.1 Grundläggande bestämmelser

Målsättningar, (artikel 1)

I denna artikel anges *avtalets målsättningar*, vilka är att fastställa en rätt till inresa och vistelse, upptagande av ekonomisk förvärvsverksamhet som arbetstagare och etablering som egenföretagare på de avtalsslutande parternas territorier. För arbetstagare och egenföretagare finns också en uttrycklig rätt att stanna kvar på de avtalsslutande ländernas territorier. Även personer som inte utövar ekonomisk förvärvsverksamhet ges en rätt till inresa och vistelse på de avtalsslutande parternas territorier. Samtliga nämnda grupper skall säkerställas samma levnads-, anställnings- och arbetsvillkor som de egna medborgarna har rätt till.

Vidare uppges en målsättning vara att underlätta tillhandahållandet av tjänster, särskilt vad gäller kortvarigt tillhandahållande av tjänster, på de avtalsslutande parternas territorier. Vad gäller åtgärder för att liberalisera tjänstesektorn skall avtalet uppfattas som ett första steg. I anslutning till avtalets slutakt återfinns en gemensam förklaring med budskapet att de avtalsslutande parterna förbinder sig att så snart som möjligt inleda

förhandlingar om en allmän liberalisering av tillhandahållandet av tjänster på grundval av gemenskapens regelverk.

Icke-diskriminering, (artikel 2)

Artikeln innehåller ett stadgande med innebörden att medborgare i avtalsslutande part som vistas lagligen på en annan avtalsslutande parts territorium vid tillämpningen av och i enlighet med bestämmelserna i bilagorna I, II och III, inte får diskrimineras på grund av nationalitet.

Kommentar

Principen om icke-diskriminiering är central i EG-rätten och återfinns i artikel 12 i Fördraget om upprättande av Europeiska gemenskapen samt exempelvis i artikel 39 idetta fördrag, specifikt vad gäller anställning, lön och övriga arbets- och anställningsvillkor för arbetstagare. Syftet med bestämmelsen är att förhindra att en avtalsslutande parts medborgare såväl rättsligt som faktiskt utsätts för strängare behandling än det egna landets medborgare. Förbudet omfattar utöver de avtalsslutande parterna och deras organ även gemenskapens institutioner och enskilda företag. Genom hänvisning till gemenskapsrätten i detta avtals artikel 16 skall vid tolkning av gemenskapsrättsliga begrepp hänsyn tas till Europeiska gemenskapernas domstols rättspraxis. Trots att artikel 12 i Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen avser diskriminering på grund av nationalitet har Europeiska gemenskapernas domstol utvecklat artikeln till att bli en mera allmän princip om likabehandling, bl.a. av män och kvinnor och av producenter och konsumenter.

Genom Amsterdamfördraget infördes en ny artikel i Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, artikel 13, som innebär att rådet kan vidta lämpliga åtgärder för att bekämpa diskriminering på grund av kön, ras, etniskt ursprung, religion eller övertygelse, funktionshinder, ålder eller sexuell läggning. Det är

dock viktigt att notera att sådana åtgärder enbart får vidtas inom ramen för de befogenheter som fördraget ger gemenskapen, d.v.s. inom områden av gemenskapskompetens. Åtgärder enligt artikel 13 skall beslutas enhälligt av rådet på förslag av Europeiska gemenskapernas kommission och efter att ha hört Europaparlamentet.

Med särskilt beaktande av artikel 13, antog Europeiska unionen den 29 juni 2000 rådets direktiv 2000/43/EG om genomförandet av principen om likabehandling av personer oavsett deras ras eller etniska ursprung. Direktivet är det första av tre planerade om diskriminering. I direktivet avses med principen om likabehandling att det inte får förekomma någon direkt eller indirekt diskriminering på grund av ras eller etniskt ursprung. Tillämpningsområdet för direktivet sammanfaller i flera avseenden med vad som tas upp i avtalet om fri rörlighet och dess bilagor. EG-länderna skall senast den 19 juli 2003 anta de lagar och förordningar som är nödvändiga för att följa direktivet.

Rätt till inresa, (artikel 3)

I artikeln anges att medborgare i Schweiz och i Europeiska gemenskapens medlemsstater skall garanteras rätt till inresa på den andra partens territorium i enlighet med bestämmelserna i bilaga I.

I artikel 1 i bilaga I anges att medborgarna skall tillåtas resa in i landet samt vilka formkrav som får ställas i samband med inresan. Rättigheten kommenteras närmare i anslutning till artiklarna i bilagan.

Rätt till vistelse och upptagande av ekonomisk förvärvsverksamhet, (artikel 4)

I artikeln anges att rätten till vistelse och upptagande av ekonomisk förvärvsverksamhet skall garanteras med förbehåll för bestämmelserna i artikel 10 och i enlighet med bestämmelserna i bilaga I.

I artikel 2 i bilaga I preciseras rätten till vistelse och ekonomisk förvärvsverksamhet. Rättigheten kommenteras närmare i anslutning till artiklarna i bilagan.

Personer som tillhandahåller tjänster, (artikel 5)

I *artikel 5.1* föreskrivs att den som tillhandahåller tjänster, inbegripet företag i enlighet med bestämmelserna i bilaga I, har rätt att på den andra avtalsslutande partens territorium tillhandahålla tjänster för en tid som inte överstiger 90 arbetsdagar per kalenderår. Vidare föreskrivs att denna rätt inte skall påverka tillämpningen av andra särskilda avtal mellan de avtalsslutande parterna om tillhandahållande av tjänster, inbegripet avtalet om vissa aspekter rörande offentlig upphandling till de delar det gäller tjänster.

I *artikel 5.2* föreskrivs att den som tillhandahåller tjänster skall ha rätt till inresa och vistelse på den andra partens territorium om han har rätt att tillhandahålla tjänster enligt punkt 1, d.v.s. om den som tillhandahåller tjänster inte redan har gjort det under 90 arbetsdagar, eller enligt bestämmelserna i sådant avtal som det hänvisas till i punkt 1. Samma person eller företag har också rätt till inresa och vistelse på den andra partens territorium, även om det inte föreskrivs i något avtal, om personen beviljats tillstånd av den berörda partens behöriga myndigheter att tillhandahålla en tjänst.

Enligt *artikel 5.3* har fysiska personer som är medborgare i Europeiska gemenskapens medlemsstater eller i Schweiz och som beger sig till Schweiz eller Europeiska unionens medlemsstaters territorium endast i egenskap av mottagare av tjänster rätt till inresa och vistelse.

Enligt *artikel 5.4* skall de rättigheter som anges i denna artikel garanteras i enlighet med bestämmelserna i bilagorna I, II och III. De kvantitativa bestämmelserna i artikel 10 är inte tillämpliga på de personer som avses i denna artikel.

Kommentar

Noteras bör att bestämmelsen konstituerar en rätt att tillhandahålla tjänster på en annan avtalsslutande parts territorium. Denna bestämmelse skiljer sig från EG-rätten, så till vida att EU-medborgare har en mer obegränsad rätt att tillhandahålla tjänster på varandras territorium, enligt artikel 49 iFördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen. I avtalet begränsas tiden för tillhandahållande av tjänster till 90 arbetsdagar per kalenderår. Mottagare av tjänster omfattas inte av 90-dagarsregeln. Detta framgår vid jämförelse med artikel 23 i bilaga I. De har alltså obegränsad rätt att vistas i landet medan de mottar tjänster, på samma sätt som EU-medborgare.

Genomförande i svensk rätt

Regeringen har bemyndigats att föreskriva undantag från de krav som utlänningslagen (1989:529, UtlL) ställer på utlänningar angående innehav av pass, 1 kap. 2 § UtlL, visering, 1 kap. 3 § UtlL, uppehållstillstånd, 1 kap. 4 § och arbetstillstånd, 1 kap. 5 § UtlL. Regeringen har även bemyndigats att meddela föreskrifter om att en ansökan om uppehållstillstånd får bifallas i vissa fall, 2 kap. 14 § UtlL. Sådana bestämmelser finns i utlänningsförordningen. Artikeln föranleder således ingen lagändring .

Rätt till vistelse för personer som inte utövar ekonomisk förvärvsverksamhet, (artikel 6)

I artikeln anges att personer som inte utövar ekonomisk förvärvsverksamhet skall garanteras rätt till vistelse på en avtalsslutande parts territorium i enlighet med bestämmelserna om icke yrkesverksamma personer i bilaga I.

Rättigheten kommenteras närmare i anslutning till artiklarna i bilaga I.

Andra rättigheter, (artikel 7)

I artikeln anges att de avtalsslutande parterna, i enlighet med bilaga I, särskilt skall fastställa ett antal rättigheter som har anknytning till den fria rörligheten för personer.

Först anges rätt till likabehandling i förhållande till de avtalsslutande parternas egna medborgare vad beträffar upptagande och utövande av ekonomisk förvärvsverksamhet samt i fråga om levnads-, anställnings- och arbetsvillkor.

Därefter nämns rätt till yrkesmässig och geografisk rörlighet, varigenom medborgarna i de avtalsslutande parterna får röra sig fritt på värdlandets territorium och utöva vilket yrke de vill.

Sedan nämns rätt att stanna kvar på en avtalsslutande parts territorium efter det att en ekonomisk förvärvsverksamhet avslutats.

Därnäst nämns rätt till vistelse för familjemedlemmar, oavsett deras medborgarskap samt rätt för dessa att utöva ekonomisk förvärvsverksamhet.

Därefter nämns rätt att förvärva fast egendom, i den mån denna rätt hänger samman med utövandet av de rättigheter som beviljas genom detta avtal.

Slutligen anges en rätt att, efter det att en ekonomisk förvärvsverksamhet eller vistelse på en avtalsslutande parts territorium upphört, återvända dit för att utöva ekonomisk förvärvsverksamhet, samt rätt att omvandla ett tillfälligt uppehållstillstånd till ett permanent sådant. Denna rätt gäller bara under övergångsperioden, som regleras i artikel 10 i avtalet.

Genomförandet av dessa rättigheter i svensk rätt behandlas i anslutning till de särskilda artiklarna i bilaga I.

Samordning av sociala trygghetssystem, (artikel 8)

Artikeln fastslår principer för *samordning av de sociala trygghetssystemen* – i enlighet med bilaga II - i syfte att särskilt säkerställa (i) likabehandling; (ii) fastställande av tillämplig lagstiftning; (iii) sammanläggning av samtliga perioder som i de olika nationella lagstiftningarna beaktas för förvärv och

bibehållande av rätten till förmåner samt för beräkning av dessa förmåners storlek; (iiii) utbetalning av förmåner till personer som är bosatta på de avtalsslutande parternas territorium; (iiiii) samt samarbete mellan myndigheter och institutioner.

I syfte att underlätta samordningen antogs en förklaring inom ramen för slutakten med innebörden att Schweiz får delta som observatör vid möten som hålls inom ramen för Administrativa kommittén för social trygghet för migrerade arbetare. Observatörsstatusen innebär att de schweiziska representanterna har yttranderätt, men inte rösträtt.

Behörighetsbevis, (artikel 9)

Artikeln behandlar *utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis* och uppmanar de avtalsslutande parterna att vidta åtgärder i enlighet med bilaga III i fråga om ömsesidigt erkännande samt samordning av de avtalsslutande parternas lagar och andra författningar rörande upptagande och utövande av förvärsverksamhet som arbetstagare och egenföretagare samt om tillhandahållande av tjänster, allt med målet att underlätta utövandet av förvärvsverksamhet eller tillhandahållande av tjänster.
För att underlätta måluppfyllelsen stadgar förklaringen om Schweiz deltagande i kommittéer i avtalets slutakt att Schweiz berättigas observatörsstatus i Samordningsgruppen för ömsesidigt erkännande av examensbevis avseende högre utbildning. Även i denna kommitté har Schweiz yttranderätt, men saknar rösträtt.

5.2 Allmänna bestämmelser och slutbestämmelser

Övergångsbestämmelser, (artikel 10)

Artikeln, som behandlar *övergångsbestämmelser* samt *avtalets framtida utveckling*, är uppdelad i 8 punkter. Det generella budskapet i dessa är att öppnandet av arbetsmarknaderna sker stegvis.

I *artikel 10.1* bemyndigas Schweiz att under de första fem åren efter avtalets ikraftträdande införa kvantitativa begränsningar vad gäller upptagande av ekonomisk förvärvsverksamhet vid vistelse i mer än fyra månader, men mindre än ett år samt vid vistelse i ett år eller mer. Begränsningar vad gäller vistelse kortare tid än fyra månader är inte tillåtna. Vidare skall alla kvantitativa begränsningar för medborgare från Europeiska gemenskapens medlemsstater enligt ovan upphöra att gälla vid ingången till det sjätte året.

I *artikel 10.2* klargörs att de avtalsslutande parterna tillåts att under högst två år vidmakthålla kontrollen av företrädesrätten för arbetare som är integrerade i den ordinarie arbetsmarknaden. Samma tidsbegränsning är tillämplig vad gäller löne- och arbetsvillkor för medborgare, inklusive i artikel 5 avsedda personer som tillhandahåller tjänster - från den andra avtalsslutande parten. Dock stadgas att före utgången av det första året skall en gemensam kommitté undersöka nödvändigheten i att vidmakthålla dessa begränsningar. Kommittén kan härvidlag förkorta den tvååriga övergångsperioden. Det bör vidare noteras att övergångsperioden inte är tillämplig på de som tillhandahåller tjänster som liberaliserats genom ett särskilt avtal mellan de avtalsslutande parterna rörande tillhandahållande av tjänster, inklusive de delar rörande avtalet om offentlig upphandling som gäller tjänster. Således påverkas personer som tillhandahåller tjänster inte, givet att nämnda förhållanden är uppfyllda.

I *artikel 10.3* fastställs att Schweiz, fr.o.m. avtalets ikraftträdande t.o.m. utgången av det femte året, skall garantera minst 15 000 nya uppehållstillstånd per år med en giltighetstid på ett år eller mer än ett år samt minst 115 500 nya uppehållstillstånd per år med en giltighetstid på mer än fyra månader, men mindre än ett år, för arbetstagare och egenföretagare från Europeiska gemenskapen.

I *artikel 10.4* tas långsiktiga begränsningar rörande uppehållstillstånd upp. Om det fr.o.m. det sjätte t.o.m det tolfte året efter avtalets ikraftträdande förhåller sig så att antalet nya uppehållstillstånd inom en av de i punkt ett angivna kategorierna (vistelse i mer än fyra månader, men mindre än ett år samt vid vistelse i ett år eller mer) överstiger genomsnittet för de tre föregående åren med mer än 10%, får Schweiz under året därefter ensidigt begränsa antalet uppehållstillstånd för arbetstagare och egenföretagare från Europeiska gemenskapen inom denna kategori till det genomsnittliga antalet för de tre föregående åren plus 5%. Året därefter får samma begränsningar gälla. Denna ventil kan dock användas endast med beaktande av vissa begränsningar. Således får utnyttjandet av ventilen inte få till följd att Schweiz utfärdar färre uppehållstillstånd än som anges i punkt 3, d.v.s. minst 15 000 per år med en giltighetstid på ett år eller mer samt minst 115 500 per år med en giltighetstid på mer än fyra månader, men mindre än ett år.

Kontentan av punkterna 1-4 ovan är alltså att olika typer av övergångsbestämmelser gäller i 12 år från avtalets ikraftträdande. Först därefter etableras en fri rörlighet för personer som överensstämmer med gemenskapens principer.

I *artikel 10.5* klargörs att övergångsbestämmelserna i punkterna 1-4 ovan inte skall tillämpas på arbetstagare eller egenföretagare som a priori, d.v.s. före avtalets ikraftträdande, har tillstånd att utöva ekonomisk förvärvsverksamhet på någon av de avtalsslutande parternas territorium. Denna regel gäller särskilt med avseende på punkt två om företräde på arbetsmarknaden samt differentierade löne- och arbetsvillkor. Dessa personer skall garanteras de rättigheter i anslutning till personers fria rörlighet som stadgas i avtalets grundläggande bestämmelser, särskilt artikel sju,

omedelbart efter avtalets ikraftträdande. Vidare skall personer med uppehållstillstånd för kortare tid än ett år kunna förnya detta utan hinder av de kvantitativa begränsningarna, medan personer vars uppehållstillstånd gäller för ett år eller mer automatiskt skall få uppehållstillståndet förlängt.

Enligt *artikel 10.6* skall Schweiz regelbundet leverera statistik, inbegripet statistik och information om åtgärder rörande icke-diskrimineringsprincipen i artikel 2, till den gemensamma kommittén i syfte att underlätta implementeringen av avtalet. Var och en av de avtalsslutande parterna kan begära att den gemensamma kommittén företar en översyn av läget.

Artikel 10.7 föreskriver att någon kvantitativ begränsing vad gäller gränsarbetare inte får tillämpas.

Artikel 10.8 stadgar att övergångsbestämmelser rörande social trygghet och överföring av intjänade rättigheter fastställs i tilläggsprotokollet till bilaga II.

Behandling av överklaganden, (artikel 11)

I artikeln anges att personer som avses i avtalet skall ha rätt att överklaga hos behöriga myndigheter i ärenden som gäller tillämpningen av bestämmelserna i avtalet.

Överklaganden skall behandlas inom rimlig tid.

När beslut med anledning av överklagandet fattats, eller om inget beslut fattats inom en rimlig tidsfrist, skall de personer som avses i avtalet ha möjlighet att överklaga vidare hos behörig nationell rättsinstans.

Genomförande i svensk rätt

Möjligheterna att överklaga förvaltningsmyndigheters beslut som gäller tillämpningen av utlänningslagen regleras i 7 kap. UtlL. Där anges bl.a. att en polismyndighets beslut om avvisning får överklagas till Migrationsverket. Migrationsverkets beslut om bl.a. utvisning eller avvisning får överklagas till Utlänningsnämnden. Om

Migrationsverkets beslut överklagas skall överklagandet ges in till Migrationsverket. I samband med att ett överklagande inkommer till verket vidtas s.k. omprövning, . För det fall ingen ändring sker i det överklagade beslutet vid omprövningen överlämnas hela överklagandeärendet till Utlänningsnämndens avgörande. För det fall klaganden vänder sig direkt till Utlänningsnämnden tillställer nämnden Migrationsverket skrivelsen för behandling.

Förmånligare bestämmelser , (artikel 12)

Artikeln anger att avtalet inte skall ha någon inverkan på eventuella *förmånligare nationella bestämmelser* för medborgarna i de avtalsslutande parterna eller deras familjemedlemmar.

Stoppklausul, (artikel 13)

Artikeln berör frågan om en *stoppklausul*. Det fastställs att de avtalsslutande parterna inte får anta nya bestämmelser gentemot medborgare från den andra avtalsslutande parten som är restriktivare på de områden som omfattas av detta avtal.

Artiklarna 12 och 13 innebär inte att de avtalsslutande parterna förbinder sig att ändra nationella bestämmelser som ger deras medborgare eller familjemedlemmar förmånligare villkor än andra personer. Däremot förhindras de avtalsslutande parterna att anta *nya* liknade bestämmelser.

Gemensam kommitté,(artikel 14)

Denna artikel behandlar frågan om en *gemensam kommitté* och är uppdelad i sex punkter.

I *artikel 14.1* stipuleras inrättandet av en gemensam kommitté med uppgift att ansvara för avtalets förvaltning och korrekta tillämpning. Kommittén skall i detta syfte utfärda rekommendationer. Vidare kan kommittén fatta beslut i de fall som

anges i avtalet. I artikel 18 klargörs närmare i vilka fall som kommittén har kapacitet att fatta bindande beslut. Som ett utslag av att föreliggande avtal slutits enligt en mellanstatlig princip utan någon överlåtelse av lagstiftningskompetens, kan dylika beslut fattas enbart genom en ömsesidig överenskommelse. I kommittén skall de avtalsslutande parterna vara representerade.

Kommentar

De avtalsslutande parterna skall alltså samtliga vara representerade i den gemensamma kommittén. Eftersom EU-länderna är avtalsslutande part tillsammans med Europeiska gemenskapen rörande avtalet om personers fria rörlighet, skall varje enskilt EU-land ha en representant i den gemensamma kommittén. Enligt praxis har EU-länderna dock möjlighet att skicka en gemensam representant.

Enligt *artikel 14.2* skall den gemensamma kommittén sammanträda på begäran av en av de avtalsslutande parterna i den händelse att en substantiell svårighet av ekonomisk eller social karaktär uppstår. Huvudregeln är att kommittén meddelar åtgärder inom 60 dagar från dagen då begäran om sammanträde ingavs. Denna tidsfrist kan dock förlängas av kommittén. De åtgärder som kommittén vidtar skall begränsas till vad som är absolut nödvändigt och inverkar på tillämpningen av avtalet i så liten utsträckning som möjligt.

I *artikel 14.3* stadfästs att de avtalsslutande parterna regelbundet skall utbyta information i syfte att underlätta att avtalet implementeras i överensstämmelse med dess andemening. Vidare nämns att den gemensamma kommittén skall samråda på begäran av en av de avtalsslutande parterna.

Artikel 14.4 stipulerar att den gemensamma kommittén skall sammanträda vid behov, men minst en gång om året. Utöver detta kan kommittén, som ovan nämndes, sammankallas på begäran av någon av de avtalsslutande parterna. Om en begäran till sammankomst framställs till följd av allvarliga svårigheter av

ekonomisk eller social art, d.v.s. i enlighet med punkt 2, skall sammanträdet äga rum senast 15 dagar efter hemställan.

Artikel 14.5 behandlar kommitténs interna ordning. Den gemensamma kommittén skall fastställa sin arbets-ordning som skall innehålla bl.a. bestämmelser om kommitténs sammankallande, utnämning av ordförande samt fastställande av dennes befogenheter.

Artikel 14.6 befullmäktigar den gemensamma kommittén att inrätta arbets- eller expertgrupper i syfte att biträda kommittén i fullgörandet av dess uppgifter.

Bilagor och protokoll, (artikel 15)

Denna artikel stadgar att *bilagor och protokoll* till avtalet är en integrerad del av detsamma. Vidare anges att *förklaringar* återfinns i slutakten.

Hänvisning till gemenskapsrätten, (artikel 16)

I *artikel 16.1* förbinder sig de avtalsslutande parterna att, i syfte att uppnå målen för avtalet, vidta alla åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa att rättigheter och förpliktelser motsvarande de som återfinns i Europeiska gemenskapens rättsakter (som det hänvisas till i avtalet) tillämpas i förbindelserna mellan parterna.

I *artikel 16.2* föreskrivs att i den mån tillämpningen av avtalet omfattar gemenskapsrättsliga begrepp, skall hänsyn tas till Europeiska gemenskapernas domstol gällande rättspraxis före tidpunkten för avtalets undertecknande. Schweiz skall underrättas om praxis som uppstått efter denna tidpunkt. Vidare kan den gemensamma kommittén, i syfte att underlätta avtalets tillämpning, på en avtalsslutande parts begäran fastställa konsekvenserna av denna praxis.

Rättsutveckling, (artikel 17)

Artikeln behandlar *rättsutveckling* och är uppdelad i två punkter.

Artikel 17.1 stadgar att om en av de avtalsslutande parterna inleder ett förfarande för antagande av ett förslag till ändring av den inhemska lagstiftningen eller om förändringar i praxis äger rum i instanser mot vilka det inte finns något rättsmedel enligt inhemsk rätt, skall den aktuella avtalsslutande parten underrätta den andra parten genom den gemensamma kommittén under förutsättning att förändringarna sker på ett område som omfattas av avtalet.

Artikel 17.2 fastslår att den gemensamma kommittén skall diskutera vilka konsekvenser som förändringar av den typ som anges i punkt ett har för tillämpningen av avtalet.

Kommentar

Förändringar av regelverket som omfattas av gemenskapskompetens anmäls till den gemensamma kommittéen av Europeiska gemenskapernas kommission . Vad avser områden under nationell kompetens skall anmälan göras av respektive medlemsstat.

Artiklarna 16 och 17 syftar till att försöka säkerställa en enhetlig och samtidigt dynamisk tolkning och tillämpning av avtalet, gemenskapsrättsliga begrepp och de EG-rättsakter som det hänvisas till i avtalet.

Lagstiftningskompetensen kvarligger på de avtalsslutande parterna. Inom de områden som omfattas av avtalet är det såvitt avser EU-länderna huvudsakligen fråga om gemenskapskompetens. Artiklarna berör därför främst Schweiz som genom införlivandet av avtalet anpassar sin lagstiftning till rätten och vars domstolar har att vid tillämpning av de interna regler som hänger samman med avtalet ta vederbörlig hänsyn till Europeiska gemenskapernas domstols praxis.

Genom anmälningsförfarandet till den gemensamma kommittén och kommitténs vidare diskussion av föreslagna förändringar av den inhemska lagstiftningen eftersträvas enhetlighet och homogenitet på

områden som omfattas av avtalet samtidigt som en naturlig utveckling av aktuella rättsområdena inte förhindras.

Översyn, (artikel 18)

Artikeln tar upp frågan om en *översyn* av avtalet. Om någon av parterna önskar en översyn av avtalet skall den presentera ett förslag om detta för den gemensamma kommittén. Revideringar av bilaga II och III träder i kraft med omedelbar verkan efter ett beslut från kommittén. Andra revideringar träder i kraft efter det att de respektive inhemska förfarandena har fullgjorts.

Tvistlösning, (artikel 19)

Artikeln behandlar *tvistlösning* och är uppdelad i två punkter.

I *artikel 19.1* anges att de avtalsslutande parterna kan hänskjuta alla tvister rörande avtalets tolkning eller tillämpning till den gemensamma kommittén.

I *artikel 19.2* fastslås att den gemensamma kommittén har befogenhet att avgöra tvisten om avtalets tolkning och tillämpning samt att de avtalsslutande parterna till kommittén skall överlämna samtliga uppgifter som kan underlätta en grundlig genomlysning av den aktuella tvisten. Den gemensamma kommittén skall i detta syfte undersöka alla möjligheter för att avtalet även framgent skall kunna fungera väl.

Förhållande till befintliga bilaterala avtal om social trygghet, (artikel 20)

Denna artikel klargör förhållandet till befintliga bilaterala avtal mellan Schweiz och Europeiska gemenskapens respektive medlemsstater rörande social trygghet. Dylika avtal skall upphöra att tillämpas vid detta avtals ikraftträdande, i den mån de rör samma frågor som detta avtal.

Förhållande till befintliga bilaterala dubbelbeskattningsavtal, (artikel 21)

Artikeln tar upp frågan om *förhållandet till befintliga dubbelbeskattningsavtal* och är uppdelad i tre punkter.

Enligt artikel *21.1* påverkas bestämmelserna i bilaterala dubbelbeskattningsavtal mellan Schweiz och Europeiska gemenskapens medlemsstater inte av bestämmelserna i detta avtal. Detta gäller särskilt avseende begreppet gränsarbetare i avtal om dubbelbeskattning.

I *artikel 21.2* sägs att ingen bestämmelse i avtalet skall tolkas som ett hinder för de avtalsslutande parterna att i tillämpningen av sina respektive skatterättsliga regler, göra en åtskillnad mellan skattskyldiga som inte befinner sig i en jämförbar situation, särskilt vad gäller bostadsort.

I artikel 21.3 fastslår att ingen bestämmelse i avtalet skall utgöra ett hinder för de avtalsslutande parterna att säkerställa påförande, betalning och effektiv uppbörd av skatt eller att motverka skatteflykt enligt en avtalsslutande parts inhemska skattelagstiftning, enligt dubbelbeskattningsavtal mellan Schweiz och Europeiska gemenskapens medlemsstater eller enligt andra avtal i skattefrågor.

Ett syfte med artikeln är att säkerställa att de överenskommelser som gjorts i dubbelbeskattningsavtal mellan Schweiz och medlemsstaterna i Europeiska gemenskapen inte skall påverkas av detta avtal. De avtalsslutande parterna har också avsett att klargöra att interna skatteregler förblir opåverkade av avtalet. Detta gäller bl.a. avseende skilda regler för skattskyldiga som inte befinner sig i jämförbara situationer, uppbörd och bekämpning av skatteflykt.

Förhållande till bilaterala avtal inom andra områden, (artikel 22)

Denna artikel reglerar förhållandet mellan redan föreliggande avtal och detta avtal om andra frågor än social trygghet och dubbelbeskattning och är uppdelad i två punkter.

Enligt *artikel 22.1* skall detta avtal – utan hinder av vad som stipuleras i artiklarna 20-21 - inte påverka redan föreliggande avtal mellan Schweiz och någon eller några av Europeiska gemenskapens medlemsstater rörande enskilda ekonomiska aktörer, gränsöverskridande samarbete eller lokal gränstrafik i den mån de är förenliga med detta avtal. Skulle eventuella avtal på dessa tre områden inte vara förenliga med detta avtal skall dock – enligt *artikel 22.2* – bestämmelserna i detta avtal gälla.

Förvärvade rättigheter, (artikel 23)

Artikeln tar upp frågan om *förvärvade rättigheter*. Det sägs härvidlag att i den händelse avtalet sägs upp eller inte förlängs skall rättigheter som förvärvats av enskilda personer inte påverkas. För rättigheter som är under förvärvande vid en dylik tidpunkt skall de avtalsslutande parterna uppnå en ömsesidig överenskommelse rörande behandlingen.

Tillämpning i territoriellt hänseende, (artikel 24)

Artikeln fastslår *avtalets tillämpning i territoriellt hänseende*. Härvidlag fastslås att avtalet skall tillämpas i de territorier där Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen tillämpas samt på Schweiz territorium. Vidare skall avtalet tillämpas i enlighet med de villkor som fastställs i Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen.

Ikraftträdande och varaktighet, (artikel 25)

Artikeln behandlar *ikraftträdande och varaktighet* och kan benämnas en "guiljotin-klausul". Även om sektorsavtalen är självständiga, stipulerar *artikel 25.1* att de skall handhas som ett gemensamt paket, allt i ett. Avtalet träder således i kraft respektive sägs upp endast i sin helhet, vilket är ett oeftergivligt krav (*conditio*

sine qua non). Denna klausul etablerades till följd av ett krav från EU och med argumentet att enbart som ett sammanhållet paket kan avtalet tillvarata båda sidors intressen. Klausulen gäller dock inte beträffande avtalet om vetenskapligt och tekniskt samarbete när detta löper ut 2002 eller i det fall avtalet sägs upp av Schweiz till följd av en modifiering av Europeiska gemenskapens ramavtal på området.

I *artikel 25.1* framgår vidare att när avtalet, varmed alltså avses samtliga sektorsavtal, har godkänts som ett paket i enlighet med de avtalsslutande parternas interna förfaranden, träder avtalspaketet i kraft den första dagen i den andra månaden efter dagen för den sista anmälan om deponering av ratificerings- eller godkännandeinstrumenten för samtliga sju avtal.

I *artikel 25.2* stadgas att avtalet är ingått för en inledande period av sju år. Före utgången av det sjunde året kan de avtalsslutande parterna anmäla att avtalet inte skall förlängas. Om så inte sker, förlängs avtalet automatiskt på obestämd tid. I slutakten återfinns en förklaring som fastställer Schweiz rätt att under avtalets sjunde giltighetsår utifrån landets interna förfaranden (läs: möjlighet att genomföra en folkomröstning) ta ställning till avtalets förlängning.

I *artikel 25.3* framgår att de avtalsslutande parterna när som helst kan säga upp avtalet.

Om någon av parterna enligt *artikel 25.2* vid utgången av det sjunde året anmäler att parten inte önskar förlänga avtalet, eller om någon avtalsslutande part underrättar motparten om en uppsägning av avtalet enligt *artikel 25.3*, upphör avtalet att gälla sex månader efter mottagandet av en anmälan om icke-förlängning eller uppsägning.

5.3 Bilaga I till avtalet om fri rörlighet för personer

5.3.1 Allmänna bestämmelser

Inresa och utresa, (artikel 1)

I *artikel 1.1* anges att en medborgare i Schweiz eller i en medlemsstat i Europeiska unionen och dennes anhöriga samt utstationerade arbetstagare som avses artikel 17 skall tillåtas att resa in på parternas respektive territorium mot uppvisande av enbart giltigt identitetskort eller pass. Inresevisering eller motsvarande får inte krävas, utom för anhöriga och utstationerade arbetstagare som inte är medborgare i de avtalsslutande staterna. Den berörda avtalsslutande parten skall i största möjliga mån underlätta för dessa personer att få de visum de behöver.

I *artikel 1.2* sägs att parterna skall ge nämnda personkategorier en motsvarande rätt att lämna deras territorium mot uppvisande av giltigt identitetskort eller pass. Krav på utresevisering eller motsvarande får inte ställas på medborgare i de avtalsslutande parterna. Däremot kan utresevisering eller motsvarande krävas av tredjelandsmedborgare.

Vidare anges att parterna, i enlighet med sin lagstiftning, skall utfärda eller förnya identitetskort eller pass för ovan nämnda personkategorier, i vilka medborgarskapet särskilt anges. Ett sådant pass skall vara giltigt åtminstone för resa till alla avtalsslutande parter och för de länder som innehavaren måste passera vid resa mellan dessa. När ett pass är det enda dokument som gäller vid utresa skall passets giltighetstid vara minst fem år.

Kommentar

Artikeln gäller i sin helhet även utstationerade arbetstagare som avses i artikel 17 i bilaga I. Därmed avses arbetstagare, oavsett medborgarskap, som är utstationerade för att tillhandahålla en

tjänst, om varaktigheten är mindre än 90 arbetsdagar per år. Rätten till inresa och utresa på dessa villkor gäller dock inte utstationerade arbetstagares anhöriga.

Den ordning som ställs upp i artikeln överensstämmer huvudsakligen med den ordning som finns i EG-rätten och i EES-avtalet. För att underlätta resandet för en medborgare i en EES-stat skall en sådan medborgare och hans eller hennes anhöriga få resa in mot uppvisande av endast pass eller identitetskort.

Rådet antog den 16 december 1996 direktiv 96/71/EG om utstationering av arbetstagare i samband med tillhandahållande av tjänster (EGT L 18, 1997, s 1), men där behandlas inte förutsättningarna för inresa utan arbetstagarnas arbets- och anställningsvillkor efter inresa i medlemsstaten. Kommissionen har lagt fram ett förslag till ett direktiv för att underlätta inresa och utresa för arbetstagare från tredje land som utstationeras i samband med tillhandahållande av tjänster över gränserna, (KOM/2000/0271 slutlig), men det har ännu inte antagits.

I en förklaring till avtalet har Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater angivit att artiklarna 1 och 17 i bilaga I inte skall påverka gemenskapens regelverk om villkoren för utstationering av arbetstagare som är medborgare i tredje land i samband med gränsöverskridande tillhandahållande av tjänster.

Genomförande i svensk rätt

I 1 kap. 2 § utlänningslagen (1989:529, UtlL) föreskrivs att utlänningar som reser in i eller vistas i Sverige skall ha pass. Regeringen får föreskriva undantag från kravet på passinnehav. Regeringen, eller efter regeringens bemyndigande Migrationsverket, kan vidare föreskriva vilka handlingar som får godtas som pass. Med stöd härav har regeringen i 1 kap. 1 § utlänningsförordningen (1989:547, UtlF) föreskrivit vissa undantag från passkravet, bl.a. för nordiska medborgare samt för utlänningar som beviljats uppehållstillstånd i landet. I 1 kap. 6 § UtlF anges i vilka fall identitetskort utfärdade av behöriga myndigheter för medborgare i stat som är medlem i Europeiska ekonomiska samarbetsområdet

och deras anhöriga gäller som pass under vistelsen i landet. För schweiziska medborgare gäller ett identitetskort som pass vid inresa och vistelse som inte överstiger tre månader. Utlänningslagen behöver således inte ändras i detta avseende. Däremot krävs att utlänningsförordningen ändras så att avtalets bestämmelser rörande anhöriga och utstationerade arbetstagare uppfylls.

Vad gäller krav på visering föreskrivs i 1 kap. 3 § UtlL att utlänningar som reser in i eller vistas i Sverige skall ha visering. Regeringen ges vidare rätt att föreskriva undantag från viseringskravet. Schweiziska medborgare är, enligt 2 kap. 1 § 3 UtlF, undantagna från kravet på visering.

För medborgare i tredje land, som är anhöriga till en schweizisk medborgare, skall viseringsförfarandet underlättas. Motsvarande reglering återfinns i EG-rätten. Viseringspliktiga familjemedlemmar till medborgare i en stat som är medlem i Europeiska ekonomiska samarbetsområdet behöver inte erlägga någon avgift i samband med ansökan om visering till Sverige (se 7 kap. 7 a § UtlF och förordning (1997:691) om avgifter vid utlandsmyndigheterna). En motsvarande ordning bör införas för tredjelandsmedborgare som nämns i denna artikel.

Ändringar i passlagen

Dokumentkontroll avseende svenska medborgare regleras i passlagen (1978:302). Enligt 5 § passlagen får en svensk medborgare inte resa ut ur riket utan att medföra ett giltigt pass. Vissa undantag gäller från den skyldigheten, bl.a. för den som är medborgare även i annat land än Sverige och som medför av myndighet i det landet utfärdad legitimationshandling, vilken gäller som pass. Undantag gäller i dag även vid resor till de nordiska länderna.

Som ett led i anpassningen inför Sveriges operativa inträde i Schengensamarbetet har riksdagen beslutat att undantaget skall utsträckas till att gälla även för den som reser till en stat som är ansluten till konventionen om tillämpning av Schengenavtalet eller som har slutit avtal om samarbete enligt konventionen med de

anslutna parterna (se prop. 1999/2000:64, bet. 1999/2000:JuU19, rskr. 1999/2000:215, SFS 2000:346). Till Schengenkonventionen är samtliga EU-stater utom Storbritannien och Irland anslutna. Norge och Island har slutit samarbetsavtal med de anslutna parterna. Lagändringen träder i kraft den dag regeringen bestämmer, vilket avses ske i början av år 2001. Något motsvarande undantag finns inte för den som skall resa till Schweiz.

Den som skall medföra pass vid utresa är, enligt andra stycket, skyldig att på begäran visa upp sitt pass för polisman eller annan passkontrollant. En överträdelse av bestämmelserna att medföra pass är inte straffsanktionerad, men anses enligt motiven inrymma en särskild skyldighet och en befogenhet för polisen att hindra utresa för den som inte har ett giltigt pass. En motsvarande skyldighet skall, enligt andra stycket, gälla vid inresa från en stat som inte är ansluten till konventionen om tillämpning av Schengenavtalet eller har slutit avtal om samarbete enligt konventionen med de anslutna staterna, om det svenska medborgarskapet inte styrks på annat sätt. En svensk medborgare har dock, enligt 2 kap. 7 § regeringsformen, alltid en ovillkorlig rätt till inresa.

Det är alltså enligt nu gällande regler inte möjligt för en svensk medborgare att resa ut ur Sverige utan pass om han eller hon skall resa till Schweiz. Således är en svensk medborgare också skyldig att på begäran visa upp sitt pass vid utresa för polisman eller annan passkontrollant.

För att passlagen skall stå i överensstämmelse med avtalet bör lagen ändras så att föreskrifterna i 5 § passlagen om undantag från skyldigheten för svenska medborgare att medföra pass vid resor till Schengenländerna utvidgas till att gälla även resa till Schweiz.

I detta sammanhang kan nämnas att även om en svensk medborgare som reser till ett land som omfattas av undantaget från skyldigheten att medföra pass således inte är skyldig att ha med sig pass för att få lämna Sverige, kan han eller hon ändå ha anledning att ha det med sig, för att med hjälp av detta kunna styrka sitt svenska medborgarskap.

Vistelse och ekonomisk förvärvsverksamhet, (artikel 2)

I *artikel 2.1* ges medborgare från en avtalsslutande part rätt att vistas och utöva ekonomisk förvärvsverksamhet på den andra partens territorium i enlighet med bestämmelserna i kap II - IV. Vidare stadgas att ett uppehållstillstånd skall utfärdas som bevis för denna rätt. För gränsarbetare kan ett särskilt tillstånd utfärdas.

I andra stycket i samma punkt ges medborgare från en avtalsslutande part rätt att resa till en annan part för att söka arbete under skälig tid, upp till 6 månader. De som haft en kortare anställning, mindre än ett år, på en parts territorium får också stanna kvar så länge för att söka arbete. Under en sådan vistelse skall tillgång till arbetsförmedlingar ges men personerna får uteslutas från socialt stöd.

Första punkten påverkar inte tillämpningen av bestämmelserna om en övergångsperiod i artikel 10 i avtalet och i kapitel VII i bilaga I

I *artikel 2.2* tillerkänns medborgare från en avtalsslutande part, som inte utövar ekonomisk förvärvsverksamhet och inte har rätt till vistelse enligt andra bestämmelser i avtalet, rätt till vistelse om de uppfyller villkoren i kapitel V i bilaga I (se avsn. 5.3.5). Som bevis för denna rätt skall ett uppehållstillstånd utfärdas för dem.

I *artikel 2.3* anges att uppehållstillstånd eller särskilt tillstånd för medborgare från de avtalsslutande parterna skall utfärdas och förnyas kostnadsfritt eller mot en avgift som högst motsvarar kostnaden för ett identitetskort för egna medborgare. Formaliteterna för att få tillstånd skall förenklas i möjligaste mån.

I *artikel 2.4* stadgas att en avtalsslutande part kan kräva att medborgare från de övriga parterna anmäler att de uppehåller sig på dess territorium.

Kommentar

Det bör uppmärksammas att artikeln konstituerar en rätt till vistelse för personer som utövar ekonomisk förvärvsverksamhet, för arbetssökande och för personer som inte utövar ekonomisk förvärvsverksamhet. Med undantag för arbetssökande anges i artikeln dock inte de materiella kriterierna för när tillstånd skall ges. Ett uppehållstillstånd ger inte i sig rätt till vistelse utan utgör ett bevis på rättigheten. Om man uppfyller villkoren enligt avtalet för rätt till vistelse, har man således rätt att vistas på avtalsslutande parts territorium vare sig man har uppehållstillstånd eller inte. Artikeln anger dock att uppehållstillstånd skall utfärdas. Motsvarande obligatoriska formulering återfinns i EG-rätten.

Genomförande i svensk rätt

I 1 kap. 4 § första stycket UtlL föreskrivs att en utlänning som vistas i Sverige mer än tre månader skall ha uppehållstillstånd, om inte utlänningen är nordisk medborgare. Enligt 2 kap. 14 § andra stycket UtlL har regeringen rätt att meddela föreskrifter om att en ansökan om uppehållstillstånd får bifallas om det följer av internationella åtaganden. Med stöd av detta bemyndigande har regeringen i 3 kap. UtlF meddelat sådana föreskrifter vad gäller medborgare i stat som är medlem i Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, och regeringen kan på motsvarande sätt föreskriva att schweiziska medborgare får beviljas uppehållstillstånd enligt de kriterier som fastställs i avtalet. Regeringen kan också föreskriva att ansökan om uppehållstillstånd kan göras av en schweizisk medborgare även efter inresan i Sverige. Någon ändring av utlänningslagen påkallar således inte avtalet i detta avseende.

I 1 kap. 5 § första stycket UtlL stadgas att en utlänning skall ha tillstånd för att arbeta i Sverige på grund av anställning här eller utomlands (arbetstillstånd), om inte utlänningen har permanent uppehållstillstånd eller är nordisk medborgare. I andra stycket

bemyndigas regeringen att föreskriva andra undantag från kravet på arbetstillstånd. Genom en förändring i utlänningsförordningen kan föreskrivas att arbetstagare som omfattas av avtalet undantas från kravet på arbetstillstånd. Någon lagändring föranleder således inte avtalet i detta avseende.

I 3 kap. 5 § UtlF anges att tidsbegränsade uppehållstillstånd inte får beviljas för längre tid än utlänningens pass gäller, om inte utlänningen är medborgare i ett land som ingår i Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, eller det annars föreligger särskilda skäl. Eftersom uppehållstillstånd enligt detta avtal, liksom enligt EES-avtalet, i allmänhet skall utfärdas för fem år, bör bestämmelsen ändras för att undantaget även skall gälla schweiziska medborgare. Övriga förändringar som krävs på förordningsnivå kommenteras i anslutning till de specifika bestämmelserna.

I *artikel 2.1 andra stycket* ges den materiella grunden för arbetssökandes rätt att stanna kvar i upp till sex månader på en avtalsslutande parts territorium. Det bör noteras att det inte anges att arbetssökande skall ha rätt att få ett bevis om uppehållstillstånd.

Familjemedlemmar, (artikel 3)

I *artikel 3.1* anges den principiella rätten för anhöriga till en medborgare från en avtalsslutande part att bosätta sig tillsammans med denne. Anhörigas rätt till bosättning är således härledd från medborgaren. Det är en person som är medborgare i en avtalsslutande part som kan förflytta sig till en annan stat och som därvid har rätt att ha sina anhöriga med sig. Det anges vidare att en arbetstagare skall förfoga över en bostad för sig och sin familj i regionen där han arbetar. Bestämmelsen får inte medföra någon diskriminering mellan inhemska arbetstagare och arbetstagare från den andra avtalsslutande parten.

I *artikel 3.2 första stycket* anges vilka personer som, oavsett medborgarskap, skall anses vara familjemedlemmar. Kretsen är olika för arbetstagare och för studerande. Som familjemedlemmar till arbetstagare räknas make och deras barn under 21 år eller för

vilka de är underhållsskyldiga, samt släktingar, även makens, i uppstigande led för vilka arbetstagaren är underhållsskyldig. För studenter anses maken och deras barn för vilka de är underhållsskyldiga vara familjemedlemmar i avtalets mening.

I *artikel 3.2 andra stycket* föreskrivs att parterna skall underlätta mottagandet av övriga släktingar, om en medborgare från en avtalsslutande part har underhållsskyldighet gentemot dem eller om de i hemlandet ingår i samma hushåll.

I *artikel 3.3* anges vilka handlingar en avtalsslutande part får kräva att anhöriga till medborgare i en annan avtalsslutande part skall visa upp för att beviljas uppehållstillstånd. Parten får kräva uppvisande av pass eller identitetskort och eventuell visering, med stöd av vilka den anhörige reste in i landet och en handling som intygar släktskapen. Den sistnämnda handlingen skall vara utfärdad av behörig myndighet i ursprungslandet eller det land som de kom ifrån. I fråga om familjemedlemmar , för vilka underhållsskyldighet föreligger, får parten kräva en handling, utfärdad av behörig myndighet i ursprungslandet eller det land som de kom ifrån, som intygar att medborgaren har underhållsskyldighet gentemot dem eller att de ingår i dennes hushåll i landet i fråga.

Enligt *artikel 3.4* skall ett uppehållstillstånd som utfärdas för en familjemedlem ha samma giltighet som det tillstånd som utfärdas för medborgaren. En make till en person med rätt till vistelse och de barn som är under 21 år eller för vilka underhållsskyldighet föreligger skall vidare, oavsett medborgarskap, ha rätt att uppta ekonomisk förvärvsverksamhet.

I *artikel 3.6* anges att barn till en medborgare i en avtalsslutande part skall, oavsett om denne utövar eller har utövat ekonomisk förvärvsverksamhet på den andra partens territorium eller inte, beviljas tillträde till värdlandets allmänna utbildning, lärlingsutbildning och yrkesutbildning på samma villkor som medborgarna i värdlandet, om dessa barn är bosatta på värdlandets territorium.

De avtalsslutande parterna skall vidare främja alla initiativ som gör det möjligt för dessa barn att delta i utbildningen under bästa möjliga förhållanden.

Kommentar

Kretsen av anhöriga som räknas upp i avtalet överensstämmer i stort med EG-rättens reglering. Kretsen av barn skiljer sig dock något åt bl.a. då det läggs vikt vid underhållsskyldighet enligt avtalet. Vad gäller vissa grupper vars rätt till vistelse följer av avtalet, arbetstagare och studenter, anges i artikel 3.2 vilka personer som skall anses som familjemedlemmar.

Beträffande *personer som utövar ekonomisk förvärvsverksamhet* stadgar artikel 10 punkt 1 a i rådets förordning (EEG) nr 1612/68 av den 15 oktober 1968 om arbetskraftens fria rörlighet inom gemenskapen (EGT L 257, 1968, s. 2) att arbetstagarens make och barn som är under 21 år eller som är beroende av dem för sin försörjning har rätt att bosätta sig med arbetstagaren. Barn som är äldre än 21 år, och som inte är EU-medborgare, har alltså rätt att bo med arbetstagaren om de inte kan försörja sig själva. I artikel 3 i bilaga I till avtalet får barn som är över 21 år endast bo kvar om arbetstagaren är underhållsskyldig för barnet. I praktiken är det endast i undantagsfall som en förälder är underhållsskyldig för ett så gammalt barn, varför regleringen i avtalet får anses vara något striktare vad gäller vuxna barn än vad EG-rätten är.

I artikel 10 punkt 1 b i rådets förordning (EEG) nr 1612/68, citerad ovan, har arbetstagarens och hans eller hennes makes släktingar i närmast föregående led, rätt till bosättning med arbetstagaren om de är beroende av dem. (Det nämns inte att släktingarna måste vara beroende av dem för sin försörjning, utan det kan också vara av andra skäl.) I artikel 3 i bilaga I till avtalet är det bara släktingar för vilka arbetstagaren och hans eller hennes make är underhållsskyldiga som har rätt till bosättning med dem.

Beträffande *studenter* stadgas i artikel 1 i rådets direktiv 93/96/EEG av den 29 oktober 1993 om studenters rätt till bosättning (EGT L 317, 1993, s.59) att den studerandes make och deras barn som är beroende av dem skall ha rätt till bosättning med studenten. Den enda skillnaden jämfört med avtalet är, som ovan, att schweiziska studerande endast får ta med sig, förutom make, barn som de är underhållsskyldiga för.

Sambor räknas inte till anhörigkretsen, enligt EG-rätten. Det finns inte något hinder för en medlemsstat att jämställa sambor med gifta. I Sverige ges sambor från tredje land till medborgare i stat som är medlem i Europeiska ekonomiska samarbetsområdet samma rätt att bosätta sig här efter som sambor till svenskar och invandrare. I annat fall skulle nämligen medborgare i stat som är medlem i Europeiska ekonomiska samarbetsområdet diskrimineras i förhållande till svenska medborgare. Detsamma bör, genom avtalet, anses gälla för schweiziska medborgare.

Vad gäller *övriga släktingar* finns i EG-rätten motsvarande bestämmelser om att värdlandet skall underlätta mottagandet av övriga släktingar som är beroende av medborgaren eller som har ingått i dennes hushåll. De EG-rättsliga bestämmelserna i detta hänseende gäller dock bara medborgare som utövar ekonomisk förvärvsverksamhet eller som reser i egenskap av mottagare av tjänster. Sålunda har studenter, pensionärer och arbetslösa inte denna rättighet enligt EG-rätten.

Av artikel 12 i rådets förordning (EEG) nr 1612/68 framgår att barnen till en medborgare i en medlemsstat som är eller har varit anställd i en annan medlemsstat skall ha tillträde till värdmedlemsstatens allmänna skolor, lärlingsutbildning och yrkesutbildning på samma villkor som medborgarna i värdmedlemsstaten, under förutsättning att barnen bor där. Enligt artikel 3 i bilaga 1 till avtalet skall detta gälla barn till en medborgare i en avtalsslutande part, oavsett om denne utövar eller har utövat ekonomisk förvärvsverksamhet i värdmedlemsstaten eller inte.

Genomförande i svensk rätt

I 3 kap. 5 b § UtlF har regeringen, med stöd av bemyndigandet i 2 kap. 14 § UtlL, angivit vilka anhöriga till medborgare i stat som är medlem i Europeiska ekonomiska samarbetsområdet som kan

beviljas uppehållstillstånd. Regleringen stämmer överens med EG-rätten. Bemyndigandet ger stöd även för att genomföra avtalets bestämmelser i utlänningsförordningen.

När det gäller makes och barns rätt att uppta ekonomisk förvärvsverksamhet återspeglar dessa motsvarande bestämmelser inom EG-rätten. Enligt 4 kap. 1 § andra stycket UtlF, undantas dessa personer från kravet på arbetstillstånd. Avtalet medför att denna bestämmelse bör ändras för att inkludera anhöriga till schweiziska medborgare.

Rätt att stanna kvar, (artikel 4)

I *artikel 4.1* anges att medborgare i Schweiz eller någon av Europeiska unionens medlemsstater och deras familjemedlemmar skall ha rätt att stanna kvar på en annan avtalsslutande parts territorium efter att ha avslutat sin ekonomiska förvärvsverksamhet.

I andra punkten hänvisas, enligt artikel 16 i avtalet, till kommissionens förordning (EEG) nr 1251/70 av den 29 juni 1970 om arbetstagares rätt att stanna kvar inom en medlemsstat territorium efter att ha varit anställd där (EGT L 142, 1970, s. 24) och direktiv 75/34/EEG av den 17 december 1974 om rätten för medborgare i en medlemsstat att stanna kvar inom en medlemsstats territorium efter att där ha drivit egen rörelse (EGT L 14, 1975, s. 10) i den lydelse som gäller när avtalet träder i kraft.

Kommentar

I EG-rätten regleras arbetstagares rätt att stanna kvar i en medlemsstat efter att ha varit anställd direkt i artikel 39 punkt 3 d i Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen. Detaljerade föreskrifter om rättigheten ges i kommissionens förordning (EEG) nr 1251/70, citerad ovan. Rättigheten utvidgas till att avse egenföretagare genom direktiv 75/34/EEG, citerat ovan. EU-medborgarnas anhöriga omfattas också av regleringen.

Enligt nämnda författningar får EU-medborgare som uppnått pensionsålder och bedrivit ekonomisk förvärvsverksamhet under åtminstone de senaste tolv månaderna och bott i medlemsstaten utan avbrott under mer än tre år stanna kvar. Samma sak gäller EU-medborgare som bott i medlemsstaten under mer än två år och som slutar sin förvärvsverksamhet på grund av bestående arbetsoförmåga. För denna kategori får inga krav på bosättningens längd ställas om oförmågan är följden av ett olycksfall i arbetet eller en yrkessjukdom som ger medborgaren rätt till en pension, för vilken en institution i medlemsstaten är helt eller delvis ansvarig. Slutligen får också EU-medborgare som oavbrutet bedrivit förvärvsverksamhet i medlemsstaten under tre år och sedan bedrivit förvärvsverksamhet i en annan medlemsstat, men haft kvar sin bosättning i den första medlemsstaten, också stanna kvar i den första medlemsstaten.

De anhöriga åtnjuter samma rättigheter som EU-medborgaren, även om denne avlider efter att han förvärvat rätten att stanna kvar.

Genomförande i svensk rätt

Arbetstagarnas rättigheter att stanna kvar enligt EG-rätten följer direkt av EG-förordningen. Vad gäller egenföretagare, har regeringen, med stöd av 2 kap. 14 § UtlL, genomfört EG-rättens bestämmelser i 3 kap. 5 a § fjärde stycket UtlF. Utlänningsförordningen bör ändras för att inkludera schweiziska arbetstagare och egenföretagare.

De anhörigas rättigheter enligt EG-rätten regleras i 3 kap. 5 b § UtlF. På motsvarande sätt kan bestämmelserna om anhöriga i artikel 4.2 regleras.

Allmän ordning, (artikel 5)

I artikeln anges att de rättigheter som beviljas genom bestämmelserna i avtalet endast får begränsas genom åtgärder som

är berättigade med hänsyn till allmän ordning, allmän säkerhet och allmän hälsa.

I andra punkten hänvisas, i enlighet med artikel 16 i avtalet, till rådets direktiv 64/221/EEG av den 25 februari 1964 om samordningen av särskilda åtgärder som gäller utländska medborgares rörlighet och bosättning och som är berättigade med hänsyn till allmän ordning, säkerhet eller hälsa (EGT 56, 1964, s. 850), rådets direktiv 72/194/EEG av den 18 maj 1972 (EGT L 121, 1972, s. 32) och rådets direktiv 75/35/EEG av den 17 december 1974 (EGT L 14, 1975, s. 10) om utvidgande av tillämpningsområdet för direktiv 64/221/EEG till att även omfatta arbetstagare som begagnar sig av rätten att stanna kvar inom en medlemsstats territorium efter att ha varit anställda i den staten respektive medborgare som begagnar sig av sagda rätt efter att ha verkat där som egenföretagare.

Kommentar

I direktiv 64/221/EEG, citerat ovan, finns en rad viktiga preciseringar av möjligheterna att göra ingrepp i rätten till inresa, utfärdande eller förnyande av uppehållstillstånd eller utvisning, som grundar sig på hänsynen till allmän ordning, säkerhet och hälsa. Direktivet innehåller dels en uppräkning av de omständigheter som inte kan åberopas som skäl för avvisning eller utvisning, dels en rad procedurregler för utvisningen av en EU-medborgare.

I direktivet slås fast att landets ekonomiska situation inte kan motivera en avvisning eller utvisning och att reglerna om allmän ordning eller säkerhet uteslutande gäller den sökandes personliga förhållanden. Utvisningar i allmänpreventivt syfte godtas således inte. Tidigare domar för brott kan inte utan vidare läggas till grund för åtgärder enligt direktivet, om inte det begångna brottet är uttryck för ett personligt förhållande som innebär ett aktuellt hot mot allmän ordning. Hotet skall vara ett allvarligt hot mot grundläggande samhällsintressen, för att en åtgärd enligt direktivet skall vara motiverad.

De viktigaste procedurkraven i direktivet på medlemsstaternas behandling av dessa ärenden är att beslut om avvisning och utvisning endast skall grunda sig på hänsynen till allmän ordning, säkerhet eller hälsa och att det alltid skall finnas samma möjlighet för den sökande att få tillgång till juridiskt bistånd som det finns för värdlandets medborgare i en motsvarande situation. Vidare skall beslut som fattas på grund av direktivet vara motiverade. Motiveringen skall ges samtidigt som beslutet, för att personen skall ha möjlighet att överklaga.

Det finns en omfattande rättspraxis från Europeiska gemenskapernas domstol angående tolkningen av direktivet.

Genomförande i svensk rätt

Den första frågan gäller möjligheterna att återkalla ett uppehållstillstånd som meddelats med stöd av bestämmelserna i avtalet. I 2 kap. 9-12 §§ UtlL anges i vilka fall som beslut om visering, uppehållstillstånd och arbetstillstånd får återkallas. De situationer som täcks av paragraferna överensstämmer inte med de omständigheter som regleras i direktiv 64/221/EEG, citerat ovan. I 2 kap. 14 § andra stycket UtlL får regeringen föreskriva att uppehållstillstånd får återkallas för de utlänningar som omfattas av EES-avtalet även i andra fall än de som anges i 11 § första stycket. Bemyndigandet för regeringen kan således inte utnyttjas för att meddela de föreskrifter som Sverige är skyldiga att tillämpa till följd av avtalet. Regleringen av rätten till vistelse enligt avtalet med Schweiz är i huvudsak uppbyggd på samma sätt som motsvarande regler i EES-avtalet. Det framstår därför som lämpligt att samma lagtekniska lösning väljs. Bestämmelsen i 2 kap. 14§ UtlL bör därför utvidgas för att ge regeringen föreskriftsrätt även för de personer som omfattas av avtalet. Regeringen kan med stöd därav utfärda motsvarande bestämmelser i UtlF som gäller för medborgare i stat som är medlem i Europeiska ekonomiska samarbetsområdet .

Den andra frågan är om den svenska lagstiftningen uppfyller de *processuella garantier* som följer av avtalet. Utlänningslagen har

mot bakgrund av bestämmelserna i direktiv 64/221/EEG ändrats i två hänseenden. För det första gäller, enligt 11 kap. 1 § tredje stycket UtlL, att de utlänningar som omfattas av bestämmelserna i EES-avtalet har rätt till muntlig förhandling i de fall som direktivet reglerar. Vidare gäller, enligt 11 kap. 3 § tredje stycket UtlL, en skyldighet i förhållande till utlänningar vilka omfattas av EES-avtalet men som inte är medborgare i en EES-stat, att negativa beslut om visering skall motiveras. I avtalet hänvisas till nämnda EG-direktiv vilket medför att motsvarande regler skall gälla i förhållande till den personkrets som omfattas av avtalet. De nämnda bestämmelserna i utlänningslagen bör därför utvidgas till att omfatta även den aktuella personkretsen.

5.3.2 Arbetstagare

Bestämmelser om vistelse, (artikel 6)

I *artikel 6.1* anges att en arbetstagare som är medborgare i Schweiz eller i Europeiska unionens medlemsstater och som har anställning i värdlandet i minst ett år skall få uppehållstillstånd för minst fem år räknat från dagen för tillståndets utfärdande. Tillståndet skall förlängas automatiskt med minst fem år. När uppehållstillståndet förlängs första gången får giltighetstiden begränsas, dock inte till kortare tid än ett år, om arbetstagaren är ofrivilligt arbetslös sedan mer än tolv månader i följd.

I *artikel 6.2* föreskrivs att en arbetstagare som har anställning i minst tre månader men mindre än ett år hos en arbetsgivare i värdlandet skall få uppehållstillstånd med samma giltighetstid som anställningsavtalet. En arbetstagare som har anställning i mindre än tre månader skall inte behöva uppehållstillstånd.

Parterna får, för att utfärda uppehållstillstånd, endast kräva att arbetstagaren visar upp den handling med stöd av vilken han reste in på territoriet och en bekräftelse på anställning från arbetsgivaren

eller ett anställningsintyg. Uppehållstillståndet skall gälla hela det utfärdande landets territorium.

I artikel 6.5 anges att avbrott i vistelsen som understiger sex månader i följd eller frånvaro på grund av militärtjänst inte skall påverka uppehållstillståndets giltighet.

I *artikel 6.6* fsägs att ett giltigt uppehållstillstånd inte får återkallas enbart på grund av att arbetstagaren inte längre arbetar, vare sig orsaken är att han är tillfälligt oförmögen att arbeta på grund av sjukdom eller olycksfall eller att han är ofrivilligt arbetslös och detta vederbörligen konstaterats av det behöriga arbetsförmedlingskontoret.

Artikel 6.7 anger att en person som ansöker om uppehållstillstånd inte får hindras från att omedelbart påbörja en anställning enligt ett ingånget avtal på grund av att formaliteterna för att få uppehållstillstånd inte är klara.

Kommentar

Bestämmelserna i artikel 6 motsvarar reglerna som gäller för EU-medborgare.

Genomförande i svensk rätt

Vad gäller regeringens bemyndigande att meddela föreskrifter om att en ansökan om uppehållstillstånd får bifallas samt att föreskriva undantag från kravet på arbetstillstånd hänvisas till vad som angivits i samband med artikel 2 i bilaga I. Det kan noteras att utlänningsförordningen inte innehåller någon särreglering avseende arbetstagare som har anställning i mer än tre månader men mindre än ett år. Bestämmelsen återfinns dock i direktiv 68/360/EEG av den 15 oktober 1968 om avskaffande av restriktioner för rörlighet och bosättning inom gemenskapen för medlemsstaternas arbetstagare och deras familjer (EGT L 257, 1968, s. 13) artikel 6 punkt 3 och tillämpas i praktiken av de svenska

utlänningsmyndigheterna. Även i det nu aktuella fallet torde ett genomförande på myndighetsnivå vara tillräckligt.

En ansökan om uppehållstillstånd av en medborgare i stat som är medlem i Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och hans eller hennes familjemedlemmar skall kunna bifallas även om ansökan sker efter inresa i Sverige. Detta undantag från 2 kap. 5 § UtlL, som beskrivits i anslutning till artikel 2 i bilaga I, följer av 3 kap. 7 a § UtlF. Denna bestämmelse bör ändras så att även familjemedlemmar till schweiziska medborgare inkluderas.

Bemyndigandet i UtlL 2 kap. 14 § andra stycket ger regeringen möjlighet att meddela föreskrifter om att uppehållstillstånd för medborgare i stat som är medlem i Europeiska ekonomiska samarbetsområdet får återkallas. Det har föreslagits, i anslutning till artikel 5 i bilaga I, att bemyndigandet skall utvidgas för att föreskriftsrätten skall avse även personer som omfattas av avtalet med Schweiz.

Regeringen har i 3 kap. 5 a § åttonde stycket UtlF föreskrivit att arbetstagare inte skall få sitt uppehållstillstånd återkallat på grund av skäl som motsvarar uppräkningen i sjätte punkten i artikel 6 i bilagan. Föreskriften bör ändras för att gälla även schweiziska medborgare.

I 3 kap. 5 c § UtlF har regeringen föreskrivit att uppehållstillstånd får återkallas för sådan utlänning som nämns i 5 a § första stycket och som grundar sin rätt till vistelse här på EES-avtalet, om utlänningen inte försörjer sig eller annars saknar egna medel för sitt uppehälle här. Detta gäller utöver utlänningslagens vanliga återkallelseregler som finns i 2 kap. 9-11 §§ UtlL. Uppehållstillstånd för anhöriga som nämns i 3 kap. 5 b § UtlF får återkallas, om anknytningen till medborgaren i EES-staten bryts och familjemedlemmen inte har rätt att stanna i Sverige på någon annan grund. Även denna bestämmelse bör ändras för att inkludera de personer som omfattas av avtalet.

Gränsarbetare, (artikel 7)

Artikel 7.1 innehåller en definition av begreppet gränsarbetare. En gränsarbetare är en medborgare i Schweiz eller någon av EU:s medlemsstater som är bosatt på en parts territorium och arbetstagare på den andra partens territorium och som återvänder till sin bostad i princip dagligen eller åtminstone en gång i veckan.

Artikel 7.2 första stycket anger att gränsarbetare inte skall behöva uppehållstillstånd. I andra stycket sägs att behöriga myndigheter i det land där gränsarbetaren arbetar kan ge gränsarbetaren ett särskilt tillstånd för minst fem år eller för den tid som anställningen varar, om denna tid överstiger tre månader men understiger ett år. Det särskilda tillståndet skall förlängas med minst fem år, förutsatt att gränsarbetaren kan bevisa att han utövar ekonomisk förvärvsverksamhet. Det särskilda tillståndet skall gälla hela det utfärdande landets territorium.

Kommentar

Definitionen av gränsarbetare i artikeln överensstämmer med vad som anges i direktiv 68/360/EEG, citerat ovan, artikel 8 punkt 1 b. Nämnsas kan också att gränsarbetare definieras annorlunda i artikel 28 som ska tillämpas i de fall övergångsbestämmelserna i kapitel VII i denna bilaga är tillämpliga.

Gränsarbetares rättigheter enligt bilagan påminner om dem som finns för EU-medborgare i direktiv 68/360/EEG, citerat ovan, artikel 8 punkt 1 b. En skillnad är dock att det speciella tillståndet kan förnyas automatiskt enligt EG-rätten. Gränsarbetaren måste följaktligen inte bevisa att han framgent utövar ekonomisk förvärvsverksamhet för att uppehållstillståndet skall förnyas. Noteras kan att för en gränsarbetare med egen rörelse, skall tillstånd som ges enligt denna bilaga skall förlängas automatiskt, jfr artikel 13 punkt 2. Den egne företagaren måste dock också, till skillnad från det som stadgas i EG-rätten, bevisa att han driver egen rörelse, varför de olika formuleringarna i kapitlen i denna bilaga knappast medför någon skillnad i praktiken.

Genomförande i svensk rätt

Enligt 1 kap. 4 § UtlL skall en utlänning som vistas i Sverige i mer än tre månader ha uppehållstillstånd om inte utlänningen är medborgare i Danmark, Finland, Island eller Norge. I andra stycket anges att regeringen får föreskriva andra undantag från kravet på uppehållstillstånd.

Med stöd av detta bemyndigande föreskrivs i 3 kap. 2 a § UtlF att en medborgare i stat som är medlem i Europeiska ekonomiska samarbetsområdet som har anställning i Sverige men är bosatt inom en annan stat som omfattas av EES-avtalet, dit medborgaren återvänder minst en gång i veckan, har rätt att vistas i Sverige utan uppehållstillstånd. Den svenska lagstiftningen tillämpar för medborgare i stat som är medlem i Europeiska ekonomiska samarbetsområdet alltså huvudregeln att gränsarbetare inte skall behöva uppehållstillstånd. Bemyndigandet i 1 kap. 4 § UtlL kan utnyttjas även för att uppfylla förpliktelserna enligt det nu aktuella avtalet.

Yrkesmässig och geografisk rörlighet, (artikel 8)

I artikelns första stycke anges att arbetstagare skall ha rätt till yrkesmässig och geografisk rörlighet på hela värdlandets territorium.

I andra stycket definieras begreppen yrkesmässig och geografisk rörlighet. Yrkesmässig rörlighet skall omfatta byte av arbetsgivare, anställning och yrke samt övergång från anställning till egenföretagande. Den geografiska rörligheten skall omfatta byte av arbets- och vistelseort.

Kommentar

Några geografiska begränsningar i den mening som avses i artikeln förekommer inte i Sverige. I 2 kap. 6 § UtlL anges att arbetstillstånd får avse ett visst slag eller vissa slag av arbete och

förenas med de övriga villkor som behövs. Genom att i utlänningsförordningen föreskriva att arbetstagare som omfattas av avtalet undantas från kravet på arbetstillstånd kan den yrkesmässiga rörlighet som följer av avtalet uppnås, jämför vad som sagts ovan om arbetstillstånd i samband med artikel 2 i bilaga I.

Likabehandling, (artikel 9)

I *artikel 9.1* föreskrivs att en arbetstagare som är medborgare i Schweiz eller i Europeiska unionens medlemsstater inte får behandlas annorlunda än inhemska arbetstagare på den andra partens territorium på grund av sin nationalitet. Likabehandlingen skall gälla i fråga om anställnings- och arbetsvillkor, särskilt vad avser lön, uppsägning och, om arbetstagaren skulle bli arbetslös, återinsättande i arbete eller återanställning.

Artikel 9.2 föreskriver att arbetstagaren och dennes familjemedlemmar, vilka definierats i artikel 3 i bilaga I, skall åtnjuta samma skattemässiga och sociala förmåner som inhemska arbetstagare och deras familjemedlemmar.

I *artikel 9.3* stadgas att arbetstagaren skall beviljas tillträde till utbildning i yrkesskolor och omskolningscenter på samma grunder och på samma villkor som inhemska arbetstagare.

I *artikel 9.4* anges att en klausul i ett kollektivt eller individuellt avtal eller någon annan kollektiv bestämmelse rörande anställning, rätt att söka anställning, lön och andra villkor för arbete eller avskedande skall vara ogiltig i den omfattning som det i denna föreskrivs eller medges diskriminerande villkor för utländska arbetstagare som är medborgare i Schweiz eller Europeiska unionens medlemsstater.

I *artikel 9.5* föreskrivs att en arbetstagare, som är medborgare i Schweiz eller i Europeiska unionens medlemsstater och som arbetar på den andra partens territorium, skall åtnjuta likabehandling vad avser medlemskap i fackföreningar och utövande av därmed sammanhängande rättigheter, inbegripet rätten att rösta och att inneha befattningar inom en fackförenings administration eller ledning. Han kan emellertid uteslutas från deltagande i ledningen för

offentligrättsliga organ och från att inneha en offentlig tjänst. Dessutom skall arbetstagaren vara behörig att väljas till de organ som företräder arbetstagarna i företaget.

Det tilläggs att dessa bestämmelser inte skall påverka lagar eller förordningar i värdlandet enligt vilka arbetstagare från den andra parten beviljas mer omfattande rättigheter.

Enligt *artikel 9.6* skall en arbetstagare, som är medborgare i Schweiz eller i Europeiska unionens medlemsstater och som arbetar på den andra partens territorium, åtnjuta alla rättigheter och förmåner som beviljas inhemska arbetstagare i bostadsfrågor, inbegripet rätten att äga den bostad han behöver. Bestämmelserna i detta stycke skall inte påverka tillämpningen av bestämmelserna i artikel 26 i bilaga I. Vidare föreskrivs att arbetstagaren får anteckna sig på eventuella listor för bostadssökande i den region där han är anställd, med samma rätt som landets egna medborgare. Arbetstagare skall åtnjuta de förmåner och den förtur som är förknippade därmed.

Slutligen föreskrivs att arbetstagarens familj i detta hänseende skall anses vara bosatt i den region där arbetstagaren bor även om familjen har stannat kvar i ursprungslandet, förutsatt att ett motsvarande antagande gäller för inhemska arbetstagare.

Kommentar

Bestämmelsen motsvarar nästan ordagrant artiklarna 7-9 i rådets förordning (EEG) nr 1612/68 av den 15 oktober 1968 om arbetskraftens fria rörlighet inom gemenskapen (EGT L 257, 1968, s. 2). Några skillnader bör dock uppmärksammas.

I andra punkten märks en viktig skillnad mellan bilagan och artikel 7 punkt 2 i förordning (EEG) nr 1612/68. I EG-rätten nämns nämligen bara arbetstagaren som berättigad att åtnjuta samma sociala och skattemässiga förmåner som landets medborgare, inte familjemedlemmarna. Av Europeiska gemenskapernas domstols rättspraxis följer att de anhöriga endast är berättigade till sociala och skattemässiga förmåner som kan anses vara en förmån för arbetstagaren, så till vida att förmånerna underlättar arbetstagarens

fria rörlighet, jfr. mål 207/78, Ministère public mot Even och ONPTS, [1979] ECR 2019. Genom att familjemedlemmar särskilt nämns i artikel 9 punkt 2 i bilaga I, har avtalet gjorts förmånligare än EG-rätten för arbetstagare och deras familjer som omfattas av avtalet.

Vidare framgår av Europeiska gemenskapernas domstols rättspraxis att en arbetstagare, vars familjemedlemmar är medborgare i tredje land, inte har rätt till nämnda sociala förmåner, om inte svenska medborgares familjemedlemmar som är medborgare i tredje land är berättigade till förmånen i fråga enligt nationell rätt. Det kan alltså inte förekomma att övriga EU-medborgare behandlas bättre än svenska arbetstagare i det här avseendet. Schweiziska medborgare kan dock, enligt avtalet, behandlas bättre än svenska medborgare i Sverige, eftersom deras familjemedlemmar är berättigade till nämnda förmåner även om de är medborgare i tredje land och svenska medborgares anhöriga som är medborgare i tredje land inte åtnjuter samma rätt. Detta följer av att familjemedlemmarna ges självständig rätt till förmånerna i artikel 9 punkt 2, samt att en hänvisning görs till artikel 3 i bilaga I, där familjemedlemmarna bestäms oavsett medborgarskap. På samma sätt har svenska arbetstagares familjemedlemmar, som är medborgare i tredje land, bättre rätt till skattemässiga och sociala förmåner om arbetstagaren arbetar i Schweiz än om han arbetar i en annan medlemsstat i Europeiska unionen.

Femte punkten i artikel 9 lyder som artikel 8 punkt 1 i rådets förordning (EEG) nr 1612/68, bortsett från tillägget att arbetstagaren skall åtnjuta rätten "att inneha befattningar inom en fackförenings administration eller ledning". Det är svårt att avgöra om det är meningen att det skall göra någon skillnad i praktiken.

Genomförande i svensk rätt

Enligt studiestödslagen (1973:349) gäller särskilda villkor för utländska medborgares rätt till svenskt studiestöd. Mot bakgrund av Europeiska gemenskapernas domstols rättspraxis beträffande studiestöd för migrerande arbetstagare och deras familjemedlemmar infördes i samband med EES-avtalet en ny bestämmelse i studiestödslagen, 1 kap. 8 § (jfr prop. 1993/94:100, Bil. 9). I dess nuvarande lydelse anges att utländska medborgare som på grund av anställning eller etablering som egenföretagare här i landet kan härleda rättigheter från EG-rätten eller EES-avtalet i fråga om sociala förmåner under vissa förutsättningar skall ha rätt till studiestöd på samma villkor som svenska medborgare. Detsamma gäller make, sambo och barn till sådana medborgare. Bestämmelsen bör ändras så att det framgår att även utländska medborgare som kan härleda motsvarande rättigheter från avtalet med Schweiz skall ha rätt till studiestöd på samma villkor som svenska medborgare. En ny studiestödslag (1999:1395) träder i kraft den 1 juli 2001. En motsvarande ändring bör göras i 1 kap. 4 § i den lagen.

Anställning inom offentlig förvaltning, (artikel 10)

Artikeln anger att en medborgare från Schweiz eller Europeiska unionens medlemsstater som utövar förvärvsverksamhet som arbetstagare kan nekas rätt att inneha anställning inom offentlig förvaltning där myndighetsutövning ingår och som rör skydd av statens eller andra offentliga organs allmänna intressen.

Kommentar

Bestämmelsen motsvarar artikel 39 punkt 4 i Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen.

Samarbete rörande arbetsförmedling, (artikel 11)

Artikeln föreskriver att parterna skall samarbeta inom ramen för EURES (European Employment Services) vad gäller förmedling av arbetserbjudanden och platsansökningar, liksom vad gäller utbyte av information om läget på arbetsmarknaden och om levnads- och arbetsvillkoren.

5.3.3 Egenföretagare

Bestämmelser om vistelse, (artikel 12)

I *artikel 12.1* stadgas att en medborgare i Schweiz eller i Europeiska unionens medlemsstater som önskar etablera sig på en annan parts territorium för att driva egen rörelse skall få uppehållstillstånd för minst fem år räknat från tidpunkten för utfärdandet, förutsatt att han kan bevisa för de behöriga nationella myndigheterna att han etablerat sig eller önskar etablera sig i detta syfte.

Enligt *artikel 12.2* skall uppehållstillståndet förlängas automatiskt med minst fem år, under förutsättning att egenföretagaren kan bevisa för de behöriga nationella myndigheterna att han driver egen rörelse.

I *artikel 12.3* anges att parterna, för att utfärda uppehållstillstånd, endast får kräva att egenföretagaren visar upp den handling med stöd av vilken han reste in på territoriet och bevis för att han etablerat sig eller önskar etablera sig för att driva egen rörelse på territoriet. Uppehållstillståndet skall gälla hela det utfärdande landets territorium.

I *artikel 12.5* stadgas att avbrott i vistelsen som understiger sex månader i följd eller frånvaro på grund av militärtjänst inte skall påverka uppehållstillståndets giltighet.

Av *artikel 12.6* framgår att ett giltigt uppehållstillstånd inte får återkallas enbart på grund av att den egne företagaren inte längre

utövar förvärvsverksamhet därför att han på grund av sjukdom eller olycksfall är tillfälligt oförmögen att arbeta.

Kommentar

Bestämmelserna i artikel 12 överensstämmer med reglerna som gäller för EU-medborgare.

Genomförande i svensk rätt

Vad gäller regeringens bemyndigande att meddela föreskrifter om att en ansökan om uppehållstillstånd får bifallas samt att föreskriva undantag från kravet på arbetstillstånd hänvisas till vad som angivits i samband med artikel 2 i bilaga I.

Det finns inte någon bestämmelse i utlänningsförordningen som föreskriver att avbrott i egenföretagares vistelse som understiger sex månader i följd eller som orsakas av militärtjänst inte skall påverka uppehållstillståndet, fastän samma bestämmelse återfinns i artikel 4 punkt 1 tredje stycket i rådets direktiv 73/148/EEG av den 21 maj 1973 om avskaffande av restriktioner för rörlighet och bosättning inom gemenskapen för medborgare i medlemsstaterna i fråga om etablering och tillhandahållande av tjänster. Däremot regleras de omständigheter under vilka uppehållstillståndet får återkallas i 2 kap. 9-12 §§ UtlL. Där nämns inte dessa omständigheter som grund för återkallelse av tillståndet.

Bemyndigandet i 2 kap. 14 § andra stycket UtlL ger regeringen möjlighet att meddela föreskrifter om att uppehållstillstånd för medborgare i stat som är medlem i Europeiska ekonomiska samarbetsområdet får återkallas. Det har föreslagits, i anslutning till artikel 5 i bilaga I, att bemyndigandet skall utvidgas för att föreskriftsrätten skall avse även personer som omfattas av avtalet med Schweiz. Också beträffande egenföretagare kan erforderliga ändringar göras på förordningsnivå. Dessa kan i huvudsak utformas på motsvarande sätt som gäller för personer som omfattas av EES-avtalet.

Gränsarbetare med egen rörelse, (artikel 13)

I artikeln fastställs inledningsvis en definition av begreppet gränsarbetare med egen rörelse. Det är en medborgare i Schweiz eller i unionens medlemsstater som är bosatt på en parts territorium och driver egen rörelse på den andra partens territorium och som i princip återvänder till sin bostad dagligen eller åtminstone en gång i veckan.

Enligt *artikel 13.2* skall en gränsarbetare med egen rörelse inte behöva uppehållstillstånd. I andra stycket föreskrivs att behöriga myndigheter i det berörda landet kan bevilja gränsarbetaren med egen rörelse ett särskilt tillstånd för minst fem år, förutsatt att han kan bevisa för behöriga nationella myndigheter att han driver eller önskar driva egen rörelse. Det särskilda tillståndet skall automatiskt förlängas med minst fem år, förutsatt att gränsarbetaren kan bevisa att han driver egen rörelse. Det särskilda tillståndet skall gälla hela det utfärdande landets territorium.

Genomförande i svensk rätt

Noteras bör att gränsarbetare med egen rörelse definieras annorlunda i artikel 32 som skall tillämpas i de fall övergångsbestämmelserna i kapitel VII i denna bilaga är tillämpliga.

Den befrielse från kravet på uppehållstillstånd som, med stöd av 1 kap. 4 § UtlL, föreskrivs för gränsarbetare i 3 kap. 2 a § UtlF, beskriven i anslutning till artikel 7 ovan, gäller i sin nuvarande lydelse bara medborgare i stat som är medlem i Europeiska ekonomiska samarbetsområdet som har anställning i Sverige. Bestämmelsen bör ändras för att innefatta gränsarbetare med egen rörelse.

Yrkesmässig och geografisk rörlighet, (artikel 14)

I *artikel 14.1* anges att egenföretagare skall ha rätt till yrkesmässig och geografisk rörlighet på hela värdlandets territorium.

I *artikel 14.2* definieras begreppen yrkesmässig och geografisk rörlighet. Yrkesmässig rörlighet skall omfatta byte av yrke samt övergång från eget företagande till anställning. Den geografiska rörligheten skall omfatta byte av arbets- och vistelseort.

Kommentar

Några geografiska begränsningar i den mening som avses i artikeln förekommer inte i Sverige. I 2 kap. 6 § UtlL anges att arbetstillstånd får avse ett visst slag eller vissa slag av arbete och förenas med de övriga villkor som behövs. Genom att i utlänningsförordningen föreskriva att arbetstagare som omfattas av avtalet undantas från kravet på arbetstillstånd kan den yrkesmässiga rörlighet som följer av avtalet uppnås, jämför vad som sagts om arbetstillstånd i samband med artikel 2 bilaga I.

Likabehandling, (artikel 15)

Av *artikel 15.1* framgår att egenföretagaren skall åtnjuta en behandling som är minst lika förmånlig som den som beviljas värdlandets egna medborgare beträffande upptagande och utövande av förvärvsverksamhet i landet.

I *artikel 15.2* görs en hänvisning till bestämmelserna i artikel 9 i bilaga I, vilka i tillämpliga delar också skall gälla egenföretagare som avses i detta kapitel.

Utövande av offentlig myndighet, (artikel 16)

I artikeln stadgas att en egenföretagare kan nekas rätt att utöva en verksamhet som, även tillfälligt, innefattar myndighetsutövning.

5.3.4 Tillhandahållande av tjänster

Personer som tillhandahåller tjänster, artikel 17

Artikeln ställer upp ett antal förbud mot begränsning av möjligheterna att tillhandahålla tjänster enligt artikel 5 i avtalet (art. 5 behandlas i avsnitt 5.2). Enligt *punkt a* skall varje begränsning av ett gränsöverskridande tillhandahållande av tjänster på Schweiz eller Europeiska unionens medlemsstaters territorium som varar högst 90 arbetsdagar per år vara förbjuden. Enligt *punkt b i* skall varje begränsning av rätten till inresa och vistelse i de fall som avses i artikel 5 punkt 2 i avtalet vara förbjuden för medborgare i Schweiz eller i Europeiska unionens medlemsstater, vilka tillhandahåller tjänster och är etablerade på Schweiz eller Europeiska unionens medlemsstaters territorium, där mottagaren av tjänsterna är etablerad på en annan parts territorium. Vidare, enligt *punkt b ii*, är varje begränsning av rätten till inresa och vistelse, i de fall som avses i artikel 5 punkt 2 i avtalet, förbjuden för arbetstagare, oavsett medborgarskap, hos någon som tillhandahåller tjänster, vilka är integrerade i den ordinarie arbetsmarknaden i Schweiz eller Europeiska unionens medlemsstater och är utstationerade för att på en annan parts territorium tillhandahålla en tjänst. Tillämpningen av bestämmelserna om inresa och utresa i artikel 1 i bilagan påverkas dock inte.

Kommentar

Artikel 17 a omfattar de fall där den som tillhandahåller tjänster har gjort det under en tid som inte överstiger 90 arbetsdagar eller har rätt att tillhandahålla tjänster enligt ett annat avtal eller har tillstånd från behöriga myndigheter. Den som tillhandahåller tjänster får alltså, med de begränsningar som finns i artikel 5 punkt 2 i avtalet, resa in och vistas i det land där kunderna är etablerade eller bor. Hänvisningen till inresebestämmelserna (artikel 1) i artikel 17 b ii

medför att visering fortfarande kan krävas för arbetstagare från länder, vars medborgare inte är undantagna från viseringskravet som ställs upp i 1 kap. 3 § UtlL. I 1 kap. 2 § UtlF anges vilka staters medborgare som inte behöver visering för inresa. I artikel 49 i Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen stadgas ett liknande förbud mot begränsning av rätten att tillhandahålla tjänster. I EG-rätten finns dock inte någon 90-dagarsgräns.

Genomförande i svensk rätt

Regeringens befogenhet att meddela föreskrifter om rätt till inresa och vistelse för schweiziska medborgare har beskrivits i anslutning till artiklarna 1 och 2 i denna bilaga (avsnitt. 5.3.1).

Artikel 18

I *artikel 18* anges att bestämmelserna i artikel 17 skall tillämpas på bolag som bildats i enlighet med lagstiftningen i en medlemsstat i Europeiska gemenskapen eller i enlighet med schweizisk rätt och vilka har sitt stadgeenliga säte, sin centrala förvaltning eller sin huvudverksamhet på Schweiz eller Europeiska unionens medlemsstaters territorium.

Kommentar

Bestämmelsen innebär att juridiska personer tillförsäkras samma rätt att tillhandahålla tjänster som fysiska personer och motsvarar artikel 48 i Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen.

Artikel 19

I *artikel 19* föreskrivs att den som tillhandahåller tjänster och har rätt eller har erhållit tillstånd därtill kan, för att tillhandahålla en tjänst, temporärt utöva sin verksamhet i det land där tjänsten tillhandahålls på samma villkor som gäller för värdlandets egna medborgare i enlighet med bestämmelserna i denna bilaga samt i bilagorna II och III.

Bestämmelsen, som motsvarar artikel 50 tredje stycket i Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, innebär att schweiziska personer eller företag som tillhandahåller tjänster inte får underställas andra villkor för sin verksamhet än svenska personer eller företag som stadigvarande utövar verksamhet i Sverige.

Artikel 20 och 21

I *artikel 20.1* föreskrivs att de personer som nämns i artikel 17 b och som har rätt att tillhandahålla tjänster inte skall behöva uppehållstillstånd för vistelser som inte överstiger 90 dagar. Ett giltigt identitetskort eller pass skall vara tillräckligt stöd för deras vistelse. I *artikel 20.2* föreskrivs att de personer som nämns i artikel 17 b, vilka har rätt att tillhandahålla en tjänst under mer än 90 dagar eller som har erhållit tillstånd att tillhandahålla en tjänst, skall erhålla ett uppehållstillstånd som är giltigt lika länge som tillhandahållandet av tjänsten varar. Uppehållstillståndet skall styrka personens eller företagets rätt att tillhandahålla tjänster och skall gälla i hela det utfärdande landets territorium *(artikel 20.3)*. I *artikel 20.4* föreskrivs att värdlandet för att utfärda uppehållstillstånd till de personer som nämns i artikel 17 b endast kan kräva att de visar giltigt identitetskort eller pass, med stöd av vilket de rest in på territoriet, samt bevis för att de tillhandahåller eller önskar tillhandahålla tjänster.

I *artikel 21* anges att gränsöverskridande tillhandahållande av tjänster inte får pågå i mer än 90 arbetsdagar per kalenderår. Detta

gäller oavsett om det rör sig om tillhandahållande av tjänster under en sammanhängande period eller vid flera tillfällen.

Av *artikel 21.2* följer att den som tillhandahållit en tjänst får resa in i och vistas i landet för att uppfylla skyldigheter gentemot mottagaren av tjänsten som följer av en garanti och i fall av force majeure. Detta gäller även om personen redan har utfört tjänster i landet under 90 arbetsdagar.

Kommentar

I direktiv 73/148/EEG tillförsäkras EU-medborgare motsvarande rätt att utöva tjänster i upp till tre månader utan uppehållstillstånd och att därefter beviljas uppehållstillstånd för den tid som tjänsten varar, mot de formaliteter motsvarande de som anges i artikel 20.

Genomförande i svensk rätt

Regeringen har, med stöd av 1 kap. 4-5 §§ och 2 kap. 6 och 14 §§ UtlL, meddelat föreskrifter om uppehållstillstånd i detta avseende för medborgare i stat som är medlem i Europeiska ekonomiska samarbetsområdet i 3 kap. 5 a § första och tredje styckena UtlF och 4 kap. 1 § UtlF om arbetstillstånd. Dessa föreskrifter bör ändras så att schweiziska medborgare också inkluderas, dock att schweiziska medborgare bara får tillhandahålla tjänster under en tid som inte överskrider 90 arbetsdagar per kalenderår, om inte särskilt tillstånd finns därtill.

Artikel 22

I *artikel 22.1* anges att sådan verksamhet som innebär delaktighet, även tillfälligt, i myndighetsutövning i värdlandet skall undantas från tillämpningen av artiklarna 17 och 19.

I *artikel 22.2* föreskrivs att bestämmelserna i artiklarna 17 och 19, liksom de åtgärder som vidtagits med stöd av dessa, inte skall

påverka tillämpligheten av de lagar och andra författningar som gäller tillämpning av arbets- och anställningsvillkor på arbetstagare som utstationeras i samband med tillhandahållande av tjänster. I enlighet med artikel 16 i avtalet hänvisas till direktiv 96/71/EG av den 16 december 1996 (EGT L 18, 1997, s. 19) om utstationering av arbetstagare i samband med tillhandahållande av tjänster.

Enligt *artikel 22.3* skall bestämmelserna i artiklarna 17 a och 19 inte påverka tillämpligheten av de lagar och andra författningar som, när detta avtal träder i kraft, gäller i Schweiz eller i Europeiska unionen medlemsstater och som rör verksamheten vid förmedlingar för tillfälligt arbete eller för uthyrning av arbetskraft. Inte heller tillämpningen av lagar och andra författningar som rör finansiella tjänster, vilka endast får utövas på Schweiz eller Europeiska unionens medlemsstaters territorium med tillstånd som är givet på förhand och vars tillhandahållare är föremål för övervakning av myndigheterna i Schweiz eller i Europeiska unionens medlemsstater, påverkas av artiklarna 17 a och 19 i bilaga I.

Vidare stadgas i *artikel 22.4* att bestämmelserna i artiklarna 17 a och 19 inte skall påverka tillämpligheten av de lagar och andra författningar som gäller i Schweiz eller i Europeiska unionens medlemsstater och som rör tillhandahållandet av tjänster för kortare tid än 90 arbetsdagar och som berättigas av ett angeläget allmänt intresse.

Genomförande i svensk rätt

I artikeln hänvisas till direktiv 96/71/EG av den 16 december 1996 om utstationering av arbetstagare i samband med tillhandahållande av tjänster. Eftersom direktivet kommer att gälla även i förhållande till Schweiz föreslås följdändringar i lagen (1999:678) om utstationering av arbetstagare.

Personer som mottar tjänster, (artikel 23)

I *artikel 23* föreskrivs att fysiska personer som är medborgare i Schweiz eller i någon av Europeiska unionens medlemsstater och som är mottagare av tjänster på den andra partens territorium inte skall behöva uppehållstillstånd för vistelse som inte överstiger tre månader. För längre vistelse skall personen som mottar tjänster erhålla ett uppehållstillstånd som gäller så länge som tjänsten tillhandahålls. Han eller hon kan uteslutas från det sociala stödsystemet under tiden för sin vistelse. Uppehållstillståndet skall gälla hela det utfärdande landets territorium.

Kommentar

Bestämmelsen motsvarar den EG-rättsliga regleringen av situationen för mottagare av tjänster. Det bör noteras att mottagares av tjänster vistelse i Sverige inte är underkastad någon 90-dagars begränsning.

Genomförande i svensk rätt

Svenska föreskrifter i detta avseende rörande vistelse för EES-kretsen återfinns i 3 kap. 5 a § UtlF. Även det som sägs i avtalet i nu aktuellt hänseende kan införlivas i svensk rätt på förordningsnivå. Att skyldigheten att ha uppehållstillstånd inträder först efter tre månader framgår av 1 kap. 4 § UtlL.

5.3.5 Personer som inte utöver ekonomisk förvärvsverksamhet

Bestämmelser om vistelse, (artikel 24)

Denna artikel innehåller bestämmelser om rätt till vistelse för skilda grupper som inte utövar någon ekonomisk förvärvsverksamhet.

I *artikel 24.1* sägs att medborgare i en avtalsslutande part som inte utövar ekonomisk verksamhet och som inte har rätt till vistelse enligt några andra bestämmelser i avtalet skall få uppehållstillstånd för minst fem år, förutsatt att medborgaren kan bevisa att han eller hon har tillräckliga tillgångar för att inte behöva utnyttja det sociala stödsystemet under vistelsen och omfattas av en heltäckande sjukförsäkring. I Schweiz skall sjukförsäkring för personer som inte bosätter sig i landet även omfatta vårdåtgärder vid olycksfall och moderskap. Uppehållstillståndet får omprövas vid utgången av de två första årens vistelse.

I *artikel 24.2* anges vad som skall anses vara tillräckliga tillgångar. Dessa skall överstiga en nivå som berättigar socialt bistånd för landets egna medborgare. Om detta inte kan tillämpas skall sökandens tillgångar anses tillräckliga om de överstiger den lägsta folkpension som betalas ut i värdlandet.

I *artikel 24.3* ges den som avslutat en anställning som varat i mindre än ett år rätt till vistelse, förutsatt att försörjningsvillkoren i artikel 24.1 uppfylles. I försörjningsförmågan skall eventuell arbetslöshetsersättning, om sådan utgår enligt nationell lag, kunna inräknas, i förekommande fall kompletterat med bestämmelserna om socialförsäkringsskydd i bilaga II till avtalet.

Situationen för studenter, vilka inte har rätt till vistelse med stöd av någon annan bestämmelser i avtalet, regleras i *artikel 24.4*. Uppehållstillstånd beviljas under studietiden eller, om studietiden överstiger ett år, ges tillstånd för ett år. Uppehållstillstånd skall beviljas om den studerande, genom en förklaring eller på annat likvärdigt sätt, försäkrar den behöriga nationella myndigheten att han eller hon förfogar över tillgångar som är tillräckliga för att

studenten, dennes maka eller make och barn för vilka de är underhållsskyldiga inte behöver utnyttja värdlandets sociala stödsystem under vistelsen. Studenten skall vara registrerad vid en godkänd utbildningsanstalt för att huvudsakligen genomgå yrkesutbildning och omfattas av heltäckande sjukförsäkring.

Uppehållstillståndet skall, enligt *artikel 24.5*, automatiskt förlängas med minst fem år, förutsatt att villkoren för uppehållstillstånd fortfarande är uppfyllda. Vad beträffar studerande skall uppehållstillståndet varje år förlängas med den återstående utbildningsperioden.

Avbrott i vistelsen som understiger sex månader i följd eller frånvaro på grund av militärtjänst skall inte påverka uppehållstillståndets giltighet *(artikel 24.6)*. Uppehållstillståndet skall gälla hela det utfärdande landets territorium *(artikel 24.7)* och rätten till vistelse skall kvarstå så länge de berättigade uppfyller villkoren som anges i artikelns första punkt *(artikel 24.7)*.

Kommentar

Reglerna i avtalet om bosättning för icke-förvärsarbetande överensstämmer i stort med motsvarande EG-rättsliga bestämmelser i rådets bägge direktiv av den 28 juni 1990, 90/364/EEG om rätt till bosättning (EGT L 180, 1990, s. 26) och 90/365/EEG och om rätt till bosättning för anställda och egna företagare som inte längre är yrkesverksamma (EGT L 180, 1990, s. 28). Reglerna om rätt till vistelse för studenter stämmer överens med bestämmelserna i rådets direktiv 93/96/EEG av den 29 oktober 1993 om rätt till bosättning för studenter (EGT L 317, 1993, s. 59).

Personer, vars anställning förväntas vara i mindre än ett år, beviljas uppehållstillstånd för den tid som anställningen skall vara, jfr vad som anförts i anslutning till artikel 6 i bilaga I. Om en sådan person blir arbetslös har han eller hon rätt att stanna kvar, antingen som arbetssökande, enligt artikel 2 punkt 1 andra stycket bilaga I, eller enligt denna artikel. I båda fallen är det en förutsättning att personen kan försörja sig, i förekommande fall med hjälp av arbetslöshetsersättning, och omfattas av en sjukförsäkring. För en

student räcker det att avge en förklaring där han eller honförsäkrar att han eller hon förfogar över tillräckliga tillgångar för att försörja sig själv och sina anhöriga som.

Genomförande i svensk rätt

Med stöd av 2 kap. 14 § UtlL har regeringen i 3 kap. UtlF meddelat de närmare bestämmelser som följer av de ovan nämnda EG-direktiven.

Bemyndigandet i 2 kap. 14 § UtlL ger regeringen möjlighet att meddela föreskrifter även beträffande personer som omfattas av detta avtal. Någon lagändring är således inte nödvändig för att genomföra avtalet i denna del. Bestämmelserna om förnyat uppehållstillstånd och uppehållstillståndets giltighet har behandlats i anslutning till artikel 6.

5.3.6 Förvärv av fast egendom

Artikel 25

En medborgare i Schweiz eller unionens medlemsstater som har uppehållstillstånd i värdlandet och upprättar sin huvudsakliga bostad där skall enligt *artikel 25.1* ha samma rättigheter som en medborgare i värdlandet vad gäller förvärv av fast egendom. Han kan när som helst inrätta sin huvudsakliga bostad i värdlandet i enlighet med nationella regler och oberoende av anställningens längd. Avresa från värdlandet medför ingen skyldighet till att sälja den fasta egendomen.

I *artikel 25.2* stadgas att en medborgare i Schweiz eller någon av Europeiska unionens medlemsstater som har uppehållstillstånd i värdlandet men som inte inrättar sin huvudsakliga bostad i värdlandet har samma rättigheter som landets medborgare vad gäller förvärv av fast egendom som används vid utövandet av ekonomisk förvärvsverksamhet. Han kan också tillåtas förvärva en

sekundärbostad eller en fritidsbostad. För denna kategori medborgare skall detta avtal inte påverka gällande regler om rena kapitalplaceringar och handel med obebyggda fastigheter och med bostäder.

En gränsarbetare skall, enligt *artikel 25.3*, ha samma rättigheter som landets medborgare vad gäller förvärv av fast egendom som används vid utövandet av ekonomisk förvärvsverksamhet samt av en sekundärbostad. Av detta följer ingen skyldighet till avyttrande när han lämnar värdlandet. Han kan också tillåtas förvärva en fritidsbostad. För denna kategori medborgare skall detta avtal inte påverka gällande regler om renodlad kapitalplacering och handel med obebyggda fastigheter och med bostäder.

Inför Sveriges tillträde till EES-avtalet infördes i lagen (1992:1368) om tillstånd till vissa förvärv av fast egendom regler som begränsade utlänningars möjligheter att förvärva fritidshus i Sverige. Vid Sveriges medlemskap i Europeiska unionen tilläts Sverige att under en övergångstid om fem år behålla sådana regler. 1992 års lag upphörde att gälla från den 1 januari 2000. Några begränsningar på grund av nationalitet vad gäller rätten att förvärva fast egendom finns således inte i dag.

5.3.7 Övergångsbestämmelser samt avtalets framtida utveckling

Allmänt, (artikel 26)

I artikeln anges att bestämmelserna i kapitel VII skall komplettera eller ersätta övriga bestämmelser i bilaga I, när övergångsbestämmelserna i artikel 10 i avtalet tillämpas (se avsn. 000). De bestämmelser i artikel 10 som rör bilaga I avser huvudsakligen situationen för personer i Schweiz.

När övergångsbestämmelserna i artikel 10 tillämpas skall det för utövande av ekonomisk förvärvsverksamhet krävas att ett uppehållstillstånd och/eller arbetstillstånd utfärdas.

I de följande paragraferna ges därefter de närmare bestämmelser som skall gälla under övergångsperioden beträffande arbetstagares vistelse (*artikel 27*), gränsarbetare (*artikel 28*), arbetstagares rätt att återvända och deras geografiska och yrkesmässiga rörlighet (*artikel 29–30*), egenföretagares vistelse (*artikel 31*), gränsarbetare med egen rörelse (*artikel 32*) samt egenföretagares rätt att återvända och deras geografiska och yrkesmässiga rörlighet (*artikel 33–34*).

Bestämmelserna föranleder inte några lagändringar.

5.4 Bilaga II till avtalet om fri rörlighet för personer. (Samordning av socialförsäkringssystemen)

I promemorian föreslås att riksdagen godkänner ett avtal om personers fria rörlighet mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater å ena sidan och Schweiz å andra sidan. Samordning av systemen för social trygghet utgör en del av detta avtal.

Frågor som rör samordningen av social trygghet för personer som flyttar inom Europeiska unionen är en betydelsefull del av gemenskapens inre marknad. Genom särskilda regler har gemenskapen infört en ordning för hur denna samordning skall göras. Dessa regler återfinns dels i rådets förordning (EEG) nr 1408/71om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen, dels i rådets förordning (EEG) nr 574/72 om tillämpning av förordning (EEG) nr 1408/71.

Förordningarna, citerade ovan, gäller i huvudsak för förvärvsarbetande - anställda och egenföretagare - som är eller har varit omfattade av lagstiftningen i en eller flera medlemsstater och som är medborgare i en sådan stat, samt för deras familjemedlemmar och efterlevande.

Bakgrund

Som en följd av det svenska medlemskapet i den Europeiska unionen har gemenskapens samordningsregler inom den sociala trygghetens område blivit direkt gällande i Sverige. Genom avtalet kommer nu dessa regler att gälla också gentemot Schweiz
En bilateral konvention om social trygghet är sedan 1980 i kraft mellan Sverige och Schweiz (Konventionen den 20 oktober 1978 mellan Sverige och Schweiziska Edsförbundet om social trygghet, SFS 1980:32). Avtalet om personers fria rörlighet mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater å ena sidan och Schweiz å andra sidan kommer nu enligt artikel 6 i förordning (EEG) nr1408/71 att ersättas med EG-förordningarna och det blir således dessa bestämmelser som skall tillämpas framför den bilaterala konventionen. Detta innebär emellertid inte att den bilaterala konventionen mellan Sverige och Schweiz upphör att gälla, eftersom EG-förordningarna omfattar en mer begränsad personkrets än konventionen. Förordningarnas personkrets utgörs av i huvudsak, förvärvsarbetande medborgare i EU-länderna och Schweiz samt deras familjemedlemmar medan konventionen omfattar en vidare personkrets innebärande att även medborgare i ett tredje land omfattas. Konventionen kommer därför alltjämt att vara tillämplig för tredjestatsmedborgare som är eller har varit omfattade av de allmänna försäkringarna i något av de båda länderna och som inte omfattas av reglerna i EG-förordningarna.

Rådets förordning (EEG) nr 1408/71

Förordning (EEG) nr 1408/71 är enligt *artikel 4.1* tillämplig på all lagstiftning i de enskilda medlemsstaterna som gäller följande grenar av social trygghet:
-förmåner vid sjukdom och moderskap
-förmåner vid invaliditet, även sådana som är avsedda att bevara eller förbättra förvärvsförmågan,
- förmåner vid ålderdom,
- förmåner till efterlevande,

- förmåner vid olycksfall i arbetet och arbetssjukdomar
- dödsfallsersättningar,
- förmåner vid arbetslöshet,
- familjeförmåner.

Vad som menas med lagstiftning, förmåner och pensioner samt familjeförmåner har närmare definierats i förordningen. Här kan emellertid framhållas att beträffande begreppet lagstiftning skall i huvudsak förstås nuvarande eller kommande lagar och andra författningar på de sakområden som nämnts ovan. I begreppet förmåner och pensioner ingår alla sådana förmåner om de bekostas av allmänna medel men även indexhöjningar och tilläggsutbetalningar omfattas om annat inte föreskrivs. Till familjeförmåner räknas alla vård- och kontantförmåner som är avsedda att täcka en familjs utgifter enligt lagstiftningen om sådana förmåner, med undantag för vissa särskilda bidrag vid barns födelse.

Varje land är enligt artikel 5 skyldigt att i förklaringar som skall offentliggöras ange den nationella lagstiftning som skall omfattas av förordningen. Underlåtenhet att anmäla förmåner enligt en viss lagstiftning medför emellertid inte nödvändigtvis att förmånerna faller utanför förordningens tillämpningsområde. Förordning (EEG) nr1408/71 är tillämplig på en medlemsstats alla allmänna och särskilda system för social trygghet, oavsett om de bygger på avgiftsplikt eller inte.

Särskilda förhållande för tillämpningen av avtalet gentemot Schweiz

Enligt tilläggsprotokoll till bilaga II i avtalet mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater å enda sidan och Schweiz å andra sidan gäller bl a särskilda regler i förhållande till den schweiziska socialförsäkringens utformning. Sådana speciella regler som påverkar den svenska tillämpningen av avtalet gäller för arbetslöshetsförsäkringen.

Arbetslöshetsförsäkringen

Det bilaterala avtalet med Schweiz omfattar inte arbetslöshetsförmåner.
Avtalet mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater och Schweiz innebär därför att arbetslöshetsförmåner nu för första gången kommer att omfattas i förhållande till Schweiz.
Reglerna i rådets förordning (EEG) nr 1408/71 kommer att gälla med undantag för arbetstagare i Schweiz som har uppehållstillstånd med en giltighetstid understigande ett år (tilläggsprotokoll till bilaga II till avtalet om fri rörlighet). För Sveriges del innebär det att dessa personer skall betraktas som om de fullgjort de schweiziska försäkringsperioderna i Sverige för att vara berättigade till arbetslöshetsersättning. Ersättning vid hel arbetslöshet lämnas i det fallet i Sverige under förutsättning att den arbetslöse står till den svenska arbetsmarknadens förfogande. Schweiz skall därvid till Sverige betala in en del av de avgifter som erlagts till det schweiziska systemet för arbetslöshetsförsäkring. Även om personen inte varit försäkrad tillräckligt länge för att få arbetslöshetsersättning i Schweiz lämnas ersättning i vissa speciella fall från den schweiziska arbetslöshetsförsäkringen. Sådana situationer kan till exempel förekomma när arbetet avbrutits på grund av svåra väderförhållanden eller när arbetsgivaren blivit insolvent. Eftersom rådets förordning (EEG) nr 1408/71 kommer att gälla även i förhållande till Schweiz föreslås en ändring i lagen om arbetslöshetsförsäkring vad gäller Arbetsmarknadsstyrelsens utfärdande av intyg.

5.5 Ömsesidigt erkännande av yrkesbehörighet

5.5.1 Allmänt

I artikel 9 i avtalet mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater å ena sidan och Schweiz å andra sidan, fastställs att de avtalsslutande parterna skall vidta nödvändiga åtgärder i enlighet med bilaga III till avtalet i fråga om ömsesidigt erkännande av utbildnings-, examens och andra behörighetsbevis. Vidare skall samordning ske av de avtalsslutande parternas lagar och andra författningar om upptagande och utövande av förvärvsverksamhet som arbetstagare och egenföretagare samt om tillhandahållande av tjänster.

- I bilaga III anges att de avtalsslutande parterna är överens om att vad avser ömsesidigt erkännande av yrkesbehörighet sinsemellan tillämpa de gemenskapsrättsakter som hänvisas till i bilagan. Dessa dokument är de sk. övergångs- och liberaliseringsdirektiven, som främst reglerar rätten för EU-medborgare att uppta ett reglerat yrke eller etablera sig som egenföretagare inom industri-, handels och servicenäringar
- det s.k. första generella direktivet som reglerar ömsesidigt erkännande av examina från postgymnasiala utbildningar om minst tre år,
- det s.k. andra generella direktivet som reglerar ömsesidigt erkännande av examina från högre utbildningar av kortare längd än tre år,
- samt ett antal direktiv för vissa yrkesgrupper såsom advokater, yrkesgrupper inom sjukvård samt arkitekter.

5.5.2 De s.k. övergångs- och liberaliseringsdirektiven

EU-reglering

Enligt artikel 7 i Fördraget om upprättandet av den Europeiska gemenskapen skall den gemensamma marknaden upprättas gradvis under en övergångsperiod av tolv år. Eftersom fördraget undertecknades 1957 innebar detta att de fördragsslutande staterna räknade med att till slutet av 1969 ha genomfört de åtgärder som var nödvändiga för att den gemensamma marknaden skulle fungera.

Syftet med de allmänna handlingsprogrammen var som namnet antyder att finna former för upphävandet av begränsningar i etableringsrätten samt av rätten att tillhandahålla tjänster. Detta skulle ske genom att utarbeta direktiv. Samtidigt uttalades att det i samband med utarbetande av direktiv skulle utredas huruvida dessa skulle föregås, åtföljas eller efterföljas av ömsesidigt erkännande av examensbevis, betyg eller andra behörighetsbevis samt av samordning av föreskrifter i lagar och andra författningar om sådana tjänsteprestationer resp. om startande och utövande av sådan verksamhet. I avvaktan på en sådan gemensam ordning skulle en övergångsordning tillämpas. Varaktigheten av och villkoren för en sådan övergångsordning skulle fastställas vid utarbetandet av direktiven.

De viktigaste frågorna var bl.a. att all särbehandling som grundar sig på nationalitet eller uppehållsort skulle vara upphävda under en övergångsperiod som sträckte sig fram till den 31 december 1969.

Med stöd av de båda handlingsprogrammen antogs ett antal direktiv som syftade till att uppnå etableringsfrihet respektive. frihet att tillhandahålla tjänster inom olika näringsområden. De områden som berördes var handel och agenturverksamhet, industri och hantverk, vissa transportrelaterade tjänster, filmindustri, ett flertal andra tjänstesektorer samt jordbruksnäringen. Syftet med dem var dels att underlätta tillträdet till verksamhetsområdet, dels att ta bort

de hinder och restriktioner som fanns, främst sådana som rörde medborgarskap.

Den grupp av direktiv som benämns liberaliseringsdirektiven grundar sig huvudsakligen på artiklarna 54 och 63 i Fördraget om upprättandet av den Europeiska gemenskapen och har som främsta syfte att ta bort de nationella restriktioner som inskränker utländska medborgares rätt att etablera sig i värdlandet. Direktiven omfattar verksamhet inom ett stort område, som handel, industri, hantverk, olika slag av tjänsteutövning, som inom hotell- och restaurangbranschen, jordbruk m.fl. näringar.

Medlemsstaterna skall se till att de förmånstagare som omfattas av direktiven har rätt att ansluta sig till yrkes- eller handelsorganisationer på samma villkor som samt med samma rättigheter och skyldigheter som värdlandets egna medborgare. Inom många näringsområden finns också ett s.k. övergångsdirektiv. Benämningen syftar på att man räknade med att före övergångsperiodens slut - först definierat som utgången av 1969 - skulle ha antagit direktiv som samordnade de nationella reglerna för de berörda verksamheterna.

I de fall ett medlemsland har särskilda kvalifikationskrav för att ge tillstånd att påbörja eller utöva en viss yrkesverksamhet, som definierats i en tidigare artikel, skall värdmedlemsstaten godta de bevis en medborgare från en annan medlemsstat kan uppvisa om att han har utövat yrkesverksamheten under ett visst antal år. Utmärkande drag är att brist på formell yrkesutbildning kan kompenseras med yrkesutövning under en viss tid. Det finns en mycket stor variation på krav om antal yrkesverksamma år, dels beroende på den befattning den sökande har haft, självständig eller icke självständig ställning, dels beroende på om den sökande har en formell utbildning inom området eller inte.

De direktiv som antagits efter mitten av 1970-talet omfattar också anställda inom verksamhetsområdena och i ingressen hänvisas då även till artikel 49 i fördraget om upprättande av den Europeiska gemenskapen . Sammanlagt finns ett fyrtiotal direktiv som reglerar etableringen inom vitt skilda yrkesområden. De reglerar såväl yrkesutövning i egenskap av anställd som etablering

av näringsverksamhet som egenföretagare inom handel och agenturverksamhet, industri och hantverk, transportservice, filmindustri, vissa andra tjänsteverksamheter, jordbruk.

I dessa direktiv regleras bl.a. enligt vilka principer en medlemsstat i EU skall godta aktuella kvalifikationer hos medborgare från annan medlemsstat inom EU vad avser följande slag av kvalifikationskrav:

- yrkeskunskap, allmän kommersiell kunskap eller yrkesskicklighet,
- god vandel,
- konkursfrihet
- ej varit föremål för en administrativ disciplinär åtgärd,
- bevis på ekonomisk ställning
- krav på försäkring mot finansiella risker förenande med aktuell verksamhet.

Vidare anges i flertalet direktiv att utländska EU-medborgare skall ges samma rätt som värdlandets egna medborgare att få vara medlemmar i yrkes- eller handelsorganisationer.

De övergångs- och liberaliseringsdirektiv som omfattas av avtalet mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater å ena sidan och Schweiz å andra sidan reglerar följande verksamheter:

[3] partihandel ,

[4] agenter inom handel, industri och hantverk ,

[5] egenföretagare inom detaljhandel ,

[3] Rådets direktiv 64/222/EEG av den 25 februari 1964 med detaljbestämmelser för övergångsåtgärder inom följande näringsområden: partihandel samt agenturverksamhet inom handel, industri och hantverk CELEX NR 31964L0222
Rådets direktiv 64/223/EEG av den 25 februari 1964 om att uppnå etableringsfrihet och frihet att tillhandahålla tjänster för verksamhet inom partihandel, CELEX NR 31964L0223

[4] Rådets direktiv 64/224/EEG av den 25 februari 1964 om att uppnå etableringsfrihet och frihet att tillhandahålla tjänster som agent vid affärstransaktioner i handel, industri och hantverk, CELEX NR 31964L0224

[6] egenföretagare inom partihandel med kol och agenturverksamhet inom kolhandel ,
[7] handel med och distribution av giftiga ämnen ,
[8] handelsresande och hemförsäljare ,
[9] självständiga handelsagenter .
[10] tillverknings- och processindustri ,

---

[5] Rådets direktiv 68/363/EEG av den 15 oktober 1968 om att uppnå etableringsfrihet och frihet att tillhandahålla tjänster som egenföretagare inom detaljhandel (ur ISIC-grupp 612), CELEX NR 31968L0363; Rådets direktiv 68/364/EEG av den 15 oktober 1968 med detaljbestämmelser om övergångsåtgärder för egenföretagare inom detaljhandeln (ur ISIC-grupp 612), CELEX NR 31968L0364

[6] Rådets direktiv 70/522/EEG av den 30 november 1970 om att uppnå etableringsfrihet och frihet att tillhandahålla tjänster som egenföretagare inom partihandel med kol och agenturverksamhet inom kolhandel (ur ISIC-grupp 6112), CELEX NR 31970L0522; Rådets direktiv 70/523/EEG av den 30 november 1970 om detaljerade övergångsbestäm-melser för egenföretagare inom partihandeln med kol och agenturverksamhet inom kolhandeln (ur ISIC-grupp 6112), CELEX NR 31970L0523

[7] Rådets direktiv 74/556/EEG av den 4 juni 1974 med detaljbestämmelser om övergångsåtgärder för olika former av verksamhet inom handel med och distribution av giftiga ämnen och verksamhet som medför yrkesmässig användning av dessa produkter inklusive verksamhet som agent, CELEX NR 31974L0556; Rådets direktiv 74/557/EEG av den 4 juni 1974 om att uppnå etableringsfrihet och frihet att tillhandahålla tjänster som egenföretagare och agent inom handel med och distribution av giftiga ämnen, CELEX NR 31974L0557

[8] Rådets direktiv 75/369/EEG av den 16 juni 1975 om åtgärder för att främja den faktiska etableringsfriheten och friheten att tillhandahålla tjänster som handelsresande och hemförsäljare, särskilt övergångsåtgärder för dessa former av verksamhet, CELEX NR 31975L0369

[9] Rådets direktiv 86/653/EEG av den 18 december 1986 om samordning av medlemsstaternas lagar rörande självständiga handelsagenter, CELEX NR 31986L0653

[10] Rådets direktiv 64/427/EEG av den 7 juli 1964 med detaljbestämmelser om övergångsåtgärder för egenföretagare inom tillverknings- och processindustrin tillhörande ISIC-huvudgrupperna 23 - 40 (industri och hantverk, CELEX NR 31964L0427;

[11] gruv- och mineralnäring ,
[12] el, gas, vatten och sanitära tjänster ,
[13] livsmedels- och dryckesvaruindustri ,
[14] prospektering och borrning efter olja ,
[15] stödtjänster till transport ,
[16] filmindustri ,

Rådets direktiv 64/429/EEG av den 7 juli 1964 om genomförande av etableringsfrihet och frihet att tillhandahålla tjänster för egenföretagare i tillverknings- och processindustrin inom ISIC-huvudgrupperna 23 - 40 (industri och hantverk), CELEX NR 31964L0429

[11] Rådets direktiv 64/428/EEG av den 7 juli 1964 om att uppnå etableringsfrihet och frihet att tillhandahålla tjänster som egenföretagare inom gruv- och mineralnäringen (ISIC-huvudgrupperna 11 - 19), CELEX NR 31964L0428

[12] Rådets direktiv 66/162/EEG av den 28 februari 1966 om etableringsfriheten och friheten att etablera sig som egenföretagare inom sektorerna el-, gas-, vatten- och sanitära tjänster (ISIC del 5), CELEX NR 31966L0162

[13]Rådets direktiv 68/365/EEG av den 15 oktober 1968 om etableringsfriheten och friheten att tillhandahålla tjänster som egenföretagare inom livsmedels- och dryckesvaruindustrin (ISIC-huvudgrupperna 20 och 21), CELEX NR 31968L0365;
Rådets direktiv 68/366/EEG av den 15 oktober 1968 med detaljbestämmelser om övergångsåtgärder för egenföretagare inom livsmedels- och dryckesvaruindustrin
(ISIC-huvudgrupperna 20 och 21), CELRX NR 31968L0366

[14] Rådets direktiv 69/82/EEG av den 13 mars 1969 om att uppnå etableringsfrihet och frihet att tillhandahålla tjänster
som egenföretagare i fråga om letande (prospektering och borrning) efter olja och naturgas (ur ISIC-huvudgrupp 13), CELEX NR 31969L0082

[15] Rådets direktiv 82/470/EEC av den 29 juni 1982 om åtgärder för att underlätta det effektiva utövandet av friheten att etablera och tillhandahålla tjänster avseende verksamheter egenföretagare inom vissa tjänster förknippade med transporter, kommunikationer och resebyråer (ISIC-grupp 718) samt lagring och magasinering (ISIC-grupp 720), CELEX NR 31982L0470

[17] företagstjänster inom handel med och förvaltning av fast egendom samt andra sektorer ,
[18] servicesektorn ,
[19] diverse branscher

---

[16] Rådets direktiv 63/607/EEG av den 15 oktober 1963 om genomförande av Allmänna handlingsprogrammet för upphävande av begränsningar av friheten att tillhandahålla tjänster inom filmindustrin, CELEX NR 31963L0607 ;
Rådets andra direktiv 65/264/EEG av den 13 maj 1965 för genomförande av bestämmelserna i de allmänna handlingsprogrammen för upphävande av begränsningar av etableringsfriheten och friheten att tillhandahålla tjänster inom filmindustrin, CELEX NR 31963L0264;
Rådets direktiv 68/369/EEG av den 15 oktober 1968 om att uppnå etableringsfrihet som egenföretagare inom filmdistribution, CELEX NR 31968L00369;
Rådets direktiv 70/451/EEG av den 29 september 1970 om att uppnå etableringsfrihet och frihet att tillhandahålla tjänster som egenföretagare inom filmproduktionen, CELEX NR 31970L0451
[17] Rådets direktiv 67/43/EEG av den 12 januari 1967 om att uppnå etableringsfrihet och frihet att tillhandahålla tjänster som egenföretagare inom 1. handel med och förvaltning av fast egendom (exklusive 6401) (ur ISIC-grupp 640) 2. vissa tjänster som inte finns klassificerade på annat håll (ISIC-grupp 839), CELEX NR 31967L0043
[18] Rådets direktiv 68/367/EEG av den 15 oktober 1968 om genomförande av etableringsfrihet och frihet att tillhandahålla tjänster som egenföretagare inom servicesektorn (ur ISIC-huvudgrupp 85); 1. Restauranger, kaféer, krogar och andra ställen där man äter och dricker (ISIC-grupp 852) 2. Hotell, pensionat, campingplatser och andra slag av husrum (ISIC-grupp 853), CELEX NR 31968L0367;
Rådets direktiv 68/368/EEG av den 15 oktober 1968 med detaljbestämmelser om övergångsåtgärder för egenföretagare inom servicesektorn (ur ISIC-huvudgrupp 85);
1.Restauranger, kaféer, krogar och andra ställen där man äter och dricker (ISIC-grupp 852)
2. Hotell, pensionat, campingplatser och andra slag av husrum (ISIC-grupp 853), CELEX NR 31968L0368

[20] frisörer ,
[21] jordbruk .

---

[19] Rådets direktiv 75/368/EEG av den 16 juni 1975 om åtgärder för att främja det effektiva utövandet av etableringsfriheten och friheten att tillhandahålla tjänster inom diverse
branscher (ur ISIC-huvudgrupperna 01-85), särskilt övergångsåtgärder för dessa verksamhetsformer, CELEX NR 31975L0368
[20] Rådets direktiv 82/489/EEG av den 19 juli 1982 om åtgärder som underlättar etableringsfriheten och friheten att tillhandahålla tjänster som hårfrisör, CELEX NR 31982L0489
[21] Rådets direktiv 63/261/EEG av den 2 april 1963 med detaljbestämmelser för etableringsfrihet på jordbruksområdet inom en medlemsstats territorium för medborgare i andra medlemsstater som har varit anställda
som lantarbetare i den medlemsstaten under en sammanhängande period av två år, CELEX NR 31963L0261;
Rådets direktiv 63/262/EEG av den 2 april 1963 med detaljbestämmelser för etableringsfrihet på jordbruk som legat öde eller vars mark inte varit uppodlad på mer än två år, CELEX NR 31963L0262;
Rådets direktiv 65/1/EEG av den 14 december 1964 med detaljbestämmelser för friheten att tillhandahålla tjänster inom jordbruk och trädgårdsodling, CELEX NR 31965L0001;
Rådets direktiv 67/530/EEG av den 25 juli 1967 om frihet för de medborgare i en medlemsstat som har etablerat sig i en annan medlemsstat som jordbrukare att flytta från ett jordbruk till ett annat, CELEX NR 31967L0530;
Rådets direktiv 67/531/EEG av den 25 juli 1967 om tillämpning av medlemsstaternas lagar om jordbruksarrenden på jordbrukare som är medborgare i andra medlemsstater, CELEX NR 31967L0531;
Rådets direktiv 67/532/EEG av den 25 juli 1967 om friheten att bli medlem av jordbrukskooperativ för medborgare i en medlemsstat som etablerat sig i en annan medlemsstat, CELEX NR 31967L0532;
Rådets direktiv 67/654/EEG av den 24 oktober 1967 med detaljbestämmelser för att uppnå etableringsfrihet och frihet att tillhandahålla tjänster som egenföretagare inom skogsbruk och skogsavverkning, CELEX NR 31967L0654;
Rådets direktiv 68/192/EEG av den 5 april 1968 om friheten för jordbrukare som är medborgare i en medlemsstat och har etablerat sig i en annan medlemsstat att erhålla olika former av kredit, CELEX NR 31968L0192;

Direktiven har sedermera samordnats inom ramen för ett nytt direktiv, det s.k. tredje generella direktivet[22] .

Krav på yrkeskunskap, allmän kommersiell kunskap eller yrkesskicklighet

EU-reglering

I ett flertal av ovan nämnda direktiv förekommer reglering av det förhållandet att ett värdland har krav på yrkesutbildning. I dessa fall anges i direktiven att värdlandet inte får neka en sökande från annan medlemsstat inom EU-land att bedriva näringsverksamheten eller utöva yrket utan att först ha jämfört den sökandes kvalifikationer enligt betyg och intyg med de krav som ställs på de egna medborgarna. I de fall en jämförelse visar att den sökandes färdigheter och kunskaper enligt uppvisade diplom, betyg och intyg motsvarar de krav som ställs i värdlandet, får denna medlemsstat inte neka den sökande att utöva den aktuella verksamheten. Om jämförelsen visar att det föreligger en betydande skillnad skall värdlandet ge den sökande möjlighet att visa att denne skaffat sig

---

Rådets direktiv 68/415/EEG av den 20 december 1968 om frihet för jordbrukare som är medborgare i en medlemsstat och har etablerat sig i en annan medlemsstat att erhålla olika former av stöd, CELEX NR 31968L0451;
Rådets direktiv 71/18/EEG av den 16 december 1970 med detaljbestämmelser för att uppnå etableringsfrihet för egenföretagare som tillhandahåller tjänster inom jordbruk och trädgårdsodling, CELEX NR 31971L0018;

[22] Europaparlamentets och rådets direktiv 1999/42/EEG av den 7 juni 1999 om införande av en ordning för erkännande av kvalifikationer för de former av yrkesverksamhet som omfattas av direktiven om liberalisering och övergångsåtgärder samt om komplettering av den allmänna ordningen för erkännande av kvalifikationer, CELEX NR 31999L0042

den erforderliga kunskaper och färdigheten endera genom ett prov eller genom en anpassningsperiod.

Värdlandet skall i regel även som tillräckligt bevis på innehav av erforderliga kommersiella eller yrkesmässig kunskaper godta om den sökande kan visa att denne varit verksam i aktuell näring/aktuellt yrke under en viss angiven tid och i en angiven funktion. I direktiven för vissa yrken kan den erforderliga längden på erforderlig yrkeserfarenhet variera med den befattningsnivå på vilken den sökan erhållit sin yrkeserfarenhet. I dessa direktiv anges då ett antal olika kombinationer på längd på erforderlig minsta yrkeserfarenhet och befattningsnivå som skall anses uppfylla värdlandets yrkeskvalifikationskrav.

Exempelvis stipuleras i ett antal direktiv att värdlandet skall anse att ställda kunskapskrav uppfyllts av den sökande ifall denne

a) bedrivit verksamheten under sex på varandra följande år som egenföretagare eller företagsledare,

b) bedrivit verksamheten under tre på varandra följande år som egenföretagare eller företagsledare ifall den sökande kan visa att denne genomgått en minst treårig erkänd utbildning för den aktuella verksamheten,

c) bedrivit verksamheten under tre på varandra följande år som egenföretagare ifall den sökande kan visa att denne utövat yrket som anställd under minst 5 år,

d) bedrivit verksamheten under fem på i följd i ledande ställning, varav minst tre år i sådan ställning som kräver fackkunskaper och innebär ansvar för en eller flera avdelningar inom företaget, om förmånstagaren kan visa att han för verksamheten i fråga genomgått en utbildning som omfattar minst tre år och som intygas i ett nationellt erkänt bevis eller som av behörig yrkesorganisation bedöms som fullgod.

Svenskt genomförande

I Sverige råder normalt fri etableringsrätt, d.v.s. det ställs inga krav på yrkeskunskap för ett bedriva näringsverksamhet. I stället ställs i

vissa fall krav på yrkesutbildning på dem som utövar vissa funktioner i företaget.
Vad gäller elinstallationsarbete är detta reglerat i elinstallatörsförordningen (SFS 1990:806). I denna bestäms:

2 § I denna förordning avses med
elektrisk starkströmsanläggning, en anläggning för sådan spänning, strömstyrka eller frekvens som kan vara farlig för person eller egendom, elinstallatör, en person som av Elsäkerhetsverket meddelats behörighet att utföra elinstallationsarbete i angiven omfattning. Förordning (1992:1234).

---

6 § Elinstallationsarbete får utföras endast av elinstallatör eller av yrkesman under överinseende av elinstallatör hos vilken yrkesmannen är anställd eller som är anställd i samma företag som yrkesmannen.

Således fastställs inte kraven på elinstallatörer i lagstiftningen utan i Elsäkerhetsverkets myndighetsföreskrifter. Mot denna bakgrund kräver således inte genomförande av avtalet med Schweiz någon förändring i svensk lagstiftning avseende elinstallatörer.
Vad gäller fastighetsmäklarverksamhet är den reglerad i fastighetsmäklarlagen (SFS 1995:400). I denna anges

5 § Varje fastighetsmäklare skall vara registrerad hos Fastighetsmäklarnämnden. Detta gäller dock inte i fråga om advokater eller sådana fastighetsmäklare som förmedlar enbart hyresrätter.

Närmare bestämmelser om Fastighetsmäklarnämnden meddelas av regeringen.

6 § För att en fastighetsmäklare skall bli registrerad krävs att han
1. inte är underårig, försatt i konkurs eller underkastad näringsförbud eller har förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken,
2. har försäkring för skadeståndsskyldighet som kan drabba honom, om han åsidosätter sina skyldigheter enligt 11--19 §§,
3. har tillfredsställande utbildning,
4. har för avsikt att vara yrkesverksam som fastighetsmäklare, samt
5. är redbar och i övrigt lämplig som fastighetsmäklare.

Närmare föreskrifter om villkoren för registrering och om registreringsförfarandet meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer. Registreringsavgift i form av ansökningsavgift och årlig avgift bestäms av regeringen.

I fastighetsmäklarförordningen (SFS 1995:1028) anges följande villkor för etablering som fastighetsmäklare.

1 § Den som vill bli registrerad som fastighetsmäklare skall ansöka om det skriftligen hos Fastighetsmäklarnämnden.

Ansökningen skall innehålla uppgift om sökandens namn, personnummer, adress och telefonnummer samt, i förekommande fall, den firma som sökanden avser att driva sin verksamhet under.

Om sökanden skall bedriva förmedlingsverksamhet som anställd, skall arbetsgivarens namn, adress och telefonnummer anges. Är arbetsgivaren en juridisk person, skall dessutom organisationsnummer anges.

2 § Till ansökningen skall fogas
1. bevis att sökanden inte är underårig,
2. bevis att sökanden inte är försatt i konkurs eller har förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken,
3. bevis att sökanden inte har näringsförbud,
4. bevis att sökanden har sådan ansvarsförsäkring som avses i 6 § första stycket 2 fastighetsmäklarlagen (1995:400), samt
5. bevis att sökanden har sådan utbildning som avses i 6 § första stycket 3 fastighetsmäklarlagen.

Fastighetsmäklarnämnden meddelar närmare föreskrifter om bevis enligt första stycket.

Således kräver avtalet mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater å ena sidan och Schweiz å andra sidan ingen ändring av svensk lagstiftning avseende fastighetsmäklarverksamhet.
I övrigt omfattar dessa direktiv inga i svensk lagstiftning reglerade yrken eller näringsverksamheter.

För att svenska medborgare skall kunna tillvarata sin rätt att utöva ett i en annan medlemsstat reglerat yrke, som omfattas av

nämnda direktiv, har handelskammarna uppdragits att utfärda erforderliga intyg. Detta är reglerat i lagen (1990:515, ändrad den 15 december 1995) om auktorisation av handelskamrar. Med hänsyn till avtalet mellan Europeiska gemenskapen å ena sidan och Schweiz å andra sidan erfordras ändring i denna lag i enlighet med vad som redovisats i kap 2.

I denna del krävs således ett att regeringen förelägger riksdagen ovan redovisade förslag till ändring för beslut.

Krav på god vandel

EU-reglering

I artikel 9 i det tredje generella direktivet föreskrivs att i de fall värdlandet av sina egna medborgare ställer krav på bevis på god vandel så skall värdlandet i fråga om sökande från andra medlemsstater som tillräckligt bevis härpå godta utdrag ur ett rättsligt register. I brist på sådant utdrag skall ett motsvarande dokument utfärdat av en behörig juridisk eller administrativ myndighet i den sökande EU-medborgarens hemland eller den medlemsstat som den sökande kommer ifrån godtas.

Svenskt genomförande

För de få yrken resp. näringsverksamheter som är reglerade finns inte krav på god vandel. I fastighetsmäklarlagstiftningen ställs krav på att den som driver sådan verksamhet inte har näringsförbud. Den närmare tillämpningen av detta krav vad gäller utländska medborgare är delegerad till Fastighetsmäklarnämnden. Således kräver behovet av att beakta rätten för medborgare från medlemsstat att utöva något av de aktuella yrken respektive bedriva någon av de aktuella näringsverksamheterna inte några förändringar i svenska lagstiftning.

Vad gäller svenska medborgares rätt att få utnyttja sin rätt att bedriva dessa verksamheter i annan medlemsstat som anställd eller egenföretagare är detta tillgodosett genom 9 § i lagen (1998:620) om belastningsregister där följande stadgas.

9 § En enskild har rätt att på begäran skriftligen få ta del av samtliga uppgifter ur registret om sig själv. Sådana uppgifter skall på begäran lämnas ut utan avgift en gång per kalenderår. En enskild som behöver ett registerutdrag om sig själv för att kunna ta till vara sin rätt i ett främmande land eller få tillstånd att resa in, bosätta sig eller arbeta där, har rätt att få ett utdrag vars innehåll är begränsat enligt föreskrifter som regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer meddelar. En begäran om uppgifter ur registret skall vara skriftlig och undertecknad av den sökande själv.

Då den enskildes rätt till registerutdrag avser ett behov härav i samband med tillvaratagande av rättighet i annat land och inte i ett geografiskt avgränsat område krävs ingen ändring i gällande lagstiftning.

Krav på konkursfrihet

EU-reglering

I vissa direktiv, som behandlar etableringsrätten för yrken där krav på konkursfrihet förekommer, ges föreskrifter om hur sökande från en medlemsstat inom EU, i det fall värdlandet av sina egna medborgare ställer krav på bevis på konkursfrihet, skall kunna uppfylla detta krav i värdlandet. Enligt dessa direktiv skall värdlandet i fråga om sökande från andra medlemsstater som tillräckligt bevis härpå godta utdrag ur ett rättsligt register, eller, i brist på det, ett motsvarande dokument utfärdat av en behörig juridisk eller administrativ myndighet i den sökande EU-

medborgarens hemland eller den medlemsstat som den sökande kommer ifrån. I de fall sådana intyg inte kan erhållas i den sökandes hemland skall värdlandet godta ed alternativt, där detta inte är möjlig, en högtidlig förklaring avlagd inför behörig domstol eller myndighet i den sökandes hemland inom Europeiska unionen eller den medlemsstat som den sökande kommer ifrån.

Svenskt genomförande

Krav på konkursfrihet förekommer inte i svensk lagstiftning i samband med utövande av de yrken som anställd. Vad gäller näringsidkare gäller samma regler i dessa näringar som generellt. Begränsningar i rätten att idka näring regleras i konkurslagen (SFS 1987:672, 6kap. 1 §), som fastlägger att den som är i konkurs får inte bedriva bokföringspliktig verksamhet, samt i lagen (SFS 1986:436, 6 kap. 1 §) om näringsförbud, som fastlägger att den som meddelats näringsförbud inte får driva näring. Näringsförbud gäller med vissa inskränkningar, som är reglerade i regeringsformen och tryckfrihetsförordningen. I aktuella lagar regleras inte tillämpningen av lagstiftningen på medborgare från andra länder varför några ändringar med anledning av avtalet med Schweiz inte erfordras.

Svenska medborgare som vill utöva sin rätt att bedriva någon av de här aktuella verksamheterna endera som anställd eller som egenföretagare kan uppfylla i andra medlemsstater förekommande krav på intyg om konkursfrihet genom domstolsprotokoll om ed i enlighet med lagen (1946:819) om upptagande av ed för rättighets tillvaratagande i utlandet ändrad 1994 (1994:1590). Då stadgandet i 1 § innehåller en hänvisning till ett geografiskt område kräver avtalet en ändring i lagen i enlighet med förslaget i kap 2.

Krav på att den sökande ej varit föremål för administrativa disciplinära åtgärder

EU-reglering

I direktiven för vissa yrken/verksamheter regleras i värdlandet förekommande krav på bevis om att den sökande inte är föremål för administrativ disciplinär åtgärd. Enligt dessa direktiv skall värdlandet som bevis på att den sökande inte varit föremål för administrativa disciplinära åtgärder bl.a. godta ed avlagd inför domstol.

Svenskt genomförande

Svenska medborgares behov av bevis om att de inte varit föremål för administrativa disciplinära åtgärder har genomförts genom möjlighet till edgång i enlighet med i lagen (1946:819) om upptagande av ed för rättighets tillvaratagande i utlandet ändrad 1994 (1994:1590). Förslag till den ändring som erfordras i lagen med anledning av avtalet med Schweiz är redovisat i kap 2.

Bevis på ekonomisk ställning samt giltig försäkring

EU-reglering

I direktiv för vissa yrken/verksamheter regleras hur sökande från annan medlemsstat skall uppfylla värdlandets krav på intyg om ekonomisk ställning. Direktiven fastställer i dessa fall att i den mån utövande av en verksamhet i en medlemsstat är förenad med krav på redovisning av ekonomisk ställning respektive bevis om giltig försäkring mot finansiella risker härrörande från den yrkesmässiga ansvarsskyldigheten, så skall värdlandet godta intyg från bank

respektive intyg från försäkringsbolag det land den sökande är verksam.

Svenskt genomförande

Direktivet har inte krävt något genomförande i svensk lagstiftning.

5.5.3 Det första generella direktivet

EU-reglering

För att avskaffa hinder för den fria rörligheten har Europeiska rådet den 21 december 1988 beslutat om ett direktiv[23] om en generell ordning för erkännande av examensbevis över behörighetsgivande högre utbildning som omfattar minst tre år. Syftet med direktivet är att möjliggöra för en medborgare i en medlemsstat att utöva ett i en annan medlemsstat reglerat yrke under förutsättning att personen i fråga har rätt att utöva samma eller motsvarande yrke i sitt hemland samt förutsatt att den utbildning som ligger till grund för yrkesbehörigheten omfattar en minst treårig postgymnasial utbildning. Direktivet reglerar de villkor som skall gälla för värdlandets erkännande av examina från sådana utbildningar.
I direktivet definieras vad som avses med examensbevis, värdmedlemsstat, reglerat yrke, reglerad yrkesverksamhet, yrkeserfarenhet, anpassningstid och lämplighetsprov. Vidare fastställs att direktivet omfattar varje medborgare i en medlemsstat som vill utöva ett reglerat yrke i en värdmedlemsstat i självständig verksamhet eller som anställd, förutsatt att det aktuella yrket inte omfattas av ett separat direktiv.
En värdmedlemsstat får enligt direktivet inte vägra en medborgare från en annan medlemsstat att få utöva ett reglerat yrke på samma

[23] CELEX NR: 31989L0048

villkor som landets egna medborgare om den sökande har ett examensbevis som krävs för att få utöva yrket i den andra medlemsstaten. Likaså får denna rätt inte förvägras ifall medborgaren utövat yrket i fråga på heltid under två år i en medlemsstat som inte reglerar det aktuella yrket och dessutom kan visa ett av behörig myndighet utfärdat intyg om en eller flera kvalifikationer av angivet slag. Kvalifikationskravet är en för yrket avsedd minst 3-årig postgymnasial utbildning på universitet, högskola eller institution på liknande nivå.

Om den sökande genomgått en utbildning som är minst 1 år kortare än vad som krävs i värdmedlemsstaten får denna stat trots vad som nyss angivits kräva bevis på yrkeserfarenhet. Omfattningen av den erforderliga yrkeserfarenheten får inte överstiga den dubbla bristande utbildningstiden och dessutom inte överstiga 4 år.

Om de ämnen som omfattas av den sökandes utbildning väsentligt skiljer sig från de som krävs i värdlandet kan värdmedlemsstaten kräva att den sökande genomför en s.k. anpassningstid i värdlandet eller genomgår ett lämplighetsprov. Med anpassningstid avses att den sökande arbetar under överinseende av en kvalificerad fackman. Anpassningstiden får inte överstiga 3 år. Motsvarande gäller när det i värdlandet reglerade yrket innefattar en eller flera yrkesaktiviteter som inte ingår i det reglerade yrket i den sökandes hemland. I stället för anpassningstid skall den sökande kunna välja att genomgå ett lämplighetsprov.

I direktivet regleras även på vilket sätt den sökande skall tillgodose i värdlandet förekommande krav på god vandel, konkursfrihet, yrkesmässig försumlighet, fysisk och psykisk hälsa. Värdlandet skall godta de examensbevis och dokument som utfärdats av behöriga myndigheter i den sökandes hemland eller det land som denne kommer ifrån. Medlemsstaterna har skyldighet att inom viss tid utse för intygsgivningen behöriga myndigheter samt besluta om övriga erforderliga åtgärder för direktivets tillämpning.

Svenskt genomförande

Sverige har relativt få yrken reglerade jämfört med övriga medlemsstater i unionen. De yrken som i Sverige för närvarande omfattas av detta direktiv är följande: advokater, arbetsterapeuter, audionomer, biomedicinska analytiker, dietister, logopeder, optiker, ortopedingenjörer, psykologer, psykoterapeuter, sjukgymnaster, sjukhusfysiker, brandingenjörer, lärare, sjökaptener, sjöingenjörer samt revisorer.

För att genomföra avtalet med Schweiz i svensk lagstiftning krävs därför ändringar i vissa lagar och förordningar.
För yrken inom hälso- och sjukvårdsområdet krävs ändring i lagen (1998:531) om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område (se vidare avsnitt 5.5.6). För advokatyrket krävs ändring i rättegångsbalken (se avsnitt 5.5.5.). Yrken inom sjöfartens område regleras i förordningen (1998:965) om behörighet för sjöpersonal. För övriga yrken krävs endast ändringar i förordningar eller myndighetsföreskrifter.

Lagen (1995:528) om revisorer reglerar vem som får godkännas eller auktoriseras som revisor. I denna lag regleras inte närmare vad som gäller med avseende på kvalifikationskrav för personer från andra länder utan denna fråga handhas av Revisorsnämnden enligt förordningen (1995:665) om revisorer. Det ankommer på regeringen att genomföra de ändringar som blir följden av avtalet med Schweiz.

Vad gäller i andra medlemsstater förekommande krav på intyg om god vandel, konkursfrihet och att den sökande inte varit föremål för administrativa disciplinära åtgärder har detta för svenska medborgare lösts såsom redovisats tidigare för övergångs- och liberaliseringsdirektiven.

5.5.4 Det andra generella direktivet

EU-reglering

Den 18 juni 1992 beslutade Rådet om direktiv[24] avseende en andra allmän ordning för erkännande av utbildningar som är kortare än tre år, antingen från högskolan eller andra yrkesutbildningar. Direktivet är uppbyggt på samma sätt som det första generella direktivet och dessa båda bildar ett gemensamt generellt system för examenserkännande. Det finns också ett samband mellan direktiven eftersom ett visst yrke, som i ett land omfattas av det första generella direktivet, i ett annat land kan omfattas av det andra generella direktivet.

Grundprincipen är att en medborgare från en medlemsstat skall få utöva ett i värdlandet reglerat yrke på samma villkor som värdlandets egna medborgare. Regleringen i övrigt följer av villkoren för ömsesidigt erkännande av utbildning följer i stora drag de som redovisats för det första generella direktivet.

Svenskt genomförande

I Sverige omfattas följande yrken av det andra generella direktivet: skorstensfejarmästere, receptarie, tandhygienist, tandsköterska, trafiklärare, skeppare, styrman, maskintekniker, maskinister och fartygselektriker. Av dessa yrken är det endast yrken inom hälso- och sjukvården som regleras genom lag, övriga yrken regleras endast genom förordningar och föreskrifter.

Vad gäller reglering av erforderlig intygsgivning för svenska medborgare som vill utöva dessa yrken i annan medlemsstat där dessa är reglerade hänvisas till de regleringar som redovisats för de s.k. övergångs- och liberaliseringsdirektiven respektive för de yrken som redovisas separat i de följande avsnitten.

[24] CELEX NR 31992L0051

5.5.5 Juridiska yrken

Advokater

EU-reglering

Advokatverksamhet berörs av tre EG-direktiv. Advokaters rätt att etablera sig i ett annat land inom gemenskapen eller utöva yrket som anställd på samma villkor som landets egna medborgare regleras av EG-direktivet[25] om en generell ordning för erkännande av examensbevis över behörighetsgivande högre utbildning som omfattar minst tre års studier (det s.k. utbildningsdirektivet). Direktivet innebär att en person som har full behörighet som advokat i ett medlemsland också har rätt att erkännas i de övriga staterna. När det gäller advokater och andra jurister som omfattas av direktivet får staterna, för att utbildningen skall erkännas, ställa upp krav på praktik i landet eller på ett kunskapsprov.

Vidare regleras advokatverksamhet i EG-direktivet[26] om underlättande för advokater att effektivt begagna sig av friheten att tillhandahålla tjänster (det s.k. advokatdirektivet). En fortsättning av den europeiska regleringen av advokaters fria rörlighet utgör EG-direktivet[27] om underlättande av stadigvarande utövande av advokatyrket i en annan medlemsstat än den i vilken auktorisationen erhölls (det s.k. etableringsdirektivet). Etableringsdirektivet innebär att advokater som auktoriserats i ett land inom Europeiska unionen skall kunna etablera sig i andra medlemsstater och där verka under sitt hemlands advokattitel. En sådan advokat skall registrera sig i värdlandet och vara underkastad värdlandets yrkesmässiga och etiska regler. Etableringsdirektivet ger vidare ökat tillträde till

[25] Direktiv 89/48/EEG av den 21 december 1988
[26] Direktiv 77/249/EEG av den 22 mars 1977
[27] Direktiv 98/5/EG av den 16 februari 1998

värdlandets advokatorganisation för advokater som verkat i ett annat medlemsland under sitt hemlands advokattitel. Därmed kompletterar detta direktiv framför allt det första generella direktivet.

Svenskt genomförande

Direktiven 89/48/EEG och 77/249/EEG genomfördes i Sverige år 1993 (prop. 1992/93:64, bet. 1992/93:JuU13, rskr. 1992/93:73, SFS 1992:1511). Reformen innebar att kravet på att ombud skall vara svenska medborgare avskaffades och kravet på att ombud skall ha hemvist i Sverige ändrades till ett krav på hemvist inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Vidare genomfördes ändringar som innebar att advokater från Europeiska ekonomiska samarbetsområdet som tillhandahåller tjänster i Sverige i princip jämställs med svenska advokater. Förutsättningarna för att antas till ledamot av det svenska advokatsamfundet ändrades också genom att medborgarskaps- och hemvistkraven anpassades till direktivens krav. Vidare öppnades en möjlighet för den som genomgått en utbildning som krävs för att bli advokat i en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet att bli medlem i det svenska advokatsamfundet efter att ha genomgått ett prov som visar att han eller hon har tillräckliga kunskaper om den svenska rättsordningen.

Etableringsdirektivet (98/5/EEG) genomfördes i januari 2000 (prop. 1998/99:108, bet. 1998/99:JuU24, rskr. 1999/2000:4, SFS 1999:791). En rad ändringar gjordes i rättegångsbalken (8 kap.). Ändringarna innebär bl.a. att den som är auktoriserad i en annan stat inom Europeiska unionen och utövar stadigvarande advokatverksamhet i Sverige under sitt hemlands titel, skall vara registrerad hos Sveriges advokatsamfund. Den som på detta sätt registrerats hos advokatsamfundet skall anses uppfylla kraven på fullgjord kunskaps- och lämplighetsprövning om advokaten dessutom, efter registreringen, under minst tre år bedrivit faktisk och regelbunden advokatverksamhet i Sverige, under förutsättning antingen att verksamheten huvudsakligen omfattat svensk rätt eller att, om verksamheten inte huvudsakligen omfattat svensk rätt, den

registrerade på annat sätt förvärvat tillräckliga kunskaper och erfarenheter för att antas till ledamot i samfundet.

För att genomföra avtalet mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater å ena sidan och Schweiz å andra sidan, bör personer som auktoriserats som advokater – eller genomgått utbildning för att bli advokat – i Schweiz jämställas med personer från Europeiska unionen eller Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Detta kräver att förslag till ändringar i rättegångsbalken i enlighet med vad som redovisats i kap. 2 föreläggs riksdagen för beslut.

5.5.6 Vissa yrken inom hälso- och sjukvården

Läkare

EU-reglering

Möjligheten att få utöva läkaryrket som självständigt yrkesverksam eller som anställd i annan medlemsstat inom Europeiska gemenskapen regleras i rådets direktiv[28] om underlättande av läkares fria rörlighet och ömsesidigt erkännande av deras utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis. I direktivet uppräknas de examens- och behörighetsbevis som skall accepteras dels för läkare, dels för specialistläkare inom olika specialiteter.

Direktivet skiljer mellan specialiteter som finns i samtliga medlemsstater, som är gemensamma för två eller flera medlemsstater. I vissa fall medger direktivet att värdmedlemsstaten kan ställa krav på praktiskt utövande av den aktuella verksamheten. Således får krav på treårig praktisk utövning krävas av medborgare inom gemenskapen som har påbörjat sin utbildning

[28] Direktiv 93/16/EEG av den 5 april 1993, CELEX NR 31993L0016

före viss tidpunkt. I direktivet anges också vilka krav som ställs på utbildningens längd inom olika specialiteter samt vad läkarutbildningen skall omfatta.

Utöver de krav på utbildning som värdlandet får ställa på medborgare från annan medlemsstat för att få utöva läkaryrket fastställs i direktivet också hur i värdlandet förekommande krav på god vandel eller bevis på att den sökande inte är föremål för disciplinpåföljd skall tillgodoses. Härutöver anges de skyldigheter som ålagts medlemsstaterna vad avser information gentemot sökande från annan medlemsstat respektive mellan medlemsstaterna vad avser förhållande som kan inverka på rätten att utöva läkaryrket.

Svenskt genomförande

Läkares och annan sjukvårdspersonals behörighet regleras i lagen (SFS 1998:531) om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område samt i förordningen (SFS 1998:1513) om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område. I lagens 5 kap. regleras bl.a. om disciplinpåföljd och återkallelse av legitimation. Med hänsyn till avtalet med Schweiz måste dess 7 § ändras i enlighet med vad som redovisats i kap 2..

Härutöver kräver avtalet med Schweiz att regeringen beslutar om följande ändringar i förordningen (1998:1513) om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område..

Nuvarande lydelse *Föreslagen lydelse*

1 kap.
1 §

I denna förordning ges bestämmelser om
- skyldigheter för hälso- och sjukvårdspersonal (2 kap.),
- legitimation m.m. (3 kap.),
- specialistkompetens (4 kap.),
- skyddad yrkestitel för andra än legitimerade (5 kap.),

- särskilt förordnande att utöva yrke m.m. (6 kap.),

- utländsk utbildning som omfattas av avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES-avtalet) (7 kap.),	- utländsk utbildning som omfattas av avtalet om Europeiska gemenskapen, om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES-avtalet) och avtalet mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater å ena sidan och Schweiz å andra sidan om fri rörlighet för personer (7 kap.),

- nordisk eller annan utländsk utbildning (8 kap.),
- överklagande av beslut m.m. (9 kap.).

7 kap.

Utländsk utbildning som omfattas av avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES-avtalet)	Utländsk utbildning som omfattas av avtalet om Europeiska gemenskapen, om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES-avtalet)eller avtalet mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater å ena sidan och Schweiz å andra sidan om fri rörlighet för personer.

Läkare
3 §

En läkare som har sin utbildning från ett annat EES-land än Sverige skall på ansökan få legitimation som läkare här i landet om läkaren	En läkare som har sin utbildning från ett annat EES-land än Sverige *eller från Schweiz* skall på ansökan få legitimation som läkare här i

har ett sådant utbildnings-, examens- eller annat behörighetsbevis för läkare som anges i EES-avtalet.	landet om läkaren har ett sådant utbildnings-, examens- eller annat behörighetsbevis för läkare som anges i *avtalet om Europeiska gemenskapen,* EES-avtalet *eller i avtalet mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater å ena sidan och Schweiz å andra sidan om fri rörlighet för personer*
4 §	
En läkare som efter föreskriven praktisk utbildning i ett annat EES-land än Sverige har rätt att kalla sig allmänpraktiserande läkare skall på ansökan få kompetens som allmänpraktiserande läkare (Europaläkare) här i landet om läkaren har svensk legitimation för yrket.	En läkare som efter föreskriven praktisk utbildning i ett annat EES-land än Sverige *eller i Schweiz* har rätt att kalla sig allmänpraktiserande läkare skall på ansökan få kompetens som allmänpraktiserande läkare (Europaläkare) här i landet om läkaren har svensk legitimation för yrket.

5§	
En läkare som efter föreskriven specialiseringstjänstgöring i ett annat EES-land än Sverige har rätt att kalla sig specialistkompetent läkare skall på ansökan få bevis om specialistkompetens här i landet	En läkare som efter föreskriven specialiseringstjänstgöring i ett annat EES-land än *Sverige eller Schweiz* har rätt att kalla sig specialistkompetent läkare skall på ansökan få bevis om specialistkompetens här i landet

om läkaren har svensk legitimation för yrket och ett sådant bevis om specialistkompetens för läkare som anges i EES-avtalet.	om läkaren har svensk legitimation för yrket och ett sådant bevis om specialistkompetens för läkare som anges i *avtalet om den Europeiska gemenskapen*, EES-avtalet *resp. i avtalet mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater å ena sidan och Schweiz å andra sidan om fri rörlighet för personer*.
En sökande som avses i första stycket vars bevis om specialistkompetens inte anges i EES-avtalet skall ändå få bevis som specialist här i landet om beviset avser en utbildning som påbörjats före ikraftträdandet av EES-avtalet och läkaren visar upp föreskrivna intyg om tjänstgöring.	En sökande som avses i första stycket vars bevis om specialistkompetens inte anges i EES-avtalet skall ändå få bevis som specialist här i landet om beviset avser en utbildning som påbörjats före ikraftträdandet av *avtalet om den Europeiska gemenskapen*, EES-avtalet *resp. av avtalet mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater å ena sidan och Schweiz å andra sidan om fri rörlighet för personer* och läkaren visar upp föreskrivna intyg om tjänstgöring.
Bevis om specialistkompetens utfärdas endast för specialiteter som är godkända i Sverige.	Bevis om specialistkompetens utfärdas endast för specialiteter som är godkända i Sverige.

-

Gemensamma bestämmelser
10§

En sökande som avses i 1, 2, 3, 6 eller 7 § vars utbildnings-, examens- eller annat behörighetsbevis för yrket inte anges i EES-avtalet skall ändå få legitimation som apotekare, barnmorska, läkare, tandläkare eller sjuksköterska här i landet om	En sökande som avses i 1, 2, 3, 6 eller 7 § vars utbildnings-, examens- eller annat behörighetsbevis för yrket inte anges i *avtalet om den Europeiska gemenskapen, i* EES-avtalet *eller i avtalet mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater å ena sidan och Schweiz å andra sidan om fri rörlighet för personer* skall ändå få legitimation som apotekare, barnmorska, läkare, tandläkare eller sjuksköterska här i landet om
1. beviset är utfärdat i ett annat EES-land än Sverige antingen före ikraftträdandet av EES-avtalet eller avser en utbildning som påbörjats före ikraftträdandet, och	1. beviset är utfärdat i ett annat EES-land än Sverige eller i Schweiz antingen före ikraftträdandet av EES-avtalet respektive av avtalet mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater å ena sidan och Schweiz å andra sidan om fri rörlighet för personer eller avser en utbildning som påbörjats före ikraftträdandet, och

2. intyg visar att den sökande faktiskt och på föreskrivet sätt utövat yrkesverksamhet i minst tre år i följd under de senaste fem åren.

För sjuksköterskor skall den yrkesverksamhet som anges i första stycket ha innefattat fullt ansvar för planering, organisation och genomförande av omvårdnaden av patienterna. Verksamheten som

sjuksköterska eller barnmorska behöver dock inte ha utövats under en sammanhängande tidsperiod.

---

12 §

En sökande som avses i 1, 2, 3, 6 eller 7 § som har sin utbildning från ett tredje land och som godkänts av behörig myndighet i ett annat EES-land än Sverige efter kompletterande utbildning i det landet skall på ansökan få legitimation här i landet om intyg visar att den sökande faktiskt och på föreskrivet sätt utövat yrkesverksamhet i minst tre år efter godkännandet i det landet.	En sökande som avses i 1, 2, 3, 6 eller 7 § som har sin utbildning från ett tredje land och som godkänts av behörig myndighet i ett annat EES-land än Sverige *eller i Schweiz* efter kompletterande utbildning i det landet skall på ansökan få legitimation här i landet om intyg visar att den sökande faktiskt och på föreskrivet sätt utövat yrkesverksamhet i minst tre år efter godkännandet i det landet.

13 §

Ansökan om kompetensbevis eller behörighet enligt 1-10 §§ görs hos Socialstyrelsen. Styrelsen skall se till att den sökande får de upplysningar om svenska författningar som är nödvändiga för att utöva yrket. Om det behövs skall Socialstyrelsen även erbjuda den sökande möjlighet att inhämta de kunskaper i svenska språket som krävs för att utöva yrket.

Socialstyrelsen skall även i övrigt på förfrågan från en yrkesutövare i ett EES-land som har för avsikt att etablera sig i Sverige lämna upplysningar om vad som gäller i fråga om självständig	Socialstyrelsen skall även i övrigt på förfrågan från en yrkesutövare i ett EES-land *eller i Schweiz* som har för avsikt att etablera sig i Sverige lämna upplysningar om vad som gäller i fråga om

yrkesverksamhet inom hälso- och sjukvården m.m. här i landet.	självständig yrkesverksamhet inom hälso- och sjukvården m.m. här i landet.

14 §

Ärenden om legitimation eller annan behörighet enligt föreskrifter som avses i 1-10 §§ skall handläggas skyndsamt. Socialstyrelsens beslut i ärendena skall fattas inom tre månader från ansökningsdagen. Om ansökan måste kompletteras eller om det finns andra särskilda skäl, får tidsfristen förlängas.

Socialstyrelsen skall om det behövs underrätta de behöriga hälso- och sjukvårdsmyndigheterna i det eller de EES-länder där yrkesutövaren tidigare varit verksam om beslut om legitimation eller behörighet som meddelats enligt 1-10 §§.	Socialstyrelsen skall om det behövs underrätta de behöriga hälso- och sjukvårdsmyndigheterna i det eller de EES-länder där yrkesutövaren tidigare varit verksam om beslut om legitimation eller behörighet som meddelats enligt 1-10 §§. Motsvarande skall gälla i de fall en yrkesutövare tidigare varit verksam i Schweiz.

15§

Om en yrkesutövare med svensk legitimation eller annan behörighet som avses i 1-10 §§ även har motsvarande utbildnings-, examens- eller annat behörighetsbevis i ett annat EES-land och yrkesutövaren här i landet	Om en yrkesutövare med svensk legitimation eller annan behörighet som avses i 1-10 §§ även har motsvarande utbildnings-, examens- eller annat behörighetsbevis i ett annat EES-land *eller i Schweiz* och yrkesutövaren här i landet

1. döms för brott i sin yrkesutövning,
2. meddelas disciplinpåföljd med anledning av sin yrkesutövning,
3. får sin legitimation återkallad, eller
4. får sin rätt att förskriva läkemedel eller alkohol inskränkt,

skall Socialstyrelsen underrätta den behöriga hälso- och sjukvårdsmyndigheten i det andra landet om åtgärden och om skälen för åtgärden.

På begäran av en behörig hälso- och sjukvårdsmyndighet i ett annat EES-land, skall Socialstyrelsen inom tre månader lämna de upplysningar som kan behövas för prövning av behörighet i ett visst fall.	På begäran av en behörig hälso- och sjukvårdsmyndighet i ett annat EES-land *eller i Schweiz*, skall Socialstyrelsen inom tre månader lämna de upplysningar som kan behövas för prövning av behörighet i ett visst fall.

16§

Socialstyrelsen skall meddela ytterligare föreskrifter om legitimation eller annan behörighet som avses i 1-11 §§ samt om prövotider, lämplighetsprov och yrkesverksamhet i den utsträckning sådana krav enligt EES-avtalet får ställas på en sökande.	Socialstyrelsen skall meddela ytterligare föreskrifter om legitimation eller annan behörighet som avses i 1-11 §§ samt om prövotider, lämplighetsprov och yrkesverksamhet i den utsträckning sådana krav enligt *avtalet om den Europeiska gemenskapen, enligt* EES-avtalet *respektive enligt avtalet mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater å ena sidan och Schweiz å andra sidan om personers rörlighet* får ställas på en sökande.

17§

Socialstyrelsen skall i den utsträckning det behövs för att fullgöra Sveriges förpliktelser enligt EES-avtalet lämna de upplysningar och utfärda de intyg om behörighet, yrkesverksamhet och liknande förhållanden som yrkesutövare och behöriga hälso- och sjukvårdsmyndigheter i andra EES-länder begär.	Socialstyrelsen skall i den utsträckning det behövs för att fullgöra Sveriges förpliktelser enligt avtalet om den Europeiska gemenskapen, enligt EES-avtalet respektive enligt avtalet mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater å ena sidan och Schweiz å andra sidan**,** lämna de upplysningar och utfärda de intyg om behörighet, yrkesverksamhet och liknande förhållanden som yrkesutövare och behöriga hälso- och sjukvårdsmyndigheter i andra EES-länder respektive i Schweiz begär.

9 kap.
1 §

Avgift tas ut för prövning av ansökan enligt lagen (1998:531) om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område eller enligt denna förordning i de fall som framgår av andra stycket.

För ansökningsavgiftens storlek m.m. gäller bestämmelserna i 9- 14 §§ avgiftsförordningen (1992:191), varvid följande avgiftsklasser tillämpas:

Ärendeslag	Avgiftsklass
Lagen (1998:531) om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område Ansökan om legitimation (3 kap. 2 §) Kiropraktor, läkare, naprapat, psykolog eller psykoterapeut	4

/Upphör att gälla U:2000-07-01/
Apotekare, arbetsterapeut, barnmorska, logoped, optiker, receptarie, sjukgymnast, sjukhusfysiker, sjuksköterska, tandhygienist eller tandläkare 2

/Träder i kraft I:2000-07-01/
Apotekare, arbetsterapeut, barnmorska, logoped, optiker, receptarie, röntgensjuksköterska, sjukgymnast, sjukhusfysiker, sjuksköterska, tandhygienist eller tandläkare 2

Meddelande av kompetens som allmänpraktiserande läkare (Europaläkare) 2

Meddelande av specialistkompetens 4

Prövning av rätt att använda skyddad yrkestitel (3 kap. 12 § andra stycket) 2

Denna förordning Meddelande av kompetens bevis för den som har genomgått utbildning utomlands (7 kap. 1-10 §§ eller 8 kap. 1 §), dock ej personal som tidigare har meddelats motsvarande kompetensbevis i ett EES-land Kiropraktor, läkare, naprapat, psykolog eller psykoterapeut	4	Denna förordning Meddelande av kompetens bevis för den som har genomgått utbildning utomlands (7 kap. 1-10 §§ eller 8 kap. 1 §), dock ej personal som tidigare har meddelats motsvarande kompetensbevis i ett EES-land Kiropraktor, läkare, naprapat, psykolog eller psykoterapeut	4

/Upphör att gälla U:2000-07-01/
Apotekare, arbetsterapeut, barnmorska, logoped,

optiker, receptarie, sjukgymnast, sjukhusfysiker, sjuksköterska, tandhygienist eller tandläkare 2

/Träder i kraft I:2000-07-01/
Apotekare, arbetsterapeut, barnmorska, logoped, optiker, receptarie, röntgensjuksköterska, sjukgymnast, sjukhusfysiker, sjuksköterska, tandhygienist eller tandläkare 2
Förordning (2000:370).

Sjuksköterskor

EU-reglering

Möjligheten för en medborgare i en medlemsstat att få utöva sjuksköterskeyrket i en annan medlemsstat inom gemenskapen regeras i direktivet[29] om ömsesidigt erkännande av utbildnings-examens- och andra behörighetsbevis för sjuksköterskor med ansvar för allmän hälso- och sjukvård samt åtgärder för att underlätta det faktiska utövandet av etableringsrätten och friheten att tillhandahålla tjänster. Härutöver reglars vissa frågor i direktivet[30] om samordning av bestämmelserna i lagar och andra författningar om verksamhet som sjuksköterska med ansvar för allmän hälso- och sjukvård.

I det förstnämnda direktivet anges såväl vilka utbildningstitlar samt de examensbevis som skall ge rätt till tillträde till sjuksköterskeyrket i de olika medlemsstaterna. I det sistnämnda direktivet anges bl.a. de minimikrav som sjuksköterskeutbildningen skall uppfylla. För medborgare i medlemsstater vars utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis inte uppfyller dessa

[29] Direktiv 77/452/EEG av den 27 juni 1977, CELEX NR 31977L9452
[30] Direktiv 77/453/EEG av den 27 juni 1977, CELEX NR 31977L0453

minimikrav kan värdlandet därutöver kräva att den sökande därutöver utövat verksamhet som sjuksköterska med ansvar för allmän hälso- och sjukvård under minst tre år under en femårsperiod före tidpunkten för utfärdandet av intyget.

På samma sätt som redovisats för läkare regleras hur den sökande skall kunna uppfylla i värdlandet förekommande krav på god vandel m.m.

Svenskt genomförande

För sjuksköterskeyrket aktualiseras samma lagstiftning som för läkaryrket ovan dvs. lagen (SFS 1998:531) om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område samt i förordningen (SFS 1998:1513) om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område. De erforderliga ändringar i lagen som måste föreläggas riksdagen för beslut har redovisats i kap 2.
Vad avser förordningen krävs att regeringen beslutar om följande förändring i dess 7 kap.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	7 kap. 6§
En sjuksköterska som har sin utbildning från ett annat EES- land än Sverige skall på ansökan få legitimation som sjuksköterska här i landet om sjuksköterskan har ett sådant utbildnings-, examens- eller annat behörighetsbevis för sjuksköterskor med ansvar för allmän hälso- och	En sjuksköterska som har sin utbildning från ett annat EES- land än Sverige *eller från Schweiz* skall på ansökan få legitimation som sjuksköterska här i landet om sjuksköterskan har ett sådant utbildnings-, examens- eller annat behörighetsbevis för sjuksköterskor med ansvar för allmän hälso- och sjukvård som anges i *avtalet om den*

sjukvård som anges i EES-avtalet.	*Europeiska gemenskapen, i* EES-avtalet *respektive i avtalet mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater å ena sidan och Schweiz å andra sidan om fri rörlighet för personer*.

Tandläkare

EU-reglering

Tandläkares möjlighet att få utöva sitt yrke i annan medlemsstat regleras i direktiv[31] om ömsesidigt erkännande av utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis för tandläkare inklusive åtgärder för att underlätta det faktiska utövandet av etableringsrätten och friheten att tillhandahålla tjänster. På samma sätt som i direktivet för sjuksköterskor anges i direktivet under vilka titlar tandläkaryrket utövas i de olika medlemsländerna och vilka intyg som berättigar till utövande av tandläkaryrket dessa länder samt anges att dessa intyg skall godtas av värdmedlemsstaten.
Direktivet tar även upp utbildnings-, examens och andra behörighetsbevis för specialisttandläkare som förekommer i medlemsländerna. Vad gäller dessa skall de godkännas i värdlandet i den mån det förekommer motsvarande specialistbehörighet i värdlandet. Vidare tas även upp hur förekommande krav på god vandel och krav på att den sökande ej är föremål för disciplinpåföljd skall hanteras.

[31] Direktiv 78/686/EEG av den 25 juli 1978, CELEX NR 31978L0686

Svenskt genomförande

För tandläkare aktualiseras samma lagstiftning som för läkaryrket ovan dvs. lagen (SFS 1998:531) om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område samt i förordningen (SFS 1998:1513) om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område. I kapitel 2 redovisas de förändringar som erfordras p.g.a. avtalet med Schweiz i lagen om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens. Vad avser förordningen (SFS 1998:1513) krävs att regeringen beslutar om följande förändringar i dess 7 kap. vad avser tandläkaryrket.

7 kap.

7§

En tandläkare som har sin utbildning från ett annat EES-land än Sverige skall på ansökan få legitimation som tandläkare här i landet om tandläkaren har ett sådant utbildnings-, examens- eller annat behörighetsbevis för tandläkare som anges i EES-avtalet.	En tandläkare som har sin utbildning från ett annat EES-land än Sverige *eller från Schweiz* skall på ansökan få legitimation som tandläkare här i landet om tandläkaren har ett sådant utbildnings-, examens- eller annat behörighetsbevis för tandläkare som anges i *avtalet om den Europeiska gemenskapen, i* EES-avtalet *respektive i avtalet mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater å ena sidan och Schweiz å andra sidan om fri rörlighet för personer*.

8§

En tandläkare som efter föreskriven specialiseringstjänstgöring i ett annat EES-land än Sverige har	En tandläkare som efter föreskriven specialiseringstjänstgöring i ett annat EES-land än Sverige

rätt att kalla sig specialistkompetent tandläkare skall på ansökan få bevis om specialistkompetens här i landet om tandläkaren har svensk legitimation och ett sådant bevis om specialistkompetens för tandläkare som anges i EES-avtalet.

eller i Schweiz har rätt att kalla sig specialistkompetent tandläkare skall på ansökan få bevis om specialistkompetens här i landet om tandläkaren har svensk legitimation och ett sådant bevis om specialistkompetens för tandläkare som anges i *avtalet om den Europeiska gemenskapen, i* EES-avtalet *respektive i avtalet mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater å ena sidan och Schweiz å andra sidan om fri rörlighet för personer*.

En sökande som avses i första stycket vars bevis om specialistkompetens inte anges i EES-avtalet skall ändå få bevis som specialist här i landet om beviset avser en utbildning som påbörjats före ikraftträdandet av EES-avtalet och tandläkaren visar upp föreskrivna intyg om tjänstgöring. Bevis om specialistkompetens utfärdas endast för specialiteter som är godkända i Sverige.

En sökande som avses i första stycket vars bevis om specialistkompetens inte anges i avtalet om den Europeiska gemenskapen, i EES-avtalet eller i avtalet mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater å ena sidan och Schweiz å andra sidan om fri rörlighet för personer skall ändå få bevis som specialist här i landet om beviset avser en utbildning som påbörjats före ikraftträdandet av EES-avtalet respektive av avtalet mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater å ena sidan och Schweiz å den

andra sidan om fri rörlighet för personer och tandläkaren visar upp föreskrivna intyg om tjänstgöring. Bevis om specialistkompetens utfärdas endast för specialiteter som är godkända i Sverige.

Barnmorskor

EU-reglering

Barnmorskornas yrkesutövning inom gemenskapen regleras genom direktivet[32] om ömsesidigt erkännande av utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis för barnmorskor inklusive åtgärder för att underlätta det faktiska utövandet av etableringsrätten och friheten att tillhandahålla tjänster. Härutöver regleras vissa frågor genom direktivet[33] om samordning av bestämmelserna i lagar och andra författningar om rätten att påbörja och utöva verksamhet som barnmorska. Direktiven överensstämmer i sina huvuddrag med direktiven för de tidigare redovisade sjukvårdsyrkena.

Svenskt genomförande

För barnmorskor aktualiseras samma lagstiftning som för läkaryrket ovan dvs. lagen (SFS 1998:531) om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område samt i förordningen (SFS 1998:1513) om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område. Förslag om den erforderliga förändringen i lagen om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdsområdet redovisas i kap 2.

[32] Direktiv 80/154/EEG av den 21 januari 1980, CELEX NR 31980L0154
[33] Direktiv 80/155/EEG av den 21 januari 1980, CELEX NR 31980L0155

Vad avser förordningen krävs att regeringen beslutar om följande förändring i dess 7 kap. vad avser barnmorskor.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	7 kap
	2§
En barnmorska som har sin utbildning från ett annat EES-land än Sverige skall på ansökan få legitimation som barnmorska här i landet om barnmorskan har ett sådant utbildnings-, examens- eller annat behörighetsbevis för barnmorskor och behövliga intyg om yrkespraktik som anges i EES-avtalet.	En barnmorska som har sin utbildning från ett annat EES-land än Sverige *eller från Schweiz* skall på ansökan få legitimation som barnmorska här i landet om barnmorskan har ett sådant utbildnings-, examens- eller annat behörighetsbevis för barnmorskor och behövliga intyg om yrkespraktik som anges i *avtalet om den Europeiska gemenskapen, i* EES-avtalet *respektive i avtalet mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater å ena sidan och Schweiz å andra sidan om fri rörlighet för personer*.

Apotekare

EU-reglering

Apotekares rätt att få arbeta i ett annan medlemsstat inom Europeiska unionen regleras genom direktivet om ömsesidigt

erkännande av utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis i farmaci inklusive åtgärder för att underlätta det faktiska utövandet av etableringsrätten när det gäller viss farmaceutisk verksamhet [34].

Svenskt genomförande

I Sverige omfattas apotekaryrket och vissa andra yrken inom sjuk- och hälsovården av den tidigare nämnda lagstiftningen . De förslag till förändringar i lagen (SFS 1998:531) om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område som måste föreläggas riksdagen med anledning av avtalet mellan Europeiska unionen och Schweiz har redovisats i kap. 2. Vad avser förordningen krävs följande förändring i dess 7 kap. vad avser apotekare .

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	7 kap. 1§
En apotekare som har sin utbildning i farmaci från ett annat EES-land än Sverige eller, om apotekaren är medborgare i Island, Liechtenstein eller Luxemburg och har en utbildning från ett tredje land som godkänts av behöriga myndigheter i hemlandet, skall på ansökan få	En apotekare som har sin utbildning i farmaci från ett annat EES-land än Sverige *eller från Schweiz* eller, om apotekaren är medborgare i Island, Liechtenstein eller Luxemburg och har en utbildning från ett tredje land som godkänts av behöriga myndigheter i hemlandet, skall

[34] Rådets direktiv 85/433/EEG av den 16 september 1985

legitimation som apotekare här i landet om apotekaren har ett sådant utbildnings-, examens- eller annat behörighetsbevis för apotekare som anges i EES- avtalet.	på ansökan få legitimation som apotekare här i landet om apotekaren har ett sådant utbildnings-, examens- eller annat behörighetsbevis för apotekare som anges i *avtalet om den Europeiska gemenskapen, i* EES- avtalet *respektive i avtalet mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater å ena sidan och Schweiz å andra sidan om fri rörlighet för personer*.

Övriga yrken inom sjuk- och hälsovården

EU-reglering

Övriga yrken inom sjuk- och hälsovården regleras genom det första generella direktivet som redovisats ovan.

Svenskt genomförande

I Sverige omfattas ytterligare ett antal yrken inom sjuk- och hälsovården av den tidigare nämnda lagstiftningen. Dessa är arbetsterapeut, audionom, biomedicinsk analytiker, dietist, kiropraktor, logoped, optiker, ortopedingenjör, psykolog, psykoterapeut, receptarie, röntgensjuksköterska, sjukgymnast, sjukhusfysiker och tandhygienist. Förslag till de med anledning av avtalet med Schweiz erforderliga förändringarna i lagen (SFS

1998:531) om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område, vilka måste föreläggas riksdagen för beslut, har redovisats i kap. 2. Vad avser förordningen (SFS 1998:1513) krävs följande förändring i dess 7 kap. vad avser dessa yrken med anledning av avtalet med Schweiz

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	7 kap.
	9§
En sökande som har utbildning som arbetsterapeut, audionom, biomedicinsk analytiker, dietist, kiropraktor, logoped, optiker, ortopedingenjör, psykolog, psykoterapeut, receptarie, röntgensjuksköterska, sjukgymnast, sjukhusfysiker eller tandhygienist från ett annat land än Sverige skall på ansökan få legitimation eller annat behörighetsbevis här i landet om den sökande har ett sådant utbildnings-, examens- eller behörighetsbevis över behörighetsgivande utbildning som följer av EES-avtalet. Motsvarande gäller för sådan behörighet för tandsköterskor som avses i 6 kap. 3 §. Förordning (2000:370).	En sökande som har utbildning som arbetsterapeut, audionom, biomedicinsk analytiker, dietist, kiropraktor, logoped, optiker, ortopedingenjör, psykolog, psykoterapeut, receptarie, röntgensjuksköterska, sjukgymnast, sjukhusfysiker eller tandhygienist från ett annat land än Sverige skall på ansökan få legitimation eller annat behörighetsbevis här i landet om den sökande har ett sådant utbildnings-, examens- eller behörighetsbevis över behörighetsgivande utbildning som följer av *avtalet om den Europeiska gemenskapen, av* EES-avtalet *eller av avtalet mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater å ena sidan och Schweiz å andra sidan om fri rörlighet för personer*. Motsvarande gäller för sådan

behörighet för tandsköterskor som avses i 6 kap. 3 §. Förordning (2000:370)

5.5.7 Veterinär

EU-reglering

Den fria rörligheten för veterinärer regleras i direktivet[35] om ömsesidigt erkännande av utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis för veterinärer inklusive åtgärder för att underlätta det faktiska utövandet av etableringsrätten och friheten att tillhandahålla tjänster. Vidare gäller direktivet[36] om samordning av bestämmelserna i lagar och andra författningar om verksamhet som veterinär.

Direktiven föreskriver att medlemsstaterna skall erkänna de utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis som utfärdats för veterinärer och som garanterar att personen ifråga förvärvat vissa i direktivet angivna kunskaper. Vidare anges i direktiven de examens- och behörighets- eller andra kompetensbevis som uppfyller minimikraven i respektive medlemsstat samt de minimikrav som skall uppfyllas. Personer som genomgått utbildning

[35] Direktiv 78/1026/EEG av den 18 december 1978, CELEX NR 31978L1026

[36] Direktiv 78/1027/EEG av den 18 december 1978, CELEC NR 31978L1027

av ovan nämnt slag skall erhålla rätten att utöva sitt yrke i värdlandet.

Svenskt genomförande

I lag (1994:844) om behörighet att utöva veterinäryrket stadgas:

3§ För veterinärer med sådan utländsk utbildning som omfattas av Sveriges åtaganden enligt internationella överenskommelser meddelar regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Jordbruksverket föreskrifter om
1. legitimation,
2. behörighet att utan legitimation utöva veterinäryrket.

Det innebär att någon lagändring inte är nödvändig, då hänvisningen sker till internationella överenskommelser. Detta innebär att den svenska regleringen vad gäller veterinärer inte behöver tas upp i den proposition som måste föreläggas riksdagen med anledning av avtalet med Schweiz.

Kompletterande föreskrifter lämnas i förordningen (1994:845) om behörighet att utöva veterinäryrket m.m. I dess 2 § första stycke finns en hänvisning till EES-området varför förändring i denna förordning måste vidtas genom regeringsbeslut. Förordningen bör ändras enligt följande:

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
2§	
För att uppfylla Sveriges förpliktelser enligt avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) meddelar Jordbruksverket föreskrifter om legitimation för veterinärer	För att uppfylla Sveriges förpliktelser enligt avtalet om Europeiska gemenskapen , avtalet Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) och avtalet mellan Europeiska gemenskapen och dess

med sådan utbildning som anges i avtalet.

medlemsstater å ena sidan och Schweiz å andra sidan, meddelar Jordbruksverket föreskrifter om legitimation för veterinärer med sådan utbildning som anges i avtalet.

Ärenden om legitimation enligt föreskrifter som avses i första stycket skall handläggas skyndsamt. Jordbruksverkets beslut i ärendet skall fattas inom tre månader från det att en fullständig ansökan givits in. Om det finns särskilda skäl får tidsfristen förlängas.

5.5.8 Arkitektur

EU-reglering

Rätten att få utöva arkitekturverksamhet i annan medlemsstat regleras i direktivet[37] om det ömsesidiga erkännandet av utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis på arkitekturområdet, däribland åtgärder för att underlätta ett effektivt utnyttjande av etableringsrätten och friheten att tillhandahålla tjänster. Enligt direktivet skall varje medlemsstat godta utbildnings-, examens och andra behörighetsbevis från utbildningar som uppfyller i direktivet angivna krav. Även i de fall en medborgare i en medlemsstat erhållit rätt att använda sig av arkitekttiteln på grund av särskilda insatser inom arkitekturområdet och detta grundats på en lagstiftning i medborgarens hemland skall värdlandet ge denne rätt att utöva arkitektverksamhet under yrkesbeteckningen arkitekt.

I direktivet räknas de utbildningar och examensbevis från de olika medlemsstaterna upp som skall ge rätt att utöva arkitekturverksamhet under titeln arkitekt. I likhet med direktiven på

[37] Direktiv 85/384/EEG av den 10 juni 1985, CELEX NR 31985L0384

andra yrkesområden fastställs i detta direktiv hur i värdlandet förekommande krav på god vandel och konkursfrihet skall kunna uppfyllas av den sökande. *Svenskt genomförande*

Arkitekttiteln är inte lagligen skyddad i Sverige. När det gäller rätten att bedriva arkitektverksamhet som egenföretagare finns i Sverige inga andra krav än de som gäller för näringsverksamhet generellt, främst att näringsförbud inte föreligger. Några åtgärder för att genomföra direktivets tillämpning för medborgare från annat land erfordras därför inte.

Vad gäller svenska medborgares rätt att ta upp arkitektverksamhet i annan medlemsstat där denna är reglerad måste dessa kunna förses med erforderliga intyg. Utöver de betyg från svensk arkitektutbildning krävs således intyg om god vandel och konkursfrihet. Dessa behov hos svenska medborgare kan tillgodoses genom utdrag ur polisregistret respektive genom edgång i enlighet med vad som redovisats tidigare.

5.5.9 Yrken inom sjöfartens område

EU-reglering

De reglerade yrkena inom sjöfartens område regleras genom de båda förstnämnda generella direktiven – det första generella resp. det andra generella direktivet, vilka beskrivits tidigare.

Svenskt genomförande

Vad gäller behörighetskrav för att få att utöva vissa yrken inom sjöfartens område är detta reglerat i förordningen (1998:965) om behörigheter för sjöpersonal. Vad gäller erkännande av EES-medborgares examina behandlas dessa i förordningens 1 kap. 5 §. Avtalet med Schweiz erfordrar att regeringen beslutar om följande ändring.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
5§	
Sjöfartsverket får medge att den som, utan att ha den teoretiska utbildning eller praktik som erfordras för viss behörighet, har fått en likvärdig utbildning eller praktik skall få behörighetsbevis för denna behörighet. Medgivandet får förses med villkor och återkallas när det finns skäl till det.	
Den som har behörighet för en viss befattning på fartyg på grund av examens-, utbildnings- eller annat kompetensbevis över behörighetsgrundande högre utbildning som utfärdats i ett land utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) kan efter ansökan hos Sjöfartsverket få behörighets-bevis för motsvarande svensk behörighet om sökanden uppfyller villkoren enligt verkets föreskrifter.	Den som har behörighet för en viss befattning på fartyg på grund av examens-, utbildnings- eller annat kompetensbevis över behörighetsgrundande högre utbildning som utfärdats i ett land utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) *och Schweiz* kan efter ansökan hos Sjöfartsverket få behörighetsbevis för mot-svarande svensk behörighet om sökanden uppfyller villkoren enligt verkets föreskrifter.
Den som har behörighet för en viss befattning på fartyg på grund av examens-, utbildnings- eller annat kompetensbevis över behörighetsgrundande högre utbildning som utfärdats i ett land i Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) skall efter ansökan hos Sjöfartsverket få behörighetsbevis för motsvarande svensk behörighet	Den som har behörighet för en viss befattning på fartyg på grund av examens-, utbildnings- eller annat kompetensbevis över behörighetsgrundande högre utbildning som utfärdats i ett land i Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) *och Schweiz* skall efter ansökan hos Sjöfartsverket få behörighetsbevis för motsvarande svensk

om sökanden uppfyller villkoren enligt verkets föreskrifter.	behörighet om sökanden uppfyller villkoren enligt verkets föreskrifter.

I fall som avses i första, andra och tredje stycket skall Sjöfartsverket meddela beslut senast fyra månader efter det att alla handlingar som gäller sökanden har lämnats in till Sjöfartsverket. Behörighetsbeviset får utformas som ett erkännande av behörighetsgrundande utländsk utbildning.

I 5 kap. 8 § fartygssäkerhetsförordningen (1988:594) finns bestämmelser om undantag från behörighetskraven för viss befattning i säkerhetsbesättning eller för specialbehörighet. Undantag från behörighetskrav får inte medges för befälhavare och maskinchef i vidsträcktare fart än inre fart eller, såvitt avser Kustbevakningen, närfart.

5.5.10. Revisorer

EU-reglering

Av det första generella direktivet, vilket beskrivits tidigare, följer att en utlänning under vissa förutsättningar skall kunna bli godkänd eller auktoriserad som revisor i Sverige.

Svensk genomförande

Som nämnts tidigare regleras revisionsverksamhet i lagen (1995:528) om revisorer. I dess 4 samt 6 - 8 §§ fastställs kraven för godkännande och auktorisation av revisor. Då lagtexten i dessa paragrafer innehåller hänvisning till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet erfordrar avtalet med Schweiz ändringar i lagen i enlighet med vad som redovisats i kap 2.

Avtalet med Schweiz medför att ändringar även måste vidtas i förordningen (1995:665) om revisorer vad avser dess 13 och 14 §§. I dessa regleras frågan om intyg för behörighet. Regeringen föreslås besluta om följande ändringar .

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
13§	
Intyg om behörighet	
Revisorsnämnden skall lämna de upplysningar och utfärda de intyg om behörighet, yrkesverksamhet eller liknande förhållanden som behöriga myndigheter och organisationer i andra stater inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet begär.	Revisorsnämnden skall lämna de upplysningar och utfärda de intyg om behörighet, yrkesverksamhet eller liknande förhållanden som behöriga myndigheter och organisationer i andra stater inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet *och Schweiz* begär.
14§	
Om en godkänd eller auktoriserad revisor, som har genomgått lämplighetsprov i Sverige, har motsvarande godkännande eller auktorisation i ett annat land inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, skall Revisorsnämnden underrätta behörig myndighet eller organisation i den staten, om	Om en godkänd eller auktoriserad revisor, som har genomgått lämplighetsprov i Sverige, har motsvarande godkännande eller auktorisation i ett annat land inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet *eller Schweiz*, skall Revisorsnämnden underrätta behörig myndighet eller organisation i

nämnden meddelat beslut om upphävande av godkännande eller auktorisation på disciplinär grund eller beslut om varning. Sådan underrättelse skall ske sedan beslutet vunnit laga kraft.

den staten, om nämnden meddelat beslut om upphävande av godkännande eller auktorisation på disciplinär grund eller beslut om varning. Sådan underrättelse skall ske sedan beslutet vunnit laga kraft.

6 Avtalets konsekvenser för Sverige

6.1 Allmänt

Avtalet får i huvudsak den konsekvensen att schweiziska medborgare och företag i Sverige skall jämställas med medborgare och företag i Europeiska unionens medlemsstater. Schweiziska medborgare och deras anhöriga, oavsett medborgarskap, ges rätt att vistas i och bedriva förvärvsverksamhet i Sverige. Denna rättighet får endast begränsas av hänsyn till allmän ordning, allmän säkerhet och allmän hälsa, enligt samma kriterier som gäller enligt EG-rätten. Avtalet innebär också att svenska medborgare ges motsvarande rättigheter i Schweiz.

I övergångsbestämmelserna i artikel 10 i avtalet och i kapitel VII i bilaga I stadgas vissa begränsningar av personers fria rörlighet under en övergångsperiod.

6.2 Fri rörlighet för personer

I bilaga I preciseras reglerna om personers rätt till in- och utresa, vistelse, upptagande av ekonomisk förvärvsverksamhet och likabehandling. I huvudsak garanteras schweiziska medborgare i Sverige, och svenska medborgare i Schweiz, samma rättigheter som EU-medborgare efter övergångsperiodens slut. En skillnad jämfört med EG-rätten är att schweiziska medborgare endast ges rätt att

tillhandahålla tjänster på svenskt territorium för en tid som inte överstiger 90 kalenderdagar. Denna begränsning finns inte för EU-medborgare.

En annan skillnad, jämfört med EG-rätten, är att schweiziska medborgares anhöriga ges en mer förmånlig situation än EU-medborgares anhöriga i Sverige, så till vida att de anhöriga ges en självständig rätt till att åtnjuta samma sociala och skattemässiga förmåner som svenska medborgare. I EG-rätten åtnjuter anhöriga endast denna rätt till likabehandling om rättigheten kan anses vara en förmån för arbetstagaren. På samma sätt är svenska arbetstagares anhöriga i en mer förmånlig situation i detta hänseende i Schweiz än i EES-länderna. Det kan även noteras att anhörigkretsen inte är bestämd på samma sätt enligt avtalet som i EG-rätten.

6.3 Samordningen av socialförsäkringssystemen

Genom avtalet med Schweiz tillförsäkras schweiziska medborgare och deras medföljande familjemedlemmar samma rätt som EU-medborgare till social trygghet vid arbete i något av de avtalsslutande länderna i enlighet med rådets förordning (EEG) nr 1408/71 om tillämpning av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar som flyttar inom gemenskapen, samt rådets förordning (EEG) nr 574/72 om tillämpning av rådets förordning (EEG) nr 1408/71.

Redan idag samordnas socialförsäkringssystemen i Sverige och Schweiz genom en bilateral konvention med i huvudsak samma omfattning som förordningen. Förordningen kommer nu att ersätta konventionen i de delar som sammanfaller. Konventionen kommer dock fortsatt att gälla fört ex tredjestatsmedborgare vilka för närvarande inte omfattas av förordningen.Det bilaterala avtalet med Schweiz omfattar inte arbetslöshetsförmåner. Avtalet mellan EU och dess medlemsstater och Schweiz innebär att sådana förmåner

nu kommer att omfattas i förhållande till Schweiz med de undantag som anges i bilaga II i avtalet.

6.4 Ömsesidigt erkännande av yrkesbehörighet

Genom avtalet med Schweiz tillförsäkras Schweiziska medborgare att på samma villkor som EU-medborgare utöva yrkesverksamhet eller uppta förvärvsverksamhet som egenföretagare inom Europeiska unionen och vice versa vad gäller förekommande krav på ytbildning, yrkeserfarenhet, vandel, krav på ekonomiska säkerheter och liknande. Dessa ömsesidiga rättigheter gäller inom de restriktioner som fastlagts i avtalets artikel 10 om övergångsbestämmelser samt avtalets framtida utveckling.

Enligt denna artikel får Schweiz under de första fem åren efter avtalets ikraftträdande vidmakthålla kvantitativa begränsningar. I huvudsak gäller att Schweiz inte får begränsa antalet nya uppehållstillstånd per år under denna 5-årsperiod till mindre än 15 000 uppehållstillstånd med en giltighetstid på minst ett år eller till mindre än 115 000 uppehållstillstånd med en giltighetstid på mellan 4 månader och ett år. Från år sex till och med år 12 gäller vissa restriktioner vad gäller ökningstakten i antalet upphållstillstånd som Schweiz är förpliktigat att tillhandahålla EU-medborgare.

7 Avtalet om luftfart

Avtalets innehåll

Avtalet gäller civil luftfart. Mellan parterna skall gälla bestämmelserna i avtalet och dess bilagor.

Allmänna bestämmelser

I kapitlet behandlas främst konkurrensfrågor.
Varje form av nationalitetsdiskriminering är förbjuden och medborgarna i Europeiska gemenskapen och Schweiz garanteras, inom tillämpningsområdet för avtalet, full etableringsfrihet. Bolag eller företag, bildade i och med säte i Europeiska gemenskapen eller Schweiz, skall likställas med fysiska personer som är medborgare i Europeiska gemenskapen eller Schweiz.
Alla avtal som på något sätt hindrar, begränsar eller snedvrider konkurrensen är ogiltiga (med vissa undantag). Missbruk av dominerande ställning är förbjudet.
Enligt huvudregeln är statsstöd eller motsvarande inte tillåtet.

Trafikrättigheter

Lufttrafikföretag från Europeiska gemenskapen och Schweiz ges trafikrättigheter för trafik mellan valfri punkt i Schweiz och valfri punkt inom gemenskapen. Två år efter ikraftträdandet av avtalet får

lufttrafikföretag från Schweiz trafikrättigheter för trafik mellan punkter i olika EG-stater. Parterna skall förhandla om möjligheten att, fem år efter ikraftträdandet av avtalet, detta skall omfatta även trafikrättigheter för trafik mellan punkter inom Schweiz och mellan punkter inom Europeiska gemenskapens medlemsstater.
Bestämmelserna i kapitlet äger företräde framför bestämmelser i befintliga bilaterala avtal mellan Schweiz och Europeiska gemenskapens medlemsstater. Existerande trafikrättigheter i bilaterala avtal som inte omfattas av kapitlet får dock utövas även i fortsättningen.

Kontroll av att avtalet efterlevs

Parterna skall efterleva avtalet och de ansvarar inom sina respektive territorier för detta. De skall biträda varandra vid möjliga överträdelser. Europeiska gemenskapernas domstol har exklusiv behörighet i alla frågor som rör giltigheten av beslut som fattats av gemenskapens institutioner.

Gemensam kommitté

En gemensam kommitté inrättas som skall ansvara för förvaltningen av avtalet och att detta genomförs på ett riktigt sätt. Kommittén kan utfärda rekommendationer och fatta beslut enligt vad som är närmare föreskrivet. Kommitténs beslut är bindande.
I kapitlet anges också vissa procedurfrågor för arbetet inom kommittén.

Ny lagstiftning

Förutsatt att principen om icke-diskriminering och bestämmelserna i avtalet följs, får vardera parten ensidigt ändra sin lagstiftning i frågor som regleras genom avtalet. Ändringar skall föregås av samråd mellan parterna. Gemensamma kommittén kan fatta beslut

om de ändringar i avtalet eller bilagan som en lagändring föranleder.

Tredje land och internationella organisationer

Parterna skall samråda med varandra, enligt vissa närmare angivna förfaranden, i luftfartsfrågor som behandlas i internationella organisationer eller som rör tredje land.

Slutbestämmelser

I kapitlet behandlas bl.a. frågor om sekretess, om tvistlösning, om ändring av avtalet, om tillämpningsområdet, om uppsägning och om ikraftträdande.

Avtalet gäller i sju år, men skall förlängas om inte endera parten har meddelat att avtalet inte skall förlängas.

I bilagan till avtalet är angivna de direktiv och förordningar som utgör en del av avtalet.

Konsekvenser för Sverige

För svenskt vidkommande har avtalet endast mindre praktisk betydelse.

De regler som idag gäller för luftfarten inom Europeiska gemenskapen blir i princip tillämpliga även på Schweiz, dvs. att schweiziska lufttrafikföretag genom avtalet stegvis får tillgång till den avreglerade lufttrafikmarknaden inom Europeiska gemenskapen.

Bestämmelserna i det bilaterala luftfartsavtalet mellan Sverige och Schweiz sätts ur spel och ersätts av det nu aktuella avtalet.

I praktiken innebär avtalet utökade möjligheter för svenska flygbolag att beflyga Schweiz. Detta får nu ske, antingen direkt

eller via valfri punkt inom gemenskapen. Fri prissättning kommer i princip att gälla för trafiken mellan Sverige och Schweiz.

8 Avtalet om gods- och persontransporter på väg och järnväg

Bakgrund

I april 1995 bemyndigade rådet kommissionen att förhandla med Schweiz om ett avtal om väg- och järnvägstransporter och kombinerade transporter. Förhandlingar inleddes samma år och kunde avslutas efter tidvis komplicerade förhandlingsomgångar genom att rådet i november 1998 godkände innehållet i avtalet. Av avtalets innehåll kan särskild nämnas följande.

Avtalets innehåll

Avtalet syftar främst till att liberalisera parternas tillträde till marknaden för gods- och persontransporter på väg och järnväg för att därigenom säkerställa ett effektivare trafikflöde för alla de transportsätt som omfattas av avtalet på den färdväg som tekniskt, geografiskt och ekonomiskt är bäst lämpad. Avtalet syftar också till att fastställa villkoren för en samordnad transportpolitik. Avtalets bestämmelser och tillämpning av dessa grundas på principerna om ömsesidighet, rättigheten att fritt välja transportsätt samt icke-diskriminering.

Gemenskapens regelverk

Schweiz kommer att från avtalet ikraftträdande tillämpa gemenskapens regler på väg- och järnvägstransportområdet med två undantag. Undantagen gäller dels gemenskapens regler om fordonskontroll, för vilka Schweiz har beviljats en övergångsperiod på två år, dels reglerna om högsta tillåtna fordonsvikt. Inom unionen har fordon upp till 40 ton tillträde till marknaden. I Schweiz är motsvarande viktgräns 28 ton. Under åren fram till år 2005 kommer Schweiz att gradvis öka den högsta tillåtna fordonsvikten för att den 1 januari 2005 ha anpassat sin lagstiftning till gällande gemenskapslagstiftning. Från 1 januari 2001 kommer fordon med en totalvikt upp till 34 ton vara tillåten. För att tillmötesgå gemenskapens ursprungliga krav på direkt tillträde vid avtalets ikraftträdande för fordon på 40 ton skall årliga kvoter tilldelas parterna. Kvoterna skall enligt avtalet höjas från 250 000 tillstånd år 2000 till 300 000 tillstånd år 2002 och 2003. 400 000 tillstånd skall tilldelas parterna för år 2003 och 2004. Genom dessa kvoter får således gemenskapens fordon upp till 40 ton tillstånd att bedriva bilateral trafik och transittrafik genom Schweiz mot erläggande av en avgift för utnyttjandet av vägnätet. I sammanhanget kan nämnas att kommissionen har lagt fram ett förslag hur dessa kvoter skall fördelas mellan medlemsstaterna.

Vägavgifter

Parallellt med ökningen av den högsta tillåtna fordonsvikten kommer Schweiz att från och med den 1 januari 2001 gradvis införa ett nytt avgiftssystem för utnyttjandet av vägnätet. I avtalet fastställs ett antal principer för det nya systemet, såsom icke-diskriminering, proportionalitet och överblickbarhet, samt de maximala avgiftsbeloppen för fordon på 40 ton som avverkar en sträcka på över 300 km i trafik över Alperna. Avgifter för längre eller kortare sträckor och för andra fordonskategorier varierar i proportion till detta. Avgifterna differentieras utifrån tre miljöklasser avseende utsläpp, varvid avgiften för den minst

förorenade klassen är lägst. Av de totala maximala avgiftsbeloppen får Schweiz avsätta högst 15 % till särskilda avgifter för användningen av alpina genomfartsleder. En justering av de överenskomna beloppen kan göras vartannat år från och med år 2007 för att beakta inflationstakten i Schweiz.

Järnvägstransporter och kombinerade transporter

Av avtalet framgår det att de avtalsslutande parterna är eniga om målet att upprätta ett järnvägsutbud och ett utbud av kombinerade transporter i den alpina regionen som i termer av kapacitet och konkurrenskraft skall vara tillräcklig och säkerställa marknadskrafternas fria spel liksom avseende järnvägsföretagens självständighet. Parterna åtar sig vidare att genomföra de bestämmelser som krävs för att parallellt med det stegvisa upprättandet av vägavgiftssystemet se till att användarna tillhandahålls ett utbud av järnvägs- och kombinerade transporter som med avseende på kapacitet, pris och kvalitet skall vara av den art att en jämlik fördelning av trafiken säkerställs för alla transalpina genomfartsleder.

Skyddsåtgärder

Om det, trots konkurrenskraftiga järnvägspriser och uppfyllda kvalitetskrav, uppstår problem inom den schweiziska vägtrafiken och om den genomsnittliga utnyttjandegraden av utbudet av järnvägstjänster på schweiziskt territorium under en viss period understiger 66 % får Schweiz från och med år 2005 vidta skyddsåtgärder. Enligt avtalet får Schweiz höja avgifterna med maximalt 12,5 % för en period på högst sex månader med möjlighet till förlängning med ytterligare sex månader. Om liknande problem uppträder på dess territorium kan gemenskapen på liknande villkor vidta likvärdiga villkor för att avhjälpa situationen. Möjligheten att åberopa denna unilaterala skyddsåtgärd vid flera tillfällen är begränsad och under inga omständigheter får sådana

skyddsbestämmelser vidtas mer än två gånger under en femårsperiod.

Den gemensamma kommittén

Kommittén för landtransporter mellan gemenskapen och Schweiz" skall bestå av företrädare för de avtalsslutande parterna och ansvara för avtalets administration och korrekta tillämpning. Kommittén skall fatta enhälliga beslut. Den gemensamma kommittén skall bl.a. säkerställa uppföljningen och tillämpningen av artiklarna som rör kvalitetsparametrar för järnväg- och kombitransporter, de schweiziska vägavgifterna samt fastställa lämpliga skyddsåtgärder för att avhjälpa situationen i händelse av att allvarliga störningar uppstår i trafikflödena genom alpkedjan. Tvister om tolkning och tillämpning av avtalet får hänskjutas till kommittén av någon av de avtalsslutande parterna.

Övrigt

Enligt avtalet skall Schweiz få tillträde till s.k. fjärrcabotage, dvs. trafik mellan unionens medlemsstater. Detta tillträde är dock inledningsvis begränsat till transport på återvägen, efter en godstransport mellan Schweiz och en medlemsstat. Från år 2005 kommer dessa transporter för Schweiz ske helt fritt.

Medlemskretsen hade från början målsättningen att förbudet mot nattrafik som råder i Schweiz skulle förkortas. Det var dock inte möjligt att nå en överenskommelse i denna del. För att minska förbudets verkningar på trafikflödena föreskrivs ett enhetligt system för utfärdande av undantag. Dessutom kommer man med stöd av gällande avtal med Schweiz inleda arbete med att allmänt förbättra procedurerna vid gränsövergångarna och förlänga öppettiderna så att fordon kan slutföra klareringen innan nattförbudet upphör.

Konsekvenser för Sverige

De viktbegränsningar som hittills har gällt i Schweiz medför att trafik har lagts om till alpina vägar inom gemenskapen, inte minst genom Österrike. Att trafiken genom Schweiz genom avtalet öppnas upp för fordon upp till 40 ton ger möjlighet till mer effektiva transporter till marknader söder om Alperna. Detta är särskilt önskvärt mot bakgrund av den begränsning i trafiken som det s.k. ekopunktsystemet i Österrike innebär.

9 Avtalet om handel med jordbruksprodukter

Avtalets innehåll

I frihandelsavtalet mellan Europeiska gemenskapen och Schweiz (1972) är jordbruksprodukterna till stor del undantagna. I artikel 15 i detta avtal fastslog parterna att de var beredda att främja handeln med jordbruksprodukter så långt detta var möjligt med hänsyn till jordbrukspolitiken. Det avtal som nu har slutits mellan Europeiska gemenskapen och Schweiz är ett tillägg till 1972 års avtal och syftar till att förbättra marknadstillträdet för jordbruksprodukter dels genom tullkoncessioner för vissa produkter och dels genom regler för olika typer av tekniska handelshinder för jordbruksprodukter.

Avtalets omfattning

Avtalet omfattar jordbruksprodukter i kapitel 1-24 med undantag för fisk och fiskprodukter samt nötsperma. Avtalet ska inte gälla för protokoll 2 i frihandelsavtalet som gäller för beredda jordbruksprodukter.

Tullkoncessionerna i avtalet återfinns i bilaga 1 och 2 till avtalet. Schweiz ger Europeiska gemenskapen tullfritt marknadstillträde utan kvantitativa begränsningar för vissa levande växter, färska grönsaker och frukter samt för vissa beredda eller konserverade grönsaker och frukter. För några typer av skinka samt portvin och

retsina ska Schweiz tillämpa tullfria kvoter och för olivolja samt vissa söta viner ska reducerade tullar utan kvantitativa begränsningar tillämpas. Europeiska gemenskapens koncessioner till Schweiz omfattar ett obegränsat tullfritt marknadstillträde för bl.a. vissa levande växter, svampar, frukter och fruktsaft i form av flingor eller pulver. Tullfria kvoter ska tillämpas för vissa färska grönsaker och frukter samt torkat nötkött, grädde och osötad yoghurt. De tullar som anges i avtalet är för Europeiska gemenskapens del nettotullar och för Schweiz del bruttotullar.

Handeln med ost ska enligt bilaga 3 gradvis liberaliseras under en 5-årsperiod. Europeiska gemenskapen ska reducera tullarna med 20% per år för bl.a. riven ost, smältost, Emmentaler och Gruyère med ursprung i Schweiz. Tullarna ska efter 5 år vara helt avskaffade. Samtidigt förbinder sig Europeiska gemenskapen att inte tillämpa några exportbidrag för ost som exporteras till Schweiz. Schweiz ska reducera tullarna med 20% per år för ett antal ostsorter (bl.a. mascarpone, riven ost, blå- och grönmögelost, brie, feta, mozzarella) och tullarna ska vara avvecklade efter en femårsperiod. I de fall då tullkvoter tillämpas ska dessa utvidgas med 2500 ton/år. Schweiz förbinder sig att under 5 år gradvis avveckla exportsubventioner för ost som exporteras till Europeiska gemenskapen.

Gemensam jordbrukskommitté

En gemensam jordbrukskommitté ska inrättas med företrädare för Europeiska gemenskapen och Schweiz. Kommittén ska ansvara för att förvalta avtalet och bilagorna samt för att tillämpningen av avtalet blir korrekt. Dessutom ska kommittén hantera tvister mellan parterna när det gäller tolkningen och tillämpningen av avtalet. Kommittén får även med enhällighet fatta beslut om ändringar av de bilagor som innehåller tullkoncessioner.

Avtalet medger skyddsåtgärder om importen av de jordbruksprodukter som omfattas av bilaga 1-3 allvarligt stör marknaden. Samråd ska ske mellan parterna men i avvaktan på en lösning får den drabbade parten införa åtgärder för att begränsa importen. Den part som avser införa skyddsåtgärder ska underrätta den andra parten om detta i förväg och förklara varför åtgärderna införs.

Utvecklingsklausul

Avtalet omfattar även en utvecklingsklausul som syftar till att ytterligare liberalisera handeln med jordbruksvaror när parterna bedömer att detta är möjligt.

Huvuddelen av avtalstexten utgörs av de bilagor (4-11) som syftar till att minska de tekniska handelshindren för jordbruksprodukter. På följande områden har regler för tekniska handelshinder fastställts:

- växtskydd
- foder
- utsäde
- handel med vin och vinprodukter
- ömsesidigt erkännande och skydd av beteckningar för spritdrycker och vissa vinbaserade drycker
- ekologiska produkter

· erkännande av kontroller av överensstämmelsen med handelsnormerna för färsk frukt och färska grönsaker
· sanitära och zootekniska åtgärder i handeln med levande djur och animalieprodukter

Avtalet är giltigt 7 år från den dag det träder i kraft och förlängs på obestämd tid före utgången av 7-årsperioden om inte parterna invänder mot detta genom en anmälan.

Konsekvenser för Sverige

Omfattningen av tullkoncessionerna i avtalet är begränsade till främst levande växter, färska eller beredda frukter och grönsaker samt vissa ostar. För svensk del kommer avtalets handelseffekter sannolikt att bli begränsade. Bland de produkter som omfattas av Schweiz koncessioner till Europeiska gemenskapen finns inga produkter av något större intresse för svenska exportörer. De svenska intressena gäller i högre grad förädlade produkter än jordbruksprodukter och därför skulle det för svensk del vara av intresse att protokoll 2 i frihandelsavtalet revideras eftersom detta kan innebära möjligheter att utvidga protokoll 2 till att omfatta fler bearbetade produkter i frihandelsavtalet. För importörer kan avtalet vara av visst intresse, bl.a. då det ger tullfrihet för importen av vissa ostar.

Det kan noteras att parterna avtalat om att avskaffa exportbidrag för ost i samband med tullförmåner. En liknande överenskommelse ingicks mellan Sverige och Europeiska gemenskapen för ost och nötkött som omfattades av tullförmåner enligt det bilaterala jordbruksavtalet inom ramen för EES-avtalet 1993. Denna lösning mellan Europeiska gemenskapen och Schweiz är likaledes en parallell till de 0/0-lösningar som diskuteras i samband med handelsförmåner för vissa produkter i Europaavtalen.

10 Avtalet om ömsesidigt erkännande i samband med bedömning av överensstämmelse

Avtalets innehåll

MRA-avtalen (Mutual Recognition Agreements eller Avtal om ömsesidigt erkännande) är till för att underlätta handeln och innebär att unionens medlemsstater förbinder sig att erkänna produktgodkännanden för vissa varugrupper utförda av organ utanför Europeiska unionen i enlighet med Europeiska gemenskapens regelverk. För det tredje landet gäller detsamma, särskilt utsedda organ i medlemsstaterna får utfärda produktgodkännanden för tredjelandsmarknaden i enlighet med gällande regler där. Syftet är att förenkla marknadstillträdet genom att eliminera kostnader och tid för dubbla provningar och certifieringar.

Avtalet med Schweiz är emellertid mer långtgående än de gängse MRA-avtalen utan att därför sträcka sig så långt som EES-avtalet. Reglerna i Schweiz inom områdena motorfordon, traktorer, maskiner, medicinteknisk utrustning, läkemedel, personlig skyddsutrustning, el- och elektromagnetiska krav, teleterminalutrustning och ATEX - utrustning och säkerhetssystem för användning i explosionsfarliga omgivningar - har bedömts som likvärdiga med EG-reglerna. Dokument (rapporter, intyg, tillstånd samt tillverkardeklarationer) genom vilka intygas att krav i Europeiska gemenskapens respektive Schweiz lagstiftning uppfylls,

skall ömsesidigt accepteras för marknadstillträde. För produktgrupperna leksaker, bygg- och anläggningsutrustning samt tryckkärl gäller däremot MRA, det vill säga provning och certifiering gentemot mottagande lands regler. En blandning av de båda modellerna används för vissa produktgrupper beroende på typ av produkt. Det rör anordningar för förbränning av gasformiga bränslen samt värmepannor, mätinstrument och färdigförpackningar samt sektorer för vilka god laboratoriesed tillämpas.

Strävan efter ett långtgående avtal uttrycktes i förhandlingsriktlinjerna av den 31 oktober 1994 som angav att produkttäckningen skulle vara så vid som möjligt. Avtalet är följaktligen också det av Europeiska gemenskapens MRA-avtal som täcker flest produktområden. Det går inte så långt som EES-avtalet, som medför gemensamma regler för vissa produktområden och ömsesidigt erkännande i inremarknadshänseende, det vill säga Cassis de Dijonprincipens tillämpning, för det icke harmoniserade området.

Avtalets tekniska utformning

Avtalets tekniska utformning är ett ramavtal med tillhörande sektorsbilagor samt en bilaga om principer för utseende av organ under avtalet. Ramavtalet reglerar marknadstillträde, hur organen skall utses och kontrolleras, den gemensamma kommitténs uppgifter, sekretessregler, tvistlösning, informationsutbyte och ursprung. Regeln att produkterna skall ha sitt ursprung i Schweiz respektive i unionen skall ses över efter en tids tillämpning. I ett särskilt beslut till avtalet regleras hur kommissionen skall representera medlemsstaterna i förvaltningen av avtalet. Det gäller bl a ändringar i sektorsbilagor till avtalet. I en bilaga finns en lista på de kommittéer inom olika sektorsområden som Schweiz kan delta i.

Särskilda regler

Rörande många av de ingående produktområdena anges särskilda regler. Angående maskiner kan noteras att också begagnade maskiner täcks in. Motorfordonsbilagan innehåller bestämmelser om erkännande av typgodkännanden, säkerhetsklausuler och registrering av fordon. För teleterminaler listas ett direktiv som ersätts inom unionen under år 2000. Denna bilaga måste ändras omedelbart efter att avtalet trätt i kraft - ett förfarande som beskrivs i en deklaration till avtalet.

En särskild uttolkningsnote av den 7 juni 2000 beskriver importörernas och de s.k. personerna med särskild kompetens roller inom läkemedelsområdet.

Konsekvenser för Sverige

Intyg m.m. om produktgodkännanden från Schweiz måste accepteras av svenska myndigheter efter att avtalet trätt i kraft.
När det gäller effekter på handeln är det inte helt lätt att i detalj bedöma MRA-avtals inverkan. Det går inte att från handelsstatistik utläsa vad som berörs av olika kontrollformer.

Kommissionen bedömer avtalet som balanserat. För motorfordon har unionen ett överskott i handeln med Schweiz, medan det är tvärtom när det gäller läkemedel. Kostnadsbesparingar för EU-exportörer beräknas till 170 miljoner euro och för schweiziska exportörer till 180 miljoner euro vilket väntas resultera i vinster för importörer och konsumenter.

Sverige har sedan EFTA-tiden en relativt omfattande handel med Schweiz vilket gör att avtalet för svensk del välkomnas särskilt. Kommerskollegiums bedömning av förslaget efter remitterande förmedlar sammantaget en mycket positiv syn.

11 Avtalet om vissa aspekter rörande offentlig upphandling

Parternas förpliktelser

Delavtalet om offentlig upphandling utsträcker de åtaganden om upphandling som Europeiska unionen och Schweiz gjort enligt Government Procurement Agreement (GPA) inom ramen för Världshandelsorganisationen (WTO). Europeiska unionen åtar sig att ta bort restriktioner för schweiziska leverantörer att överklaga tilldelning av bygg- och anläggningskontrakt inom gemenskapen. Schweiz, å sin sida, åtar sig att i förhållande till EU underkasta myndigheter och offentliga organ på distrikts- och kommunnivå reglerna i GPA.

Täckningsgrad

Avtalet mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater å ena sidan och Schweiz å andra sidan inbegriper alla upphandlande enheter som omfattas av Europeiska gemenskapens direktiv inklusive offentliga och privata operatörer som tillhandahåller tjänster åt allmänheten inom sektorerna för telekommunikation, järnvägstransporter och energi andra än elektricitet.

Upphandlingsförfaranden och överprövning

De enheter som omfattas avtalet ska tillämpa upphandlingsrutiner som baseras på principerna om öppenhet och rättvisa. Parterna är skyldiga att tillse att leverantörer och tjänsteleverantörer kan överklaga upphandlingar som inte genomförts i enlighet med dessa principer.

Icke-diskriminering

De tröskelvärden över vilka nationell behandling skall garanteras är desamma som enligt EG-direktiven. För upphandlingar under tröskelvärderna gäller att likabehandling av den andra partens medborgare skall medges i så stor utsträckning som möjligt.

Informationsutbyte, tillsyn och gemensam förvaltning

Europeiska gemenskapen och Schweiz är skyldiga att till varandra anmäla planerade ändringar i relevanta upphandlingsregler samt lämna information om allt som rör tolkning av det aktuella avtalet. Kommissionen kommer för Europeiska gemenskapens räkning att hantera tillsynen över avtalets genomförande samt behandla anmärkningar och klagomål på dess tillämpning. Schweiz skall ge ansvar åt en fristående myndighet att ombesörja motsvarande uppgifter.

En mellan Europeiska gemenskapen och Schweiz gemensam kommitté för informationsutbyte och samråd skall ansvara för avtalets förvaltning.

Skyddsåtgärder och tvistlösning

En part får temporärt upphäva hela eller delar av avtalet om den andra parten inte fullgör sina avtalade skyldigheter och parterna inte kan komma överens om lämplig ersättning eller någon annan lösning.

Den gemensamma kommittén skall pröva tvister rörande avtalets tolkning och tillämpning.

Informationsöverföring

Europeiska gemenskapen och Schweiz skall samarbeta med sikte på att göra informationen om upphandlingar i deras databaser likvärdig när det gäller kvalitet och tillgänglighet. När detta mål har uppnåtts skall Europeiska gemenskapen och Schweiz ge varandras leverantörer och tjänsteleverantörer tillträde till sina elektroniska upphandlingssystem, särskilt vad gäller elektroniska anbudsinfordingar.

Upphandlingsavsnittet innebär ett ömsesidigt öppnande av respektive marknader för offentlig upphandling mellan Europeiska gemenskapen och Schweiz. Ett allmänt resultat av avtalet är förbättrat marknadstillträde och mer effektiv upphandling inom de flesta sektorer.

Schweiziska tjänsteleverantörer inom de s.k. försörjningssektorerna (vatten, energi (el, gas, olja, kol etc), transport (inklusive järnvägar) och telekommunikation) tillåts tävla om upphandlingskontrakt med företag hemmahörande inom Europeiska gemenskapen på lika villkor. Schweiz öppnar upp upphandlingen också på lokal nivå. Likväl kommer privata företag med exklusiva rättigheter inom vatten-, energi- och transportsektorerna att omfattas av WTO:s upphandlingsregler. Detta medför att europeiska leverantörer får tillträde till den schweiziska upphandlingsmarknaden i paritet med vad som gäller inom gemenskapen.

En konsekvens av viss betydelse är att upphandlingar inom telekommunikationssektorn öppnas för konkurrens. Detta kan förväntas leda till ökade affärsmöjligheter för bl.a. svenska leverantörer.

12 Avtalet om vetenskapligt och tekniskt samarbete

Avtalets innehåll

Enligt avtalet om vetenskapligt och tekniskt samarbete deltar Schweiz från dess ikraftträdande fullt ut i genomförandet av Europeiska gemenskapens femte ramprogram (1998 - 2002) för forskning, teknisk utveckling och demonstration (EG-delen) respektive forsknings- och utbildningsverksamhet (Euratom-delen).

De regler som fastställts för medverkan av företag, forskningscentra och universitet inom Europeiska gemenskapen för deltagande i ramprogrammen blir därmed tillämpliga också för schweiziska forskningsenheter, och avtalet har för dessa i realiteten samma konsekvenser som ett biträde av Schweiz till EES-avtalet skulle haft. Schweiz åtar sig att lämna ett finansiellt bidrag till ramprogrammets budget enligt sedvanliga proportionalitetsregler, och schweiziska deltagares ansökningar om forskningsprojekt behandlas sedan på samma sätt som för deltagare inom Europeiska gemenskapen.

Forskningsenheter som är etablerade i Europeiska gemenskapen får rätt att på vissa villkor delta i schweiziska forskningsprogram, på egen bekostnad.

I avtalet regleras frågor om immateriella rättigheter och skyldigheter förknippade med detta på i huvudsak samma sätt som redan gäller för femte ramprogrammet; detta gäller dock inte resultat som kommer från projekt som startats innan avtalet träder i

kraft. Bägge avtalsslutande parter åtar sig vidare att - i enlighet med gällande förordningar och avtal - garantera inresa och vistelse för forskare m.fl. i Schweiz respektive Europeiska gemenskapen i fråga om den verksamhet som omfattas av avtalet.

Avtalet gäller fram till dess femte ramprogrammet löper ut.

Konsekvenser för Sverige

Avtalet får inga direkta konsekvenser för Sveriges del, utöver att det blir lättare för svenska forskningsenheter som så önskar att inkludera schweiziska forskare eller institutioner i gemensamma projekt.

13 Godkännande av avtalet om fri rörlighet för personer

Genom avtalet med Schweiz om fri rörlighet för personer ges EU-medborgare möjlighet till inresa och vistelse i Schweiz på ett sätt som motsvarar den fria rörligheten inom unionen. Således möjliggörs för EU-medborgare och därmed för svenska medborgare såväl att arbeta som anställd som att uppta förvärvsverksamhet i yrken respektive branscher som är reglerade i Schweiz på samma villkor som landets egna medborgare. Motsvarande skall gälla för schweiziska medborgare i Sverige liksom inom unionen i övrigt. Under de första fem åren efter avtalets ikraftträdande har Schweiz enligt avtalet att tillämpa vissa kvantitativa restriktioner för antalet EU-medborgare som skall ges uppehållstillstånd och som därmed har möjlighet att arbeta som anställda eller bedriva näringsverksamhet. Avtalet ger EU-medborgare rätt att tillhandahålla tjänster i Schweiz och vice versa.

Sverige har, jämfört med många andra länder, få reglerade yrken. Vad gäller näringsverksamhet råder i Sverige fri etableringsrätt i de allra flesta branscher. Några lagstadgade krav yrkeskompetens för den som vill driva näring finns normalt inte i Sverige. I stället säkerställs kvalitetskravet på tillhandahållna tjänster i regel genom att vissa arbetsuppgifter endast får utföras av eller skall övervakas av en person med viss kompetens. För vissa av de yrken/näringar som är reglerade i Sverige genom lagstiftning erkänns dessutom redan utländska utbildningar generellt - ibland efter en viss prövning av den aktuella utbildningen.

Avtalet om personers fria rörlighet omfattar också samordning av systemen för social trygghet.

Avtalet med Schweiz bör i huvudsak vara till fördel för Sverige och utredningen/arbetsgruppen föreslår att avtalet skall godkännas av Sverige.

Avtalet med Schweiz kräver vad gäller den fria rörligheten för personer inte några omfattande ändringar av svensk lagstiftning . De lagar som behöver ändras är rättegångsbalken, lagen (1946:819) om upptagande av ed för rättighets tillvaratagande i utlandet, studiestödslagen (1973:349), passlagen (1978:302), utlänningslagen (1989:529), lagen (1990:515) om auktorisation av handelskamrar, lagen om revisorer (1995:528), lagen om arbetslöshetsförsäkring (1997:238), lagen (1998:531) om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område, socialförsäkringslagen (1999:799), samt studiestödslagen (1999:1395). Lagändringarna behandlas i kap. 5.

Härutöver krävs att regeringen beslutar om ändringar i bl.a. förordningen (1998:1513) om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område, förordningen (1994:845) om behörighet att utöva veterinäryrket, förordningen (1995:665) om revisorer m.m., förordningen (1998:965) om behörigheter för sjöpersonal samt i utlänningsförordningen (1989:547).

I vissa fall kan myndighetsföreskrifter behöva ändras på motsvarande sätt med anledning av avtalet. Det är myndigheternas ansvar att granska sina regler med anledning av avtalet och vidta erforderliga ändringar. Regeringen bör därför uppdra åt samtliga myndigheter att genomföra erforderliga ändringar i sina föreskrifter.

14 Författningskommentarer

14.1 Förslaget till ändring i lagen (1946:819) om upptagande av ed för rättighets tillvaratagande i utlandet

1 §
De nuvarande möjligheten att genom edgång bekräfta konkursfrihet för att kunna få utnyttja rätten att utöva näringsverksamhet i annan stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet utvidgas till att även omfatta rätten att utöva näringsverksamhet i Schweiz. Ändringen behandlas i avsnitt. 5.5.2.

14.2 Förslaget till lag om ändring i studiestödslagen (1973:349)

1 kap.8 §
I denna paragraf anges att utländska medborgare i vissa fall skall jämställas med svenska medborgare när det gäller rätt till studiestöd. De personer som kan komma i fråga är de som på grund av anställning eller etablering som egenföretagare i Sverige kan härleda rättigheter från EG-rätten eller EES-avtalet i fråga om sociala förmåner. Genom den föreslagna ändringen framgår det av lagen att detsamma skall gälla utländska medborgare som kan härleda rättigheter från avtalet om fri rörlighet för personer mellan

Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater å ena sidan och Schweiz å andra sidan i fråga om sociala förmåner. Även sambo skall i sådant fall anses som familjemedlem. Bestämmelsen behandlas närmare i avsnitt 5.3.2

14.3 Förslaget till lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring

I 48 § lagen om arbetslöshetsförsäkring föreskrivs att Arbetsmarknadsstyrelsen utfärdar intyg till personer som uppfyller villkoren för rätt att med bibehållen ersättning söka arbete i något annat EU- eller EES-land. Nu föreslås att sådant intyg, som visar rätten till ersättning, på grund av det ingångna avtalet också kan utfärdas vad gäller Schweiz. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 5.4 i samband med bilaga II.

14.4 Förslaget till lag om ändring i passlagen (1978:302)

5 §

I paragrafens första stycke punkt 4, som reglerar till vilka stater svenska medborgare kan resa utan att behöva medföra pass, har Schweiz lagts till. Även i andra stycket har på motsvarande sätt Schweiz lagts till i uppräkningen av stater där svenska medborgare vid inresa i Sverige från dessa stater inte behöver visa upp sitt pass. Bestämmelsen har behandlats i avsnitt. 5.3 i samband med artikel 1 bilaga I.

14.5 Förslaget till lag om ändring i utlänningslagen (1989:547)

2 kap. 14 §
Ändringen innebär att regeringens bemyndigande utsträcks till att även omfatta utlänningar som omfattas av avtalet. Ändringen behandlas i avsnitt. 5.3 i samband med artikel 5 bilaga I.

11 kap. 1 och 3 §§
I paragraferna utsträcks de särskilda processuella regler som i dag gäller för de personer som omfattas av EES-avtalet till att gälla även den personkrets som omfattas av avtalet. Bestämmelserna behandlas i avsn. 5.3.1.

11 kap. 3 §
I paragrafen anges att även beslut som rör schweiziska medborgare skall motiveras. Bestämmelsen behandlas i avsnitt. 5.3 i samband med artikel 5 bilaga I.

14.6 Förslaget till lag om ändring i lagen (1990:515, ändrad den 5 december 1995) om auktorisation av handelskamrar

9 §
Bemyndigandet för regeringen att uppdra åt handelskamrarna att utfärda intyg åt enskilda personer om att de faktiskt utövat viss verksamhet i syfte att möjliggöra för dem att tillvarata sin rätt att utöva denna verksamhet i annat land inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet utvidgas till att även gälla då verksamheten avses att utövas i Schweiz. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 5.5.2.

14.7 Förslaget till lag om ändring i lagen (1995:528) om revisorer

4 – 6 §§

I nämnda paragrafer anges villkoren för bli godkänd och auktoriserad revisor. Således fastläggs att bosättning inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet krävs för godkänd revisor. Vidare anges att examensbevis från revisorsutbildningar i andra EES-länder som där ger rätt till lagstadgad revision (godkänd revisor) respektive lagstadgad revision utan behörighetsbegränsning (auktoriserad revisor) skall efter genomgånget lämplighetsprov hos Revisorsnämnden anses uppfylla fastlagda krav på revisorsexamen. Föreskrifterna skall ändras så att bosättning i Schweiz likställs med bosättning i annat EES-land. Likaså skall examensbevis från Schweiz likställas med examensbevis från annat EES-land. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 5.5.10.

14.8 Förslaget till lag om ändring i lagen (1998:531) om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område

5 kap 7 §

I denna paragraf regleras i vilka fall legitimation att utöva ett yrke inom sjuk- och hälsovården skall återkallas. I tredje stycket behandlas den situationen då någon som erhållit svensk legitimation på basis av en auktorisation från annat EES-land fått denna auktorisation återkallad. Lagen ändras så att även legitimation på basis av auktorisation i Schweiz skall återkallas om auktorisationen i Schweiz återkallas. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 5.5.6.

14.9 Förslaget till lag om ändring i socialförsäkringslagen (1999:799)

I 4 kap. 1 § socialförsäkringslagen föreslås att för tid då en försäkrad vistas i ett land som inte ingår i Europeiska ekonomiska samarbetsområdet får förmåner som grundas på bosättning utges endast i de fall som avses i 2 och 3 §§. Samma regler kommer nu att gälla för Schweiz.

14.10 Förslaget till lag om ändring i rättegångsbalken

8 kap. 2 § punkterna 1, 2 och 6, 9 §, 10 §, 11 §, 12 kap. 2 § samt 33 kap. 8 §

I angivna paragrafer anges krav på bl.a. medborgarskap samt hemvist i EU-eller EES-land för att få antas till ledamot i advokatsamfundet, påföljd för den som i annat EU- eller EES-land utger sig för att vara auktoriserad som advokat i Sverige respektive bemyndigande för regeringen att föreskriva att bestämmelserna i nämnda kapitel om registrering av den som är auktoriserad som advokat i annat EU-land även skall gälla den som är auktoriserad som advokat i annat EES-land. Samma regler skall gälla medborgare från Schweiz. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 5.5.5.

14.11 Förslaget till lag om ändring i lagen (1999:678) om utstationering av arbetstagare

1 §

I paragrafens andra stycke, vari anges att i 8 § finns särskilda bestämmelser om arbetsgivare som har sitt hemvist eller säte i Sverige och utstationerar arbetstagare till ett annat medlemsland inom EES, har Schweiz lagts till.

8 §
I paragrafens första stycke, vari anges vilka bestämmelser som skall tillämpas när en arbetsgivare med hemvist eller säte i Sverige utstationerar arbetstagare till annat land inom EES, har Schweiz lagts till.
9 §
I paragrafens sista stycke, som reglerar att Arbetarskyddsstyrelsen skall samarbeta med motsvarande förbindelsekontor i andra länder inom EES, har Schweiz lagts till.

14.12 Förslaget till lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395)

1 kap. 4 §
I denna paragraf anges att utländska medborgare i vissa fall skall jämställas med svenska medborgare när det gäller rätt till studiestöd. De personer som kan komma i fråga är de som på grund av anställning eller etablering som egenföretagare i Sverige kan härleda rättigheter från EG-rätten eller EES-avtalet i fråga om sociala förmåner. Genom den föreslagna ändringen framgår det av lagen att detsamma skall gälla utländska medborgare som kan härleda rättigheter från avtalet om fri rörlighet för personer mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater å ena sidan och Schweiz å andra sidan. Även sambo skall i sådant fall anses som familjemedlem.